

॥ तैत्तिरीय संहिता ॥

॥ काण्डम् १ ॥

॥ प्रथमः प्रश्नः ॥

॥ तैत्तिरीयसंहितायां प्रथमकाण्डे प्रथमः प्रश्नः ॥

इ॒षे त्वो॒र्जे त्वा॑ वा॒यवः॑ स्थोपा॒यवः॑ स्थ दे॒वो वः॑
सवि॒ता प्रा॑र्पयतु श्रेष्ठ॑तमाय॒ कर्म॑ण॒ आ प्या॑यध्वमघ्निया
देवभा॒गमूर्ज॑स्वतीः पय॑स्वतीः प्र॒जाव॑तीरनमी॒वा अ॑य॒क्ष्मा मा
वः स्तेन॑ ई॒शत॒ माऽघ॑श॒सो रु॒द्रस्य॑ हे॒तिः परि॑ वो वृणक्तु
ध्रु॒वा अ॒स्मिन्गोप॑तौ स्यात ब॒ह्वीर्य॑ज॒मान॑स्य प॒शून्पा॑हि॥१॥

इ॒षे त्रि॑च॒त्वारि॑शत्॥ [१]

य॒ज्ञस्य॑ घोष॑द॒सि प्र॑त्यु॒ष्ट॒ रक्षः॑ प्र॒त्यु॒ष्टा अ॑रा॒तयः॑
प्रेय॑म॒गाद्धि॑षणा॒ ब॒र्हिर॑च्छ॒ मनु॑ना कृ॒ता स्व॒धया॑ वि॒त॑ष्टा
त आ॑व॒हन्ति॑ क॒वयः॑ पु॒रस्ता॑द्दे॒वेभ्यो॑ जु॒ष्टमि॑ह ब॒र्हिरा॑सदे॒
दे॒वानां॑ परि॑षू॒तम॑सि व॒र्षवृ॑द्धम॒सि दे॒वब॑र्हि॒र्मा त्वा॒ऽन्व॑ङ्गा
ति॒र्यक्प॑र्व॒ ते रा॒ध्या॑समाच्छे॒त्ता ते मा रि॑षं दे॒वब॑र्हिः
श॒तव॑ल्शं वि रो॑ह स॒हस्र॑वल्श॥२॥

वि व॒यः रु॒हेम पृथि॒व्याः स॒म्पृचः पा॒हि सु॒स॒म्भृतां त्वा॒
स॒म्भ॒रा॒म्यदि॒त्यै रा॒स्नाऽसी॒न्द्रा॒ण्यै स॒न्नह॑नं पू॒षा ते॑ ग्र॒न्थिं ग्र॑थातु
स ते॒ माऽऽस्था॒दिन्द्र॑स्य त्वा बा॒हुभ्या॑मुद्य॑च्छे बृह॒स्पते॑र्मूर्धा
ह॑रा॒म्युर्व॑न्तरि॒क्षम॑न्वि॒हि दे॒वङ्ग॑मम॑सि ॥ ३ ॥

सहस्र॑वल्शा अ॒ष्टात्रिं॑शच्च ॥ [२]

शु॒न्धध्वं॑ दै॒व्याय॑ कर्म॒णे दे॒वय॑ज्यायै मा॒तरि॒श्व॒नो घ॒र्मोऽसि॑
द्यौर॑सि पृथि॒व्यासि॑ वि॒श्वधा॑या अ॒सि पर॑मे॒ण धा॒म्रा दृ॒ह॑स्व
मा ह्वा॒र्वसू॑नां प॒वित्र॑मसि श॒तधा॑रं वसू॑नां प॒वित्र॑मसि
स॒हस्र॑धारः हु॒तः स्तो॒को हु॒तो द्र॒प्सोऽग्न॑ये बृह॒ते ना॒काय॑
स्वाहा॒ द्यावा॑पृथि॒वीभ्या॑ः सा वि॒श्वायुः॑ सा वि॒श्वव्य॑चाः
सा वि॒श्वक॑र्मा स॒म्पृच्य॑ध्वमृ॒ताव॑रीरू॒र्मिणी॑र्मधु॒मत्त॑मा म॒न्द्रा
धन॑स्य सा॒तये॑ सोमे॒न त्वाऽऽत॑न॒च्मीन्द्रा॑य दधि॒ विष्णो॑
ह॒व्यः र॑क्षस्व ॥ ४ ॥

सोमे॑नाष्टौ च ॥ [३]

कर्म॒णे वां दे॒वेभ्यः॑ श॒केयं॑ वे॒षाय॑ त्वा प्र॒त्युष्टः॑ रक्षः प्र॒त्युष्टा
अ॒रा॒तयो॑ धूर॑सि धूर्व॒ धूर्व॑न्तं धूर्व॒ तं योऽस्मा॑न्धूर्व॑ति तं धूर्व॒

यं वयं धूर्वा॑म॒स्त्वं दे॒वाना॑म॒सि स॒स्त्रित॑मं प॒प्रित॑मं जुष्ट॑तमं
व॒ह्नि॒तमं दे॒व॒हू॒तम॒म॒हु॒तम॑सि ह॒वि॒र्धानं॑ द॒ह॒स्व मा ह्वा॑र्मि॒त्रस्य॑
त्वा चक्षु॑षा प्रेक्षे॒ मा भे॑र्मा सं वि॒क्था मा त्वा॑ ॥ ५ ॥

हि॒सि॑ष॒मुरु॑ वा॒ताय॑ दे॒वस्य॑ त्वा स॒वि॒तुः प्र॑स॒वे-
ऽश्वि॑नो॒र्बा॒हु॒भ्यां पृ॒ष्णो ह॒स्ता॑भ्याम॒ग्नये॑ जुष्टं निर्व॑पाम्य॒ग्नी-
षो॒मा॑भ्यामिदं दे॒वाना॑मिदमु॒ नः स॒ह स्फा॑त्यै त्वा
ना॒रा॑त्यै सु॒व॒र॒भि वि॒ ख्ये॑षं वै॒श्वान॒रं ज्योति॑र्द॒ह॒न्ता॒न्दुर्या॑
द्यावा॑पृ॒थि॒व्यो॒रु॒र्वन्त॑रि॒क्षम॑न्वि॒ह्यदि॑त्यास्त्वो॒प॒स्थे सा॑दया॒म्यग्ने॑
ह॒व्यं र॑क्षस्व ॥ ६ ॥

मा त्वा षट्त्वारि॑ंशच्च ॥ [४]

दे॒वो वः॑ स॒वि॒तोत्पु॑ना॒त्वच्छि॑द्रेण प॒वि॒त्रेण॑ व॒सोः सूर्य॑स्य
र॒श्मि॑भि॒रापो॑ दे॒वीर॑ग्रेपु॒वो अ॒ग्रेगु॑वोऽग्रे॒ इमं॑ य॒ज्ञं न॑य॒ताग्रे॑
य॒ज्ञप॑तिं ध॒त्त यु॒ष्मानिन्द्रो॑ऽवृणी॒त वृ॒त्रतू॑र्ये यू॒यमिन्द्र॑मवृणी॒ध्वं
वृ॒त्रतू॑र्ये प्रोक्षि॑ताः स्था॒ग्नये॑ वो जुष्टं प्रोक्षा॑म्य॒ग्नीषो॒मा॑भ्यां
शु॒न्ध॒ध्वं दै॒व्याय॑ कर्म॒णे दे॒वय॑ज्याया॒ अव॑धू॒तं र॑क्षोऽव॑धू॒ता
अ॒रा॒तयो॑ऽदि॒त्यास्त्वग॑सि॒ प्रति॑ त्वा ॥ ७ ॥

पृथिवी वै॑त्त्वधि॒षव॑णमसि वानस्प॒त्यं प्रति॒ त्वा-
 ऽदि॒त्या॒स्त्वग्वे॑त्त्व॒ग्नेस्त॒नूर॑सि वा॒चो वि॒सर्ज॑नं दे॒ववी॑तये त्वा
 गृह्णाम्यद्रि॑रसि वानस्प॒त्यः स इ॒दं दे॒वेभ्यो॑ ह॒व्यः सु॒शमि॑
 शमि॒ष्वेष॑मा व॒दोर्ज॑मा व॒द द्यु॒मद्व॑दत व॒यः स॑ङ्घा॒तं जे॑ष्म
 व॒र॒षवृ॑द्धमसि॒ प्रति॒ त्वा व॒र॒षवृ॑द्धं वे॒त्तु परा॑पू॒तः रक्षः॑
 परा॑पू॒ता अ॒रा॒तयो॑ रक्ष॑सां भा॒गोऽसि॑ वा॒युर्वो॑ वि॒वि॒नक्तु॑ दे॒वो
 वः सवि॒ता हि॒र॒ण्यपा॑णिः॒ प्रति॒ गृह्णा॑तु॥८॥

त्वा भा॒ग एका॑दश च॥—————[५]

अव॑धू॒तः रक्षो॑ऽव॑धू॒ता अ॒रा॒तयो॑ऽदि॒त्या॒स्त्वग्ग॑सि॒ प्रति॒ त्वा
 पृथि॒वी वै॑त्तु दि॒वः स्क॑म्भ॒निर॑सि॒ प्रति॒ त्वाऽदि॒त्या॒स्त्वग्वे॑त्तु
 धि॒षणा॑ऽसि पर्व॒त्या प्रति॒ त्वा दि॒वः स्क॑म्भ॒निर्वे॑त्तु धि॒षणा॑-
 ऽसि पा॒र्वते॒यी प्रति॒ त्वा पर्व॑तिर्वे॒त्तु दे॒वस्य॑ त्वा सवि॒तुः
 प्र॑स॒वेऽश्विनो॑र्बा॒हुभ्यां॑ पू॒ष्णो ह॒स्ताभ्या॑मधि॒वपामि॑ धा॒न्यम॑सि
 धि॒नुहि॑ दे॒वान्प्रा॑णाय॒ त्वाऽपा॑नाय॒ त्वा व्या॑नाय॒ त्वा दी॒र्घाम॑नु
 प्र॑सि॒तिमा॑युषे॒ धां दे॒वो वः सवि॒ता हि॒र॒ण्यपा॑णिः॒ प्रति॒
 गृह्णा॑तु॥९॥

प्रा॒णाय॑ त्वा पञ्च॑दश च॥—————[६]

धृष्टिरसि ब्रह्मं यच्छापां ऽग्ने ऽग्निमामादं जहि निष्क्रव्यादं
 सेधा देवयजं वह निदग्धं रक्षो निदग्धा अरातयो ध्रुवमसि
 पृथिवीं दृ२हा ऽऽयुर्दृ२ह प्रजां दृ२ह सजातानस्मै यजमानाय
 पर्यूह धृत्रमस्यन्तरिक्षं दृ२ह प्राणं दृ२हापानं दृ२ह सजाता-
 नस्मै यजमानाय पर्यूह धरुणमसि दिवं दृ२ह चक्षुर॥१०॥

दृ२ह श्रोत्रं दृ२ह सजातानस्मै यजमानाय पर्यूह
 धर्मा ऽसि दिशो दृ२ह योनिं दृ२ह प्रजां दृ२ह
 सजातानस्मै यजमानाय पर्यूह चितः स्थ प्रजामस्मै
 रयिमस्मै सजातानस्मै यजमानाय पर्यूह भृगूणामङ्गिरसां
 तपसा तप्यध्वं यानि घर्मे कपालान्युपचिन्वन्ति वेधसः।
 पूष्णस्तान्यपि व्रत इन्द्रवायू वि मुञ्चताम्॥११॥

चक्षुरष्टाचत्वारिंशच्च॥ _____ [७]

सं वपामि समापो अद्भिरङ्गमतु समोषधयो रसेन
 स२ रेवतीर्जगतीभिर्मधुमतीर्मधुमतीभिः सृज्यध्वमद्भ्यः परि
 प्रजाताः स्थ समद्भिः पृच्यध्वं जनयत्यै त्वा सं यौम्यग्रयै
 त्वा ऽग्नीषोमाभ्यां मुखस्य शिरो ऽसि घर्मो ऽसि विश्वायुरु

प्रथस्वोरु ते यज्ञपतिः प्रथतां त्वचं गृहीष्वाऽन्तरितं
 रक्षोऽन्तरिता अरांतयो देवस्त्वा सविता श्रंपयतु वर्षष्टे
 अधि नाकेऽग्निस्ते तनुवं माऽति धागग्ने हव्यं रक्षस्व
 सं ब्रह्मणा पृच्यस्वैकताय स्वाहा द्विताय स्वाहा त्रिताय
 स्वाहा॥१२॥

सविता द्वाविंशतिश्च॥ [८]

आदद् इन्द्रस्य बाहुरसि दक्षिणः सहस्रभृष्टिः शततेजा
 वायुरसि तिग्मतेजाः पृथिवि देवयजन्योषध्यास्ते मूलं मा
 हिंसिषमपहतोऽरुः पृथिव्यै व्रजं गच्छ गोस्थानं वर्षतु
 ते द्यौर्बधान देव सवितः परमस्यां परावति शतेन पाशैर्यो-
 ऽस्मान्द्वेष्टि यं च वयं द्विष्मस्तमतो मा मौगपहतोऽरुः
 पृथिव्यै देवयजन्यै व्रजं॥१३॥

गच्छ गोस्थानं वर्षतु ते द्यौर्बधान देव सवितः परमस्यां
 परावति शतेन पाशैर्योऽस्मान्द्वेष्टि यं च वयं द्विष्मस्तमतो मा
 मौगपहतोऽरुः पृथिव्या अदेवयजनो व्रजं गच्छ गोस्थानं
 वर्षतु ते द्यौर्बधान देव सवितः परमस्यां परावति शतेन
 पाशैर्योऽस्मान्द्वेष्टि यं च वयं द्विष्मस्तमतो मा॥१४॥

मौ॒ग॒रु॒स्ते दि॒वं मा स्का॒न् वस॑वस्त्वा॒ परि॑गृह्णन्तु
 गा॒य॒त्रेण॒ छन्द॑सा रु॒द्रास्त्वा॒ परि॑गृह्णन्तु त्रैष्टु॑भेन॒ छन्द॑साऽ-
 ऽदि॒त्यास्त्वा॒ परि॑गृह्णन्तु जा॒ग॒तेन॒ छन्द॑सा दे॒वस्य॑ सवि॒तुः
 स॒वे क॒र्म कृ॑ण्वन्ति वे॒धसं ऋ॒तम॑स्यु॒तस॑दनमस्यु॒तश्री॑र॒सि
 धा अ॑सि स्व॒धा अ॑स्यु॒र्वी चा॑सि व॒स्वी चा॑सि पु॒रा कू॑रस्य
 वि॒सृपो॑ विर॒प्शिन्नु॒दादा॑यं पृथि॒वीं जी॒रदा॑नुर्यामै॒रयं च॒न्द्रम॑सि
 स्व॒धाभि॑स्ता॒न्धीरा॑सो अनु॒दृश्य॑ यजन्ते॥१५॥

दे॒व॒य॒ज॒न्यै व्र॒जन्त॑मतो॒ मा वि॑र॒प्शिन्नेका॑दश च॥ [१]

प्र॒त्युष्ट॑ꣳ रक्षः॒ प्र॒त्युष्टा॒ अरा॑तयोऽग्ने॒र्वस्तेजि॑ष्ठेन॒ तेज॑सा
 निष्ट॑पामि गो॒ष्ठं मा निर्मृ॑क्षं वा॒जिनं॑ त्वा स॒पत्न॑साहꣳ
 सम्मा॑र्जि॒र्मा वाचं॑ प्रा॒णं चक्षुः॑ श्रोत्रं प्र॒जां योनिं॑ मा निर्मृ॑क्षं
 वा॒जिनीं॑ त्वा स॒पत्न॑साहीꣳ सम्मा॑र्ज्या॒शासा॑ना सौम॒न॒सं
 प्र॒जाꣳ सौभा॑ग्यं त॒नूम्। अ॒ग्नेरनु॑व्र॒ता भू॒त्वा सन्न॑ह्ये सु॒कृता॑य॒
 कम्। सु॒प्र॒जस॑स्त्वा व॒यꣳ सु॒पत्नी॑रुप॥१६॥

सेदि॒म। अ॒ग्ने स॒पत्न॑द॒म्भ॒न॒मद॑ब्धासो अदा॑भ्यम्। इ॒मं
 वि॒ष्यामि॑ वरु॒णस्य॑ पाशं॒ यम॑ब॒ध्रीत॑ सवि॒ता सु॒शेवः॑। धा॒तुश्च॒
 यो॒नौ सु॒कृ॒तस्य॑ लो॒के स्यो॒नं मे स॒ह प॒त्या करो॑मि।

समायुषा सम्प्रजया समग्ने वर्चसा पुनः। सम्पत्नी पत्याऽहं
गच्छे समात्मा तनुवा मम। महीनां पयोऽस्योषधीनां
रसस्तस्य तेऽक्षीयमाणस्य निर्॥१७॥

वंपामि महीनां पयोऽस्योषधीनां रसोऽदब्धेन त्वा
चक्षुषाऽवैक्षे सुप्रजास्त्वाय तेजोऽसि तेजोऽनु प्रेह्यग्निस्ते
तेजो मा वि नैदग्नेर्जिह्वाऽसि सुभूर्देवानां धाम्नेधाम्ने देवेभ्यो
यजुषेयजुषे भव शुक्रमसि ज्योतिरसि तेजोऽसि देवो वः
सवितोत्पुनात्वच्छिद्रेण पवित्रेण वसोः सूर्यस्य रश्मिभिः
शुक्रं त्वा शुक्रायां धाम्नेधाम्ने देवेभ्यो यजुषेयजुषे गृह्णामि
ज्योतिस्त्वा ज्योतिष्यर्चिस्त्वाऽर्चिषि धाम्नेधाम्ने देवेभ्यो
यजुषेयजुषे गृह्णामि॥१८॥

उप नी रश्मिभिः शुक्रं षोडश च॥ [१०]

कृष्णोऽस्याखरेष्ठोऽग्नये त्वा स्वाहा वेदिरसि बर्हिषे त्वा
स्वाहा बर्हिरसि सुग्न्यस्त्वा स्वाहा दिवे त्वाऽन्तरिक्षाय त्वा
पृथिव्यै त्वा स्वधा पितृभ्य ऊर्गभव बर्हिषद्भ्य ऊर्जा पृथिवीं
गच्छत विष्णोः स्तूपोऽस्यूर्णाम्रदसं त्वा स्तृणामि स्वासस्थं

देवेभ्यो॑ गन्धर्वो॑ऽसि विश्वाव॑सुर्विश्व॑स्मादीष॑तो यज॑मानस्य
परि॒धिरि॒ड ईडि॑त इन्द्र॑स्य बा॒हुर॑सि॥१९॥

दक्षि॑णो यज॑मानस्य परि॒धिरि॒ड ईडि॑तो मि॒त्रावरु॑णौ
त्वोत्तर॑तः परि॒धत्तां ध्रु॑वेण॒ धर्म॑णा यज॑मानस्य परि॒धिरि॒ड
ईडि॑तः सूर्य॑स्त्वा पु॒रस्ता॑त्पातु॒ कस्या॑श्चिद॒भि॒श॑स्त्या
वी॒तिहो॑त्रं त्वा कवे॑ द्युमन्त॑ꣳ समि॑धीम॒ह्यग्रे॑ बृहन्त॑मध्व॒रे
वि॒शो य॒न्त्रे स्थो॑ वसू॑नाꣳ रु॒द्राणा॑मादि॒त्यानाꣳ सद॑सि सीद
जुहू॑रुप॒भृद्भुवा॑ऽसि घृ॒ताची॑ नाम्ना॑ प्रि॒येण॒ नाम्ना॑ प्रि॒ये सद॑सि
सीद॑ता अ॒सद॑न्त्सुकृ॒तस्य॑ लो॒के ता वि॑ष्णो पाहि पा॒हि य॒ज्ञं
पा॒हि य॒ज्ञप॑तिं पा॒हि मां य॑ज्ञ॒निय॑म्॥२०॥

बा॒हुर॑सि प्रि॒ये सद॑सि पञ्चद॑श च॥ [११]

भुव॑नमसि॒ वि प्र॑थ॒स्वाग्रे॑ यष्ट॑रि॒दं नमः॑। जु॒हेह्य॑ग्निस्त्वा॑
ह्वय॑ति देव॒य॒ज्याया॒ उप॑भृदेहि॑ दे॒वस्त्वा॑ सवि॒ता ह्वय॑ति
देव॒य॒ज्याया॒ अग्ना॑विष्णू॒ मा वा॑मव॑ क्रमिषं॒ वि जि॑हाथां
मा मा॒ सन्ता॑प्तं लो॒कं मे॑ लो॒ककृ॑तौ कृणु॑तं विष्णोः
स्थान॑मसी॒त इन्द्रो॑ अकृ॒णोद्दी॒र्या॑णि समा॒रभ्यो॑र्ध्वो अ॒ध्वरो

दिविस्पृशमहुतो यज्ञो यज्ञपतेरिन्द्रावान्त्स्वाहा बृहद्वाः पाहि
माँऽग्ने दुश्चरितादा मा सुचरिते भज मुखस्य शिरोऽसि सं
ज्योतिषा ज्योतिरङ्गाम्॥२१॥

अहुत् एकविंशतिश्च॥ [१२]

वाजस्य मा प्रसवेनोद्ग्राभेणोदग्रभीत्। अथा सपत्ना५ इन्द्रो
मे निग्राभेणाधरा५ अकः। उद्ग्राभं च निग्राभं च ब्रह्म देवा
अवीवृधन्। अथा सपत्नानिन्द्राग्री मे विषूचीनान्व्यस्यताम्।
वसुभ्यस्त्वा रुद्रेभ्यस्त्वाऽऽदित्येभ्यस्त्वाऽक्त५ रिहाणा
वियन्तु वयः। प्रजां योनिं मा निर्मृक्षमा प्यायन्तामाप
ओषधयो मरुतां पृषतयः स्थ दिवं॥२२॥

गच्छ ततो नो वृष्टिमेरय। आयुष्पा अग्नेऽस्यायुर्मे पाहि
चक्षुष्पा अग्नेऽसि चक्षुर्मे पाहि ध्रुवाऽसि यं परिधिं पर्यधत्था
अग्ने देव पुणिभिर्वीयमाणः। तन्त एतमनु जोषं भरामि नेदेष
त्वदपचेतयातै यज्ञस्य पाथ उप समित५ सः५ स्रावभागाः
स्थेषा बृहन्तः प्रस्तरेष्ठा बर्हिषदश्च॥२३॥

देवा इमां वाचमभि विश्वे गृणन्त आसद्यास्मिन्बर्हिषि
मादयध्वमग्नेर्वामपन्नगृहस्य सदसि सादयामि सुम्नाय सुम्निनी

सु॒म्ने मा॑ धत्तं धु॒रि धु॒र्यौ पा॒त॒म॒ग्नेऽद॒व्यायोऽशी॑ततनो पा॒हि
मा॒ऽद्य दि॒वः पा॒हि प्र॑सित्यै पा॒हि दु॒रि॑ष्ठ्यै पा॒हि दु॒र॒द्भ॒न्यै
पा॒हि दु॒श्च॑रिता॒दवि॑षन्नः पि॒तुं कृ॑णु सु॒षदा॒ योनि॑ः॒ स्वाहा॒
दे॒वा॑ गा॒तुवि॑दो गा॒तुं वि॒त्वा गा॒तुमि॑त॒ मन॑सस्पत इ॒मं नो॑ दे॒व
दे॒वेषु॑ य॒ज्ञः॒ स्वाहा॑ वा॒चि स्वाहा॑ वा॒ते धाः॥२४॥

दिवंश्च वि॒त्वा गा॒तुन्न॑योदश च॥ [१३]

उ॒भा वा॑मिन्द्रा॒ग्नी आ॒हुव॑ध्या॒ उ॒भा रा॑धंसः सु॒ह मा॑दय॒ध्वै।
उ॒भा दा॒तारा॑वि॒षाः र॑यी॒णामु॒भा वा॑जस्य सा॒तये॑ हुवे
वा॒म्। अ॒श्रव॑ः॒ हि भू॑रि॒दाव॑त्तरा वा॒ वि जा॑मातुरु॒त वा॑ घा
स्या॒लात्। अथा॒ सोम॑स्य॒ प्रय॑ती यु॒वभ्या॑मिन्द्रा॒ग्नी स्तोमं॑
जन॑यामि नव्यम्। इन्द्रा॒ग्नी नव॑तिं पु॒रो दा॑सप॒त्नीर॑धूनुतम्।
सा॒कमे॑के॒न क॑र्मणा। शुचिं॑ नु स्तोमं॑ नव॑जातम॒द्येन्द्रा॑ग्नी
वृ॒त्रह॑णा जुषेथा॑म्॥२५॥

उ॒भा हि वा॑ः सु॒हवा॒ जोह॑वीमि॒ ता वा॑जः॒ स॒द्य
उ॑श॒ते धे॑ष्ठा॑। व॒यमु॑ त्वा पथस्प॒ते रथं॑ न वा॑जसा॒तये।
धि॒ये पू॑षन्नयु॒ज्महि॑। प॒थस्प॑थः परि॑पतिं वच॒स्या का॑मे॒न
कृ॒तो अ॒भ्या॑नड॒र्कम्। स नो॑ रा॒सच्छु॑रुधंश्चन्द्रा॒ग्ना धि॑यं

धिय९ सीषधाति॒ प्र पूषा॑। क्षेत्र॑स्य॒ पति॑ना व॒य९ हिते॑ने॒व
जयाम॑सि। गामश्च॑ पोषयित्वा स नो॥२६॥

मृडाती॒दृशे॑। क्षेत्र॑स्य पते॒ मधु॑मन्तमूर्मि॑ धे॒नुरि॑व॒ पयो॑
अ॒स्मासु॑ धुक्ष्व। म॒धुश्चु॑तं घृ॒तमि॑व॒ सुपू॑तमृतस्य॑ नः पत॑यो
मृडय॑न्तु। अग्ने॒ नय॑ सु॒पथा॑ रा॒ये अ॒स्मान् विश्वा॑नि दे॒व
व॒युना॑नि वि॒द्वान्। यु॒यो॒ध्य॑स्मञ्जु॒हुरा॑णमे॒नो भूयि॑ष्ठान्ते॒ नम॑
उक्तिं॑ विधेम। आ दे॒वाना॑मपि॒ पन्था॑मगन्म॒ यच्छु॑क्रवा॑म॒
तदनु॑ प्रवो॑दुम्। अ॒ग्निर्वि॒द्वान्त्स य॑जा॒त्॥२७॥

सेदु॑ होता॒ सो अ॑ध्व॒रान्त्स ऋ॒तून्क॑ल्पयाति। यद्वाहि॑ष्ठं
तद॒ग्नये॑ बृ॒हदर्च॑ विभावसो। म॒हिषी॑व॒ त्वद्र॑यिस्त्वद्वाजा॒
उदी॑रते। अग्ने॒ त्वं पा॑रया॒ नव्यो॑ अ॒स्मान्त्स्व॒स्तिभि॑रति॒
दुर्गा॑णि॒ विश्वा॑। पू॒श्च पृ॑थ्वी ब॒हुला॑ न॒ उर्वी॑ भवा॑ तो॒काय॑
तन॑याय॒ शं योः। त्वम॑ग्ने व्रत॒पा अ॑सि दे॒व आ म॑र्त्ये॒ष्वा।
त्वं य॒ज्ञेष्वी॑ड्यः। यद्वो॑ व॒यं प्र॑मिनाम॒ व्रता॑नि॒ विदुषा॑ दे॒वा
अ॒विदु॑ष्टरासः। अ॒ग्निष्ट॑द्वि॒श्वमा॑ पृ॒णाति॑ वि॒द्वान् येभि॑र्दे॒वा९
ऋ॒तुभिः॑ क॒ल्पया॑ति॥२८॥

[इ॒षे त्वां य॒ज्ञस्य॒ शु॒न्ध॒ध्वं कर्म॑णे दे॒वोऽव॑धूत॒न्धृष्टिः सं व॑पा॒म्या द॑दे प्रत्यु॒ष्टं कृ॑ष्णोऽसि॒
भु॒वंन॑मसि॒ वाज॑स्यो॒भा वां च॑तु॒र्दश॥१४॥ इ॒षे दृ॒हं भु॑वंन॒मृष्टा॑वि॒शतिः॥२८॥ इ॒षे त्वां
क॒ल्पया॑ति॥]

॥द्वितीयः प्रश्नः॥

॥तैत्तिरीयसंहितायां प्रथमकाण्डे द्वितीयः प्रश्नः॥

आप॑ उ॒न्दन्तु जी॒वसे॑ दी॒र्घायु॑त्वाय॒ वर्च॑स॒ ओष॑धे॒
त्राय॑स्वैन॒ः स्व॑धि॒ते मे॒नं हि॑सी॒र्देव॑श्रूरे॒तानि॒ प्र व॑पे
स्व॒स्त्युत्त॑राण्यशी॒याऽऽपो॑ अ॒स्मान्मा॒तरः॑ शु॒न्धन्तु॑ घृ॒तेन॑ नो
घृ॒त॒पुवः॑ पु॒नन्तु॑ वि॒श्वम॑स्मत्प्र॒ वह॑न्तु रि॒प्रमु॑दा॒भ्यः शु॑चि॒रा
पू॒त ए॑मि॒ सोम॑स्य॒ तनू॑र॒सि त॒नुवं मे॑ पाहि॒ मही॑नां पयो॑ऽसि
व॒र्चो॒धा अ॑सि॒ वर्चो॑॥१॥

मयि॑ धेहि॒ वृ॒त्रस्य॑ क॒नीनि॑काऽसि॒ चक्षु॑ष्पा अ॑सि॒
चक्षु॑र्मे पाहि॒ चि॒त्पति॑स्त्वा पु॒नातु॑ वा॒क्पति॑स्त्वा पु॒नातु॑
दे॒वस्त्वा॑ सवि॒ता पु॑ना॒त्वच्छि॑द्रेण॒ पवि॑त्रेण॒ वसोः॑ सूर्य॑स्य
र॒श्मिभि॑स्तस्य॒ ते प॑वित्रपते॒ पवि॑त्रेण॒ यस्मै॑ कं पु॒ने
तच्छि॑केय॒मा वो॑ दे॒वास ई॑महे॒ सत्य॑धर्मा॒णो अध्व॑रे यद्वो॑
दे॒वास आ॑गुरे यज्ञि॑यासो॒ हवा॑मह॒ इन्द्रा॑ग्नी॒ द्यावा॑पृथि॒वी आप॑

ओषधीस्त्वं दीक्षाणामधिपतिरसीह मा सन्तं पाहि॥२॥

वर्च ओषधीरष्टौ च॥ [१]

आकू॑त्यै प्र॒युजे॑ऽग्नये॒ स्वाहा॑ मे॒धायै॑ मन॑सेऽग्नये॒ स्वाहा॑
दी॒क्षायै॑ तप॑सेऽग्नये॒ स्वाहा॑ सर॑स्वत्यै पू॒ष्णेऽग्नये॒ स्वाहा॑ऽऽपो॑
देवी॑र्बृ॒हती॑र्वि॒श्वश॑म्भुवो॒ द्यावा॑पृथि॒वी उ॒र्वन्तरि॑क्षं बृ॒हस्पति॑र्नो
ह॒विषा॑ वृ॒धातु॑ स्वाहा॒ विश्वे॑ दे॒वस्य॑ ने॒तुर्म॑र्तोऽवृणीत स॒ख्यं
विश्वे॑ रा॒य इ॒षुध्य॑सि द्यु॒म्रं वृ॑णीत पु॒ष्यसे॒ स्वाह॑र्खा॒मयोः
शिल्पे॑ स्थ॒स्ते वा॒मा र॑भे ते मा॥३॥

पा॒त॒माऽस्य॑ य॒ज्ञस्यो॑द॒च इ॒मां धि॒यः॑ शि॒क्ष॑माणस्य दे॒व
ऋतुं॑ दक्षं वरुण॒ सः शि॑शाधि॒ यया॑ऽति॒ विश्वा॑ दुरि॒ता तरे॑म
सु॒त॒र्मा॑ण॒मधि॑ नावः॑ रु॒हेमो॑र्गस्याङ्गि॒रस्यूर्ण॑म्रदा ऊ॒र्जं मे॑ यच्छ
पा॒हि मा॒ मा मां॑ हिः॒सीर्वि॑ष्णोः श॒र्मासि॑ शर्म॒ यज॑मानस्य॒ शर्म॑
मे यच्छ॒ नक्ष॑त्राणां मा॒ऽतीका॑शात् पा॒हीन्द्र॑स्य॒ योनि॑रसि॥४॥

मा मां॑ हिः॒सीः कृ॒ष्यै त्वा॑ सु॒स॒स्यायै॑ सु॒पिप्प॒लाभ्य॑स्त्वौष॑धे-
धी॒भ्यः॑ सू॒प॒स्था दे॒वो वन॑स्पति॒रूर्ध्वो मां॑ पा॒ह्योद॑चः स्वाहा॑ य॒ज्ञं
मन॑सा॒ स्वाहा॑ द्यावा॑पृथि॒वीभ्या॑ः स्वा॒होरो॑रन्तरि॒क्षात्स्वाहा॑

य॒ज्ञं वा॒ता॒दा र॑भे॥५॥

मा यो॒नि॒र॒सि त्रि॒श॒च्च॥ [२]

दै॒वीं धि॒यं म॒नाम॑हे सु॒मृ॒डी॒काम॑भि॒ष्टये॑ वर्चो॒धां य॒ज्ञवा॑ह॒सः
सु॒पा॒रा नो॑ अ॒स॒द्व॒शे॑। ये दे॒वा म॒नो॑जा॒ता म॒नो॒यु॒जः सु॒द॒क्षा
दक्ष॑पि॒ता॒स्ते नः॑ पा॒न्तु ते नो॑ऽव॒न्तु तेभ्यो॑ न॒म॒स्तेभ्यः॑ स्वाहा-
ऽग्ने॑ त्व॒ सु जा॑गृ॒हि व॒यः सु॑ म॒न्दि॒षीम॑हि गोपा॒य नः॑
स्व॒स्तये॑ प्र॒बुधे॑ नः॑ पु॒नर्द॑दः। त्वम॑ग्ने व्र॒त॒पा अ॑सि दे॒व आ
म॒र्त्येष्वा॑। त्वं॥६॥

य॒ज्ञेष्वी॑ड्यः॥ वि॒श्वे दे॒वा अ॒भि मा मा॑ऽव॒वृ॒त्रन् पू॒षा स॒न्या
सोमो॑ रा॒ध॑सा दे॒वः स॑वि॒ता वसो॑र्वसु॒दावा॑ रा॒स्वेय॑त्सोमाऽ-
ऽभू॒यो भ॑र मा पृ॒णन्पू॒र्त्या वि रा॑धि माऽह॒मायु॑षा च॒न्द्रम॑सि
मम॑ भो॒गाय॑ भव व॒स्रम॑सि मम॑ भो॒गाय॑ भवो॒स्माऽसि॑ मम॑
भो॒गाय॑ भव ह॒योऽसि॑ मम॑ भो॒गाय॑ भव॥७॥

छा॒गोऽसि॑ मम॑ भो॒गाय॑ भव मे॒षोऽसि॑ मम॑ भो॒गाय॑ भव
वा॒यवे॑ त्वा व॒रु॒णाय॑ त्वा नि॒र॒ऋ॒त्यै त्वा रु॒द्राय॑ त्वा दे॒वीरा॑पो
अपां॑ नपा॒द्य ऊ॒र्मि॒र्ह॒विष्य॑ इन्द्रि॒यावा॑न्म॒दि॒न्त॑म॒स्तं वो मा-
ऽव॑क्रमिष॒मच्छि॑न्नं तन्तुं पृथि॒व्या अनु॑ गे॒षं भ॒द्राद॑भि श्रेयः

प्रेहि बृहस्पतिः पुरएता ते अस्त्वथेमव स्य वर आ पृथिव्या
 आरे शत्रून् कृणुहि सर्ववीर एदमंगन्म देवयजनं पृथिव्या
 विश्वे देवा यदजुषन्त पूर्व ऋक्सामाभ्यां यजुषा सन्तरन्तो
 रायस्पोषेण समिषा मदेम॥८॥

आ त्व९ हयोऽसि मम् भोगाय भव स्य पञ्चवि९शतिश्च॥ [३]

इयं ते शुक्र तनूरिदं वर्चस्तया सं भव भ्राजं गच्छ जूरसि
 धृता मनसा जुष्टा विष्णवे तस्यास्ते सत्यसंवसः प्रसवे वाचो
 यत्रमंशीय स्वाहा शुक्रमस्यमृतमसि वैश्वदेव९ हविः सूर्यस्य
 चक्षुराऽरुहमग्नेरक्षणः कनीनिकां यदेतंशेभिरीयंसे भ्राजमानो
 विपश्चिता चिदसि मनाऽसि धीरसि दक्षिणा-॥९॥

ऽसि यज्ञियाऽसि क्षत्रियाऽस्यदितिरस्युभयतःशीर्ष्णी सा
 नः सुप्राची सुप्रतीची सं भव मित्रस्त्वा पदि बध्नातु पूषा-
 ऽध्वनः पात्विन्द्रायाध्यक्षायानु त्वा माता मन्यतामनु पिताऽनु
 भ्राता सगर्भ्योऽनु सखा सयूथ्यः सा दैवि देवमच्छेहीन्द्राय
 सोम९ रुद्रस्त्वाऽऽवर्तयतु मित्रस्य पथा स्वस्ति सोमसखा
 पुनरेहि सह रय्या॥१०॥

दक्षिणा सोमसखा पञ्च च॥ [४]

वस्व्यसि रुद्राऽस्यदितिरस्यादित्याऽसि शुक्राऽसि
 चन्द्राऽसि बृहस्पतिस्त्वा सुमे रण्वतु रुद्रो वसुभिरा चिकेतु
 पृथिव्यास्त्वा मूर्धन्ना जिघर्मि देवयजन् इडायाः पदे घृतवन्ति
 स्वाहा परिलिखितः रक्षः परिलिखिता अरांतय इदमहः
 रक्षसो ग्रीवा अपि कृन्तामि योऽस्मान् द्वेष्टि यं च वयं
 द्विष्म इदमस्य ग्रीवा॥११॥

अपि कृन्ताम्यस्मे रायस्त्वे रायस्तोते रायः सं देवि
 देव्योर्वश्या पश्यस्व त्वष्टीमती ते सपेय सुरेता रेतो दधाना
 वीरं विदेय तवं सन्दृशि माऽहः रायस्पोषेण वि योषम्॥१२॥

अस्य ग्रीवा एकान्नत्रिंशच्च॥ [५]

अशुना ते अशुः पृच्यतां परुषा परुर्गन्धस्ते काममवतु
 मदाय रसो अच्युतोऽमात्योऽसि शुक्रस्ते ग्रहोऽभि त्यं
 देवः सवितारमूण्योः कविक्रतुमर्चामि सत्यसंवसः
 रत्नधामभि प्रियं मतिमूर्ध्वा यस्यामतिर्भा अदिद्युतथ्सवीमनि
 हिरण्यपाणिरमिमीत सुक्रतुः कृपा सुवः। प्रजाभ्यस्त्वा
 प्राणाय त्वा व्यानाय त्वा प्रजास्त्वमनु प्राणिहि प्रजास्त्वामनु
 प्राणन्तु॥१३॥

अनु सप्त च॥ _____ [६]

सोमं ते क्रीणाम्यूर्जस्वन्तं पयस्वन्तं वीर्यावन्तमभिमाति-
 षाह॑ शुक्रं ते शुक्रेण क्रीणामि चन्द्रं चन्द्रेणामृतममृतेन
 सम्यत्ते गोरस्मे चन्द्राणि तपसस्तनूरसि प्रजापतेर्वर्णस्तस्यास्ते
 सहस्रपोषं पुष्यन्त्याश्चरमेणं पशुना क्रीणाम्यस्मे ते बन्धुर्मयि
 ते रायः श्रयन्तामस्मे ज्योतिः सोमविक्रयिणि तमो मित्रो
 न एहि सुमित्रधा इन्द्रस्योरु मा विश दक्षिणमुशन्नुशन्त॑
 स्योनः स्योनः॑ स्वान् भ्राजाङ्घारे बम्भारे हस्त सुहस्त
 कृशानवेते वः सोमक्रयणास्तान्रक्षध्वं मा वो दमन्॥१४॥

ऊरुं द्वाविंशतिश्च॥ _____ [७]

उदायुषा स्वायुषोदोषधीना॑ रसेनोत्पर्जन्यस्य
 शुष्मेणोदस्थाममृता॑ अनु। उर्वन्तरिक्षमन्विह्यदित्याः सदो-
 ऽस्यदित्याः सद आसीदास्तभ्राद्यामृषभो अन्तरिक्षममिमीत
 वरिमाणं पृथिव्या आसीदद्विश्वा भुवनानि सम्राद्विश्वेत्तानि
 वरुणस्य व्रतानि वनेषु व्यन्तरिक्षं ततान् वाजमर्वथ्सु पयो
 अघ्नियासु हृथ्सु॥१५॥

ऋतुं वरुणो विक्ष्वंश्निं दिवि सूर्यमदधात्सोममद्रावुदुत्यं

जा॒तवे॑दसं दे॒वं व॑हन्ति के॒तवः॑ । दृ॒शे वि॒श्वाय॑ सू॒र्यम् ॥ उ॒स्त्रावे॑तं
धू॒र॒षाहा॑वन॒श्रू अवी॑र॒हणौ॑ ब्र॒ह्मचो॑दनौ वरु॒णस्य॑ स्क्व॒म्भ॒नम॑सि
वरु॒णस्य॑ स्क्व॒म्भ॒सर्ज॑नम॒सि प्र॒त्य॑स्तो वरु॒णस्य॑ पा॒शः ॥ १६ ॥

हृत्सु पञ्चत्रिंशच्च ॥ [८]

प्रच्य॑वस्व भुव॒स्पते॑ वि॒श्वान्य॑भि॒ धामा॑नि॒ मा त्वा॑ परिप॒री
वि॒द॒न्मा त्वा॑ परिप॒न्थिनो॑ वि॒द॒न्मा त्वा॑ वृ॒का अघा॑यवो॒ मा
ग॒न्ध॒र्वो वि॒श्वाव॑सुरा द॒घच्छे॑नो भू॒त्वा परा॑ प॒त॒ यज॑मानस्य
नो गृ॒हे दे॒वैः स॑ऽस्कृतं यज॑मानस्य स्व॒स्त्यय॑न्यस्यपि
पन्था॑मगस्महि स्व॒स्ति॒गाम॑ने॒हसं॑ येन॒ विश्वाः॑ परि॒ द्विषो॑
वृ॒णक्ति॑ वि॒न्दते॑ वसु॒ नमो॑ मि॒त्रस्य॑ वरु॒णस्य॑ चक्ष॑से
म॒हो दे॒वाय॑ तदृ॒तं संप॑र्यत दू॒रेदृ॑शे दे॒वजा॑ताय के॒तवे॑
दि॒वस्पु॑त्राय॒ सू॒र्याय॑ श॒ंस॒त वरु॑णस्य॒ स्क्व॒म्भ॒नम॑सि
वरु॒णस्य॑ स्क्व॒म्भ॒सर्ज॑नम॒स्युन्मु॑क्तो वरु॒णस्य॑ पा॒शः ॥ १७ ॥

मित्रस्य त्रयोविंशतिश्च ॥ [९]

अ॒ग्नेरा॑ति॒थ्यम॑सि वि॒ष्णवे॑ त्वा सोम॑स्याऽऽति॒थ्यम॑सि
वि॒ष्णवे॑ त्वाऽति॒थेरा॑ति॒थ्यम॑सि वि॒ष्णवे॑ त्वाऽग्नये॑ त्वा
रा॒यस्पोष॑दान्ने वि॒ष्णवे॑ त्वा श्ये॒नाय॑ त्वा सोम॑भृ॒ते वि॒ष्णवे॑

त्वा॒ या ते॒ धामा॑नि ह॒विषा॑ यज॑न्ति ता ते॒ विश्वा॑ परि॒भूर॑स्तु
य॒ज्ञं ग॑य॒स्फानः॑ प्र॒तर॑णः सु॒वीरोऽवी॑रहा प्र च॑रा सोम॒
दुर्या॑नदि॒त्याः सदोऽस्य॑दि॒त्याः सद॒ आ॥१८॥

सी॒द वरु॑णोऽसि धृ॒तव्र॑तो वारु॒णम॑सि शं॒योर्दे॒वाना॑ः
स॒ख्यान्मा॑ दे॒वाना॑म॒पसं॑श्छि॒त्स्म॒ह्याप॑तये त्वा गृ॒ह्णामि॑
परि॑पतये त्वा गृ॒ह्णामि॑ तनू॒नघ्नै॑ त्वा गृ॒ह्णामि॑ शा॒क्राय॑ त्वा
गृ॒ह्णामि॑ श॒क्मन्नो॑जि॒ष्ठाय॑ त्वा गृ॒ह्णाम्यना॑धृष्टम॒स्यना॑धृष्यं
दे॒वाना॑मो॒जोऽभि॑शस्ति॒पा अ॑न॒भि॒शस्ते॑ऽन्यमनु॑ मे दी॒क्षां
दी॒क्षाप॑तिर्म॒न्यता॑मनु॒ तप॑स्तप॑स्पति॒रञ्ज॑सा स॒त्यमुप॑ गेष॑
सु॒विते॑ मा॒ धाः॥१९॥

आ मैकं च॥ _____ [१०]

अ॒शु॒रशु॑स्ते देव सो॒माऽऽप्या॑यता॒मिन्द्रा॑यैकधन॒विद॒
आ तुभ्य॑मिन्द्रः प्यायता॒मा त्वमिन्द्रा॑य प्याय॒स्वाऽऽप्या॑यय॒
सखी॑न्स॒न्या मे॒धया॑ स्व॒स्ति ते॑ देव सोम सु॒त्याम॑शी॒येष्टा॒
रायः॑ प्रेषे भ॒गाय॑र्तमृ॒तवा॑दिभ्यो नमो॑ दि॒वे नमः॑ पृथि॒व्या
अ॒ग्नै॑ व्रतपते॒ त्वं व्र॑तानां व्र॒तप॑तिरसि॒ या मम॑ त॒नूरे॑षा सा
त्वयि॑॥२०॥

या तव तनूरिय॑ सा मयि सह नौ॑ व्रतपते व्रतिनो॑र्व्रतानि
 या ते अग्ने॑ रुद्रिया तनूस्तया॑ नः पाहि॑ तस्या॑स्ते स्वाहा॑ या
 ते अग्ने॑ऽयाशया॑ रजाशया॑ हराशया॑ तनूर्वर्षि॑ष्ठा गह्वरे॑ष्ठोग्रं
 वचो॑ अपा॑वधीं त्वेषं वचो॑ अपा॑वधी॑ः स्वाहा॑ ॥ २१ ॥

त्वयि चत्वारि॑ः श॒च ॥ [११]

वित्ताय॑नी मेऽसि॑ तित्ताय॑नी मेऽस्य॑व॒तान्मा
 नाथि॑तमव॒तान्मा व्यथि॑तं विदे॑रग्नि॒र्नभो॑ नामा॒ग्ने अङ्गि॑रो
 यो॑ऽस्यां पृथि॒व्यामस्यायु॑षा॒ नाम्नेहि॑ यत्ते॒ऽनाधृष्टं॑ नाम॑ य॒ज्ञियं॑
 तेन॒ त्वाऽऽदधे॑ऽग्ने अङ्गि॑रो यो द्वि॒तीय॑स्यां तृ॒तीय॑स्यां
 पृथि॒व्यामस्यायु॑षा॒ नाम्नेहि॑ यत्ते॒ऽनाधृष्टं॑ नाम॑ ॥ २२ ॥

य॒ज्ञियं॑ तेन॒ त्वाऽऽदधे॑ सि॒ः हीर॑सि॒ महि॑षीर॑स्युरु
 प्रथ॑स्वोरु॒ ते य॒ज्ञप॑तिः प्रथतां ध्रुवा॑सि॒ देवेभ्यः॑ शुन्ध॑स्व
 देवेभ्यः॑ शुम्भ॑स्वेन्द्रघोष॑स्त्वा वसु॑भिः पुरस्ता॑त्पातु
 मनो॑जवास्त्वा पि॒तृभिर्दक्षि॑णतः पातु॒ प्रचे॑तास्त्वा रुद्रैः
 प॒श्चात्पातु॑ वि॒श्वक॑र्मा त्वाऽऽदि॒त्यैरुत्तर॑तः पातु॒ सि॒ः हीर॑सि
 सप॑त्नसा॒ही स्वाहा॑ सि॒ः हीर॑सि सुप्रजा॑वनिः स्वाहा॑
 सि॒ः ही॑- ॥ २३ ॥

-रसि रायस्पोषवनिः स्वाहा सि॒ःहीर॑स्यादित्यवनिः
 स्वाहा सि॒ःहीर॑स्या वह देवान्देवयते यजमानाय स्वाहा
 भूतेभ्यस्त्वा विश्वायुरसि पृथि॒वीं दृ॑ह ध्रुवक्षिदस्यन्तरिक्षं
 दृ॑हाच्युतक्षिदसि दिव॑ दृ॒हाग्नेर्भस्मा॑स्यग्नेः पुरी॑षमसि ॥ २४ ॥

नामं सुप्रजावनिः स्वाहा सि॒ःहीः पञ्च॑त्रिंशच्च ॥ [१२]

यु॒ञ्जते॑ मन॑ उ॒त यु॒ञ्जते॑ धियो॒ विप्रा॒ विप्र॑स्य बृ॒हतो॑
 वि॒प॒श्चितः॑ । वि हो॒त्रा दधे॑ वयुना॒विदेक॑ इन्म॒ही दे॒वस्य॑
 सवि॒तुः परि॑ष्टुतिः ॥ सु॒वाग्दे॒व दुर्या॑ः आ व॑द दे॒वश्रु॑तौ दे॒वेष्वा
 घो॑षेथा॒मा नो॑ वी॒रो जा॑यतां कर्म॒ण्यो यः॑ सर्वेऽनु॒जीवा॑म॒
 यो ब॑हूनामसद्व॒शी । इ॒दं विष्णु॑र्वि च॒क्रमे॑ त्रे॒धा नि द॑धे प॒दम् ।
 समू॑ढमस्य ॥ २५ ॥

पा॑ःसुर इरा॑वती धेनु॒मती॒ हि भू॒तः सू॒यव॑सिनी॒ मन॑वे
 यश॒स्यै । व्य॑स्कभ्राद्रोद॑सी॒ विष्णु॑रेते दा॒धारं पृथि॒वीम॒भितो॑
 म॒यूखैः॑ ॥ प्राची॒ प्रेत॑मध्व॒रं क॒ल्पय॑न्ती ऊ॒र्ध्वं य॒ज्ञं न॑यतं
 मा जी॑ह्वरत॒मत्र॑ रमेथां॒ वर्ष्म॑न्पृथि॒व्या दि॒वो वा॑ विष्णवु॒त
 वा॑ पृथि॒व्या म॒हो वा॑ विष्णवु॒त वा॒ऽन्तरि॑क्षा॒द्धस्तौ॑ पृणस्व
 ब॒हुभि॑र्वस॒व्यैरा॑ प्र यच्छु ॥ २६ ॥

दक्षिणादोत सव्यात्। विष्णोर्नुकं वीर्याणि प्र वोचं यः
 पार्थिवानि विममे रजांसि यो अस्कंभायदुत्तरं सधस्थं
 विचक्रमाणस्त्रेधोरुगायो विष्णो रराटमसि विष्णोः पृष्ठमसि
 विष्णोः शजप्रे स्थो विष्णोः स्यूरसि विष्णोर्ध्रुवमसि वैष्णवमसि
 विष्णवे त्वा॥ २७ ॥

अस्य यच्छैकान्नचत्वारिंशच्च॥ [१३]

कृणुष्व पाजः प्रसितिं न पृथ्वीं याहि राजेवामवा इभेन।
 तृष्वीमनु प्रसितिं द्रूणानोऽस्तांसि विध्य रक्षसस्तपिष्ठैः॥ तवं
 भ्रमास आशुया पतन्त्यनु स्पृश धृषता शोशुचानः। तपूष्प्यग्रे
 जुह्वा पतङ्गानसन्दितो वि सृज विष्वंगुल्काः॥ प्रति स्पशो
 वि सृज तूर्णितमो भवा पायुर्विशो अस्या अदब्धः। यो नो
 दूरे अघशंसो॥ २८ ॥

यो अन्त्यग्रे मार्किष्टे व्यथिरा दधर्षीत्। उदग्रे तिष्ठ प्रत्या-
 ऽऽतनुष्व न्यमित्रां ओषतात्तिग्महेते। यो नो अरातिं
 समिधान चक्रे नीचा तं धक्ष्यतसं न शुष्कम्॥ ऊर्ध्वो भव
 प्रति विध्याध्यस्मदाविष्कृणुष्व दैव्यान्यग्रे। अव स्थिरा तनुहि
 यातुजूनां जामिमजामिं प्र मृणीहि शत्रून्॥ स ते॥ २९ ॥

जानाति सुमतिं यविष्ठ॒ य ईव॑ते ब्रह्म॑णे गा॒तुमैर॑त्।
 विश्वा॑न्यस्मै सु॒दिना॑नि रा॒यो द्यु॒मन्य॑र्यो वि दुरो॑ अ॒भि
 द्यौ॑त्॥ सेद॑ग्रे अस्तु सु॒भगः॑ सु॒दानु॑र्यस्त्वा नित्ये॑न ह॒विषा॑
 य उ॒क्थैः। पि॒प्री॑षति स्व आ॒युषि॑ दुरो॒णे विश्वे॑द॒स्मै सु॒दिना॑
 साऽसं॑दिष्टिः॥ अर्चामि॑ ते सुम॒तिं घोष्य॑र्वा॒ख्यं ते वा॒वाता॑
 जरता॑-॥३०॥

मि॒यङ्गीः। स्वश्वा॑स्त्वा सु॒रथा॑ म॒र्जये॑मा॒स्मे क्ष॒त्राणि॑
 धार॑ये॒रनु॒ द्यून्॥ इ॒ह त्वा॒ भूर्या॑ चरे॒दुप॑ त्म॒न्दोषा॑वस्त॒र्दीदि॒वा-
 सम॑नु॒ द्यून्। की॒डन्त॑स्त्वा सु॒मन॑सः स॒पेमा॑भि द्यु॒मना॑
 त॒स्थिवा॑-सो जना॑नाम्॥ यस्त्वा॒ स्वश्वः॑ सु॒हिर॑ण्यो अ॒ग्न
 उप॑याति वसु॑मता॒ रथे॑न। तस्य॑ त्रा॒ता भ॑वसि॒ तस्य॑ सखा॒
 यस्त॑ आति॒थ्यमा॑नुष॒गजु॑जोषत्॥ म॒हो रु॑जामि॥३१॥

ब॒न्धुता॒ वचो॑भिस्तन्मा॑ पि॒तुर्गो॑त॒माद॑न्वि॒याय॥ त्वं
 नो॑ अ॒स्य वच॑सश्चि॒किद्धि॑ हो॒तर्य॑विष्ठ सु॒क्रतो॒ दमू॑नाः॥
 अस्व॑प्रजस्तर॒णयः॑ सु॒शेवा॒ अत॑न्द्रासोऽवृ॒का अश्र॑मिष्टाः।
 ते पा॒यवः॑ स॒ध्रिय॑श्चो नि॒षद्या॑ग्ने तव॑ नः पान्त्वमूर॥ ये
 पा॒यवो॑ मामते॒यं ते अ॒ग्ने प॑श्यन्तो अ॒न्धं दुरि॑ताद॒रक्ष॑न्।
 र॒रक्ष॑ तान्ध॒सुकृ॑तो॒ विश्वे॑वे॒दा दि॒प्सन्त॑ इ॒द्रिप॑वो ना ह॥३२॥

देभुः॥ त्वया वयं सधन्यस्त्वोतास्तव प्रणीत्यश्याम
वाजान्। उभा शंसो सूदय सत्यतातेऽनुष्टुया कृणुह्यहयाण॥
अया ते अग्ने समिधा विधेम प्रति स्तोमं शस्यमानं
गृभाय। दहाशसो रक्षसः पाह्यस्मान्द्रुहो निदोऽमित्रमहो
अवद्यात्॥ रक्षोहणं वाजिनमाऽऽजिघर्षि मित्रं प्रथिष्ठमुप
यामि शर्म। शिशानो अग्निः क्रतुभिः समिद्धः स नो
दिवा॥ ३३॥

स रिषः पातु नक्तम्॥ वि ज्योतिषा बृहता
भात्यग्निराविर्विश्वानि कृणुते महित्वा। प्रादेवीर्मायाः
संहते दुरेवाः शिशीते शृङ्गे रक्षसे विनिक्षे॥ उत स्वानासो
दिविषन्त्वग्नेस्तिग्मायुधा रक्षसे हन्तवा उ। मदे चिदस्य
प्ररुजन्ति भामा न वरन्ते परिबाधो अदेवीः॥ ३४॥

अघशंसः स ते जरतां रुजामि ह दिवैकचत्वारिंशच्च॥ [१४]

[देवस्य रक्षोहणो विभूस्त्वं सोमात्यन्यानगां पृथिव्या इषे त्वाऽऽददे वाक्ते सं ते
समुद्रं हविष्मतीरहृदे त्वमग्ने रुद्रश्चतुर्दश॥ देवस्य गम्ये हविष्मतीः पवस एकत्रिंशत्॥
देवस्यार्चयः॥]

॥तृतीयः प्रश्नः॥

॥तैत्तिरीयसंहितायां प्रथमकाण्डे तृतीयः प्रश्नः॥

देवस्य त्वा सवितुः प्रसवेऽश्विनोर्बाहुभ्यां पूष्णो
हस्ताभ्यामाददेऽभिरसि नारिरसि परिलिखितुं रक्षः
परिलिखिता अरातय इदमहं रक्षसो ग्रीवा अपि कृन्तामि
योऽस्मान् द्वेष्टि यं च वयं द्विष्म इदमस्य ग्रीवा अपि
कृन्तामि दिवे त्वाऽन्तरिक्षाय त्वा पृथिव्यै त्वा शुन्यतां
लोकः पितृषदनो यवोऽसि यवयास्मद्वेषो॥१॥

यवयारातीः पितृणां सदनमस्युद्विवं स्तभाना-
ऽन्तरिक्षं पृण पृथिवीं दृह द्युतानस्त्वा मारुतो मिनोतु
मित्रावरुणयोर्ध्रुवेण धर्मणा ब्रह्मवनिं त्वा क्षत्रवनिं
सुप्रजावनिं रायस्पोषवनिं पर्यूहामि ब्रह्म दृह क्षत्रं
दृह प्रजां दृह रायस्पोषं दृह घृतेन द्यावापृथिवी
आ पृणेत्यामिन्द्रस्य सदोऽसि विश्वजनस्य छाया परि त्वा
गिर्वणो गिर इमा भवन्तु विश्वतो वृद्धायुमनु वृद्धयो जुष्टा
भवन्तु जुष्टय इन्द्रस्य स्यूरसीन्द्रस्य ध्रुवमस्यैन्द्रमसीन्द्राय
त्वा॥२॥

द्वेषं इमा अष्टादश च॥ _____ [१]

रक्षो॒हणो॑ वल॒ग॒हनो॑ वैष्ण॒वान्ख॑नामी॒दम॑हं तं
 व॒ल॒ग॒मुद्व॑पामि॒ यं नः॑ स॒मानो॑ यमस॑मानो निच॒खाने॑दमै॒न॒म॒ध॒रं
 करो॑मि॒ यो नः॑ स॒मानो॑ योऽस॑मानोऽराती॒यति॑ गा॒य॒त्रेण॑
 छन्द॒साऽव॑बाढो वल॒गः॑ किम॒त्र भ॒द्रं तन्नौ॑ सह वि॒राड॑सि
 सप॒त्न॒हा स॒म्राड॑सि भ्रातृ॒व्य॒हा स्व॒राड॑स्यभिमाति॒हा
 वि॒श्वाराड॑सि॒ विश्वा॑सां ना॒ष्ट्राणां॑ ह॒न्ता॥ ३॥

रक्षो॒हणो॑ वल॒ग॒हनः॑ प्रोक्षा॑मि वैष्ण॒वान् रक्षो॒हणो॑
 वल॒ग॒हनोऽव॑ नया॑मि वैष्ण॒वान् यवो॑ऽसि य॒वया॑स्मद्वेषो॑
 य॒वया॑राती रक्षो॒हणो॑ वल॒ग॒हनोऽव॑ स्तृ॒णामि॑ वैष्ण॒वान्
 रक्षो॒हणो॑ वल॒ग॒हनोऽभि॑ जु॒होमि॑ वैष्ण॒वान् रक्षो॒हणौ॑
 वल॒ग॒हना॑वुप॑ दधा॑मि वैष्ण॒वी रक्षो॒हणौ॑ वल॒ग॒हनौ॑ पर्यू॑हामि
 वैष्ण॒वी रक्षो॒हणौ॑ वल॒ग॒हनौ॑ परि॑ स्तृ॒णामि॑ वैष्ण॒वी रक्षो॒हणौ॑
 वल॒ग॒हनौ॑ वैष्ण॒वी बृ॒हन्न॑सि बृ॒हद्वा॑वा बृ॒हती॑मिन्द्रा॒य वाचं॑
 वद॥ ४॥

हन्तेन्द्राय द्वे च॥ _____ [२]

वि॒भूर॑सि प्र॒वाह॑णो॒ वह्नि॑रसि ह॒व्य॒वाह॑नः श्वा॒त्रो-

ऽसि प्रचेतास्तुथोऽसि विश्ववेदा उशिगंसि कविरङ्घारिरसि
 बम्भारिरवस्युरसि दुवस्वाञ्छुन्ध्यूरसि मार्जालीयः सम्राडसि
 कृशानुः परिषद्योऽसि पवमानः प्रतक्काऽसि नभस्वानसम्मृष्टो-
 ऽसि हव्यसूद ऋतधामाऽसि सुवर्ज्योतिर्ब्रह्मज्योतिरसि
 सुवर्धामाऽजोऽस्येकपादहिरसि बुध्नियो रौद्रेणानीकेन पाहि
 माऽग्ने पिपृहि मा मा मा हिंसीः॥५॥

अनीकेनाष्टौ च॥ [३]

त्व९ सोम तनूकृद्ध्यो द्वेषोभ्योऽन्यकृतेभ्य उरु यन्तासि
 वरूथः स्वाहा जुषाणो अमुराज्यस्य वेतु स्वाहाऽयं नो
 अग्निर्वरिवः कृणोत्वयं मृधः पुर एतु प्रभिन्दन्। अय९
 शत्रूञ्जयतु जरहृषाणोऽयं वाजं जयतु वाजंसातौ॥ उरु
 विष्णो वि क्रमस्वोरु क्षयाय नः कृधि। घृतं घृतयोने पिब
 प्रप्रं यज्ञपतिं तिर॥ सोमो जिगाति गातुविद्॥६॥

देवानामेति निष्कृतमृतस्य योनिमासदमदित्याः सदो-
 ऽस्यदित्याः सद आ सीदैष वो देव सवितुः सोमस्त९
 रक्षध्वं मा वो दभदेतत् त्व९ सोम देवो देवानुपांगा इदमहं
 मनुष्यो मनुष्यान्सह प्रजया सह रायस्पोषेण नमो देवेभ्यः

स्वधा पितृभ्य इदमहं निर्वरुणस्य पाशात्सुवरभि॥७॥

वि ख्येषं वैश्वानरं ज्योतिरग्रे व्रतपते त्वं व्रतानां
व्रतपतिरसि या मम तनूस्त्वय्यभूदियं सा मयि या
तवं तनूर्मय्यभूदेषा सा त्वयि यथायथं नो व्रतपते
व्रतिनोर्व्रतानि॥८॥

गातुविदभ्येकं त्रिंशच्च॥ [४]

अत्यन्यानां नान्यानुपांगामर्वाक्त्वा परैरविदं परोऽवरैस्तं
त्वा जुषे वैष्णवं देवयज्यायै देवस्त्वा सविता मध्वा-
ऽनक्तोषधे त्रायस्वैनं स्वधिते मैनं हिंसीर्दिवमग्रेण
मा लेखीरन्तरिक्षं मध्येन मा हिंसीः पृथिव्या सं भव
वनस्पते शतवल्शो वि रोह सहस्रवल्शा वि वयं
रुहेम यं त्वाऽयं स्वधितिस्तेति जानः प्रणिनायं महते
सौभगायाऽच्छिन्नो रायः सुवीरः॥९॥

यं दशं च॥ [५]

पृथिव्यै त्वाऽन्तरिक्षाय त्वा दिवे त्वा शुन्धतां लोकः
पितृषदनो यवोऽसि यवयास्मद् द्वेषो यवयारातीः पितृणां
सदनमसि स्वावेशोऽस्यग्रेणा नैतृणां वनस्पतिरधि त्वा

स्थास्यति तस्य वित्ताद्देवस्त्वा सविता मध्वाऽनक्तु
 सुपिप्पलाभ्यस्त्वौषधीभ्य उद्विवः स्तभानान्तरिक्षं पृण
 पृथिवीमुपरेण दृह ते ते धामान्युश्मसी॥१०॥

गमध्ये गावो यत्र भूरिशृङ्गा अयासः। अत्राह तदुरुगायस्य
 विष्णोः परमं पदमव भाति भूरैः॥ विष्णोः कर्माणि पश्यत
 यतो ब्रतानि पस्पशे। इन्द्रस्य युज्यः सखा॥ तद्विष्णोः परमं
 पदं सदा पश्यन्ति सूरयः। दिवीव चक्षुराततम्॥ ब्रह्मवनिं
 त्वा क्षत्रवनिं सुप्रजावनिं रायस्पोषवनिं पर्यूहामि ब्रह्म
 दृह क्षत्रं दृह प्रजां दृह रायस्पोषं दृह परिवीरसि
 परि त्वा दैवीर्विशो व्ययन्तां परीमं रायस्पोषो यजमानं
 मनुष्या अन्तरिक्षस्य त्वा सानावव गूहामि॥११॥

उश्मसी पोषमेकान्नविंशतिश्रं॥ [६]

इषे त्वोपवीरस्युपो देवान्दैवीर्विशः प्रागुर्वहीरुशिजो
 बृहस्पते धारया वसूनि हव्या ते स्वदन्तां देवं त्वष्टर्वसुं रणव
 रेवती रमध्वमग्नेर्जनित्रमसि वृषणौ स्थ उर्वश्यस्यायुरसि
 पुरूरवा घृतेनाक्ते वृषणं दधाथां गायत्रं छन्दोऽनु प्र जायस्व
 त्रैष्टुभं जागंतं छन्दोऽनु प्रजायस्व भवतं॥१२॥

नः समनसौ समोकसावरेपसौ। मा यज्ञं हिंसिष्टं मा
यज्ञपतिं जातवेदसौ शिवौ भवतमद्य नः॥ अग्रावग्निश्चरति
प्रविष्ट ऋषीणां पुत्रो अधिराज एषः। स्वाहाकृत्य ब्रह्मणा ते
जुहोमि मा देवानां मिथुयाकर्भागधेयम्॥१३॥

भवतमेकत्रिंशच्च॥ [७]

आ दद ऋतस्य त्वा देवहविः पाशेनाऽऽरभे धर्षा
मानुषान्द्वस्त्वौषधीभ्यः प्रोक्षाम्यपां पेरुरसि स्वात्तं
चिथ्सदेवं हव्यमापो देवीः स्वदतैनं सं ते प्राणो वायुनां
गच्छतां सं यजत्रैरङ्गानि सं यज्ञपतिराशिषा घृतेनाक्तौ
पशुं त्रायेथां रेवतीर्यज्ञपतिं प्रियधाऽऽविंशतोरौ अन्तरिक्ष
सजूर्देवेन॥१४॥

वातेनाऽस्य हविषस्त्मना यज्ञ समस्य तनुवां भव वर्षीयो
वर्षीयसि यज्ञे यज्ञपतिं धाः पृथिव्याः सम्पृचः पाहि नमस्त
आतानाऽनर्वा प्रेहि घृतस्य कुल्यामनु सह प्रजया सह
रायस्पोषेणाऽऽपो देवीः शुद्धायुवः शुद्धा यूयं देवाः ऊङ्क्
शुद्धा वयं परिविष्टाः परिवेष्टारो वो भूयास्म॥१५॥

देवेन चतुश्चत्वारिंशच्च॥ [८]

वाक्त् आ प्यायतां प्राणस्तु आ प्यायतां चक्षुस्तु आ
 प्यायतां५ श्रोत्रं तु आ प्यायतां या ते प्राणाञ्छुग्जगाम या
 चक्षुर्या श्रोत्रं यत् ते कूरं यदास्थितं तत् तु आ प्यायतां
 तत् ते एतेन शुन्धतां नाभिस्तु आ प्यायतां पायुस्तु आ
 प्यायतां शुद्धाश्चरित्राः शमद्भ्यः॥१६॥

शमोषधीभ्यः शं पृथिव्यै शमहोभ्यामोषधे त्रायस्वेन५
 स्वधिते मेन५ हि५सी रक्षसां भागोऽसीदमह५ रक्षोऽधमं
 तमो नयामि योऽस्मान् द्वेष्टि यं च वयं द्विष्म इदमेनमधमं
 तमो नयामीषे त्वा घृतेन द्यावापृथिवी प्रोण्वार्थामच्छिन्नो
 रायः सुवीर उर्वन्तरिक्षमन्विहि वायो वीहि स्तोकानां५
 स्वाहोर्ध्वनभसं मारुतं गच्छतम्॥१७॥

अद्भ्यो वीहि पञ्च च॥ [१]

सं ते मनसा मनः सं प्राणेन प्राणो जुष्टं देवेभ्यो हव्यं
 घृतवथ्स्वाहैन्द्रः प्राणो अङ्गेऽङ्गे नि दैध्यदैन्द्रोऽपानो अङ्गेऽङ्गे
 वि बोभुवद्देवं त्वष्टर्भूरिं ते स५समेतु विषुरूपा यथ्सलक्ष्माणो
 भवन्थ देवत्रा यन्तमवसे सखायोऽनु त्वा माता पितरौ मदन्तु
 श्रीरस्यग्निस्त्वा श्रीणात्वापः समरिणन्वातस्य॥१८॥

त्वा॒ ध्रज्यै॑ पू॒ष्णो र॒ङ्हा॑ अ॒पामोष॑धीना॒ः रोहि॑ष्यै घृतं
 घृत॑पावानः पिबत॒ वसा॑ वसापावानः पिबतान्तरिक्षस्य
 ह॒विर॑सि॒ स्वाहा॑ त्वा॒ऽन्तरिक्षाय॑ दि॒शः प्र॒दिश॑ आ॒दिशो॑
 वि॒दिश॑ उ॒दिशः॑ स्वाहा॑ दि॒ग्भ्यो नमो॑ दि॒ग्भ्यः॥१९॥

वातस्याष्टाविंशतिश्च॥ [१०]

स॒मु॒द्रं ग॑च्छ॒ स्वाहा॒ऽन्तरिक्षं॑ गच्छ॒ स्वाहा॑ दे॒वः स॑वि॒तारं॑
 गच्छ॒ स्वाहा॑ऽहोरा॒त्रे ग॑च्छ॒ स्वाहा॑ मि॒त्रावरु॑णौ गच्छ॒ स्वाहा॑
 सोमं॑ गच्छ॒ स्वाहा॑ य॒ज्ञं ग॑च्छ॒ स्वाहा॑ छ॒न्दा॑सि गच्छ॒
 स्वाहा॑ द्यावा॑पृथि॒वी ग॑च्छ॒ स्वाहा॑ नभो॑ दि॒व्यं ग॑च्छ॒ स्वाहा॑-
 ऽग्निं वै॑श्वान॒रं ग॑च्छ॒ स्वाहा॑ऽद्भ्यस्त्वौष॑धीभ्यो॒ मनो॑ मे॒ हार्दि॑
 यच्छ॒ तनू॑ त्वचं॒ पुत्रं॑ नप्तारमशीय॒ शुग॑सि॒ तम॑भि शोच॒ यो-
 ऽस्मान् द्वेष्टि॑ यं च॒ वयं॑ द्विष्मो॒ धाम्नो॑ धाम्नो॒ राजन्नि॒तो व॑रुण
 नो मु॒ञ्च॒ यदापो॑ अ॒घ्निया॑ वरु॒णेति॑ शपा॑महे॒ ततो॑ वरुण नो
 मु॒ञ्च॥२०॥

अ॒सि प॒ङ्क्ति॑श्च॥ [११]

ह॒विष्म॑तीरि॒मा आपो॑ ह॒विष्मा॑न् दे॒वो अ॑ध्व॒रो ह॒विष्मा॑ः

आ वि॒वास॑ति ह॒विष्मा॑ अस्तु सूर्यः॑॥ अ॒ग्नेर्वो॒-
ऽप॑न्न॒गृह॑स्य॒ सद॑सि सा॒दयामि॑ सु॒म्राय॑ सु॒मिनीः॑ सु॒मे
मा॑ ध॒त्तेन्द्रा॑ग्नि॒योर्भा॑ग॒धेयीः॑ स्थ मि॒त्रावरु॑णयोर्भा॑ग॒धेयीः॑ स्थ
वि॒श्वेषां॑ दे॒वानां॑ भा॒ग॒धेयीः॑ स्थ य॒ज्ञे जा॑गृत॥ २१॥

ह॒विष्म॑ती॒श्चतु॑स्त्रि॒शत्॥ [१२]

हृ॒दे त्वा॒ मन॑से त्वा दि॒वे त्वा॒ सूर्या॑य त्वो॒र्ध्वमि॒मम॑ध्व॒रं
कृ॒धि दि॒वि दे॒वेषु॑ हो॒त्रा य॑च्छु सोमं॑ रा॒ज॒न्नेह्य॑वं रोह॒ मा भे॑र्मा सं
वि॒क्त्वा मा॒ त्वा हि॑सिषं प्र॒जास्त्व॑मु॒पाव॑रोह प्र॒जास्त्वामु॒पाव॑
रोह॑न्तु शृ॒णोत्व॑ग्निः स॒मिधा॒ हव॑ मे शृ॒ण्वन्त्वापो॑ धि॒षणा॑श्च
दे॒वीः। शृ॒णोत॑ ग्रा॒वाणो॑ वि॒दुषो॑ नु॥ २२॥

य॒ज्ञश्च॑ शृ॒णोतु॑ दे॒वः सं॒वि॒ता ह॑वं मे। दे॒वीरा॑पो अ॒पां न॒पाद्य
ऊ॒र्मिर्ह॑वि॒ष्य इन्द्रि॒यावा॑न्म॒दिन्त॑म॒स्तं दे॒वेभ्यो॑ दे॒वत्रा॑ ध॒त्त
शु॒क्रश्च॑ शु॒क्रपे॑भ्यो॒ येषां॑ भा॒गः स्थ॑ स्वाहा॒ कार्षि॑र॒स्यपा॑पां
मृ॒ध्रश्च॑ संमु॒द्रस्य॑ वो॒क्षित्या॑ उ॒न्नये॑। यम॑ग्ने पृ॒थ्सु म॑र्त्य॒मावो॑
वा॒जेषु॑ यं जु॒नाः। स॒ यन्ता॑ श॒श्वती॑रिषः॥ २३॥

नु स॒प्तच॑त्वारि॒शच्च॑॥ [१३]

त्वमग्ने रुद्रो असुरो महो दिवस्त्व॥ शर्धो मारुतं पृक्ष
ईशिषे। त्वं वातैररुणैर्यासि शङ्गयस्त्वं पूषा विधृतः पांसि नु
त्मना॥ आ वो राजानमध्वरस्य रुद्र॥ होतार॥ सत्ययज॥
रोदस्योः। अग्निं पुरा तनयितोरचित्ताद्धिरण्यरूपमवसे
कृणुध्वम्॥ अग्निर्होता निषसादा यजीयानुपस्थे मातुः
सुरभावु लोके। युवा कविः पुरुनिष्ठ -॥२४॥

ऋतावा धर्ता कृष्टीनामुत मध्यं इद्धः॥ साध्वीमकर्देववीतिं
नो अद्य यज्ञस्य जिह्वामविदाम गुह्याम्। स आयुरागाँत्सुर-
भिर्वसानो भद्रामकर्देवहूतिं नो अद्य॥ अक्रन्ददग्निः
स्तनयन्निव द्यौः क्षामा रेरिहद्वीरुधः समञ्जन्। सद्यो जज्ञानो
विहीमिद्धो अख्यदा रोदसी भानुना भात्यन्तः॥ त्वे वसूनि
पुर्वणीक॥२५॥

होतर्दोषा वस्तोरेरिरे यज्ञियांसः। क्षामेव विश्वा भुवनानि
यस्मिन्त्स॥ सौभंगानि दधिरे पावके॥ तुभ्यं ता अङ्गिरस्तम
विश्वाः सुक्षितयः पृथक्। अग्ने कामाय येमिरे॥ अश्याम
तं काममग्ने तवोत्यश्याम रयि॥ रयिवः सुवीरम्। अश्याम
वाजमभि वाजयन्तोऽश्याम द्युम्नमजराजरं ते॥ श्रेष्ठं यविष्ठ

भार॒ता॒ग्ने॑ द्यु॒मन्त॒माभ॑र॥ २६॥

वसो॑ पुरु॒स्पृह॑ र॒यिम्॥ स श्वि॑ता॒नस्त॑न्य॒तू रो॑चन॒स्था
अ॒जरे॑भि॒र्नान॑दद्वि॒र्यवि॑ष्ठः। यः पा॑व॒कः पु॑रु॒तमः॑ पु॒रूणि॑
पृ॒थून्पृ॒थि॒रनु॑याति॒ भव॑न्॥ आयु॑ष्टे वि॒श्वतो॑ दध॒दय॑म॒ग्निर्वरे॑ण्यः।
पुन॑स्ते प्रा॒ण आय॑ति॒ परा॒ यक्ष्म॑ सु॒वामि॑ ते॥ आ॒युर्दा॑ अ॒ग्ने
ह॒विषो॑ जुषा॒णो घृ॑तप्र॒तीको॑ घृ॒तयो॑निरेधि। घृ॒तं पी॒त्वा मधु॑
चा॒रु ग॒व्यं पि॒तेव॑ पु॒त्रम॑भि॥ २७॥

र॑क्षतादि॒मम्॥ तस्मै॑ ते प्र॒ति॒ह॒र्यते॑ जा॒तवे॑दो वि॒चर्ष॑णे।
अ॒ग्ने जना॑मि सु॒ष्टुति॑म्॥ दि॒वस्प॑रि॒ प्रथ॑मं ज॒ज्ञे अ॒ग्नि॒र॒स्मद्
द्वि॒तीयं॑ परि॒ जा॒तवे॑दाः। तृ॒तीय॑म॒प्सु नृ॑मणा॒ अज॑स्रमि॒न्धान॑
ए॒नं ज॑रते स्वा॒धीः॥ शु॒चिः पा॑व॒क व॑न्द्योऽ॒ग्ने बृ॑हद्वि रो॑चसे।
त्वं घृ॑तेभि॒राहु॑तः॥ दृ॒शानो॑ रु॒क्म उ॒र्व्या व्य॑द्यौद् दु॒र्मर्ष॑मायुः
श्रि॒ये रु॑चा॒नः। अ॒ग्नि॒र॒मृतो॑ अभ॒वद्वयो॑भि॒र॥ २८॥

यदे॑नं द्यौर॒जन॑य॒त्सुरेताः॑॥ आ य॒दि॒षे नृ॑पतिं तेज॒
आ॒न॒द्बु॒चि रे॒तो नि॑षि॒क्तं द्यौर॑भीकै॑। अ॒ग्निः श॑र्ध॒मन॑व॒द्यं
युवा॑नः॒ स्वा॒धियं॑ जन॒यत्सू॑दय॒च्च॥ स ते॒जी॑यसा॒ मन॑सा॒

त्वोतं उत शिक्ष स्वपत्यस्य शिक्षोः। अग्रे रायो नृतमस्य
प्रभूतौ भूयामं ते सुष्टुतयश्च वस्वः॥ अग्रे सहन्तमा भर
द्युम्नस्य प्रासहा रयिम्। विश्वा यश्-॥२९॥

चर्षणीरभ्यासा वाजेषु सासहत्॥ तमग्रे पृतनासहः
रयिः सहस्व आ भर। त्वः हि सत्यो अद्भुतो दाता
वाजस्य गोमतः॥ उक्षान्नाय वशान्नाय सोमपृष्ठाय वेधसे।
स्तोमैर्विधेमाग्रये॥ वद्मा हि सूनो अस्यद्वसद्वा चक्रे
अग्निर्जनुषाज्मानम्। स त्वं न ऊर्जसन् ऊर्जं धा राजेव
जेरवृके क्षेप्यन्तः॥ अग्न आयूँषि॥३०॥

पवस आ सुवोर्जमिषं च नः। आरे बाधस्व दुच्छुनाम्॥
अग्रे पवस्व स्वपा अस्मे वर्चः सुवीर्यम्। दधत्पोषः रयिं
मयि॥ अग्रे पावक रोचिषा मन्द्रया देव जिह्वया। आ देवान्
वक्षि यक्षि च॥ स नः पावक दीदिवोऽग्रे देवाः इहा वह।
उप यज्ञः हविश्च नः॥ अग्निः शुचिव्रततमः शुचिर्विप्रः शुचिः
कविः। शुची रोचत आहुतः॥ उदग्रे शुचयस्तव शुक्रा भ्राजन्त
ईरते। तव ज्योतीँष्यर्चयः॥३१॥

॥चतुर्थः प्रश्नः॥

॥तैत्तिरीयसंहितायां प्रथमकाण्डे चतुर्थः प्रश्नः॥

आ ददे॑ ग्रावा॑स्यध्वर॑कृद् दे॒वेभ्यो॑ गम्भी॒रमिम॑मध्व॒रं
 कृ॒ध्युत्त॑मेन॒ प॒विनेन्द्रा॑य॒ सोम॑ꣳ सुषु॑तं॒ मधु॑मन्तं॒ पय॑स्वन्तं
 वृष्टि॑वनि॒मिन्द्रा॑य॒ त्वा वृ॒त्रघ्न॑ इन्द्रा॑य॒ त्वा वृ॒त्रतु॑र॒ इन्द्रा॑य
 त्वाऽभि॑माति॒घ्न इन्द्रा॑य॒ त्वाऽऽदि॑त्यव॒न्त इन्द्रा॑य॒ त्वा
 वि॒श्वदे॑व्यावते॒ श्वात्राः॑ स्थं॒ वृ॒त्रतु॑रो॒ राधो॑गूर्ता॒ अ॒मृत॑स्य॒
 प॒त्नीस्ता॑ दे॒वीर्दे॒वत्रे॑मं॒ य॒ज्ञं ध॒त्तोप॑हूताः॒ सोम॑स्य॒ पिब॑तोप॑हूतो
 युष्मा॑कꣳ ॥१॥

सोमः॑ पिबतु॒ यत्ते॑ सोम॒ दि॒वि ज्योति॑र्यत् पृ॒थि॒व्यां
 यदु॒राव॑न्तरि॒क्षे तेना॒स्मै यज॑माना॒योरु॒ रा॒या कृ॒ध्यधि॑ दा॒त्रे
 वो॒चो धिष॑णे वी॒डू स॒ती वी॑डयेथा॒मूर्जं॑ दधाथा॒मूर्जं॑ मे धत्तं॒ मा
 वाꣳ हिꣳसिषं॑ मा मां हिꣳसिष्टं॑ प्रा॒गपा॑गुद॒गध॑राक्तास्त्वा
 दि॒श आ धा॑व॒न्त्वम्ब॑ नि ष्व॑र। यत्ते॑ सो॒मादा॑भ्यं॒ नाम॑ जा॒गृवि॑
 तस्मै॑ ते सोम॒ सोमा॑य॒ स्वाहा॑ ॥२॥

युष्माकꣳ स्वर॒ यत्ते॑ नवं॒ च॥ [१]

वा॒चस्प॑तये॒ पव॑स्व॒ वाजि॑न् वृषा॒ वृष्णो॑ अꣳशु॒भ्यां

गभ॑स्ति॒पूतो॑ दे॒वो दे॒वानां॑ प॒वित्र॑मसि॒ येषां॑ भा॒गो-
ऽसि॒ तेभ्य॑स्त्वा॒ स्वां कृ॑तोऽसि॒ मधु॑मतीर्न॒ इष॑स्कृधि॒
विश्वे॑भ्यस्त्वेन्द्रि॒येभ्यो॑ दि॒व्येभ्यः॑ पा॒र्थिवे॑भ्यो॒ मन॑स्त्वाष्टृ॒र्वन्त-
रि॑क्ष॒मन्वि॑हि॒ स्वाहा॑ त्वा सु॒भवः॑ सू॒र्याय॑ दे॒वेभ्य॑स्त्वा
मरी॑चि॒पेभ्य॑ ए॒ष ते॒ योनिः॑ प्रा॒णाय॑ त्वा॥ ३॥

वाचः सप्तचत्वारिंशत्॥ [२]

उ॒प॒या॒मगृ॑हीतोऽस्य॒न्तर्य॑च्छ॒ मघ॑वन् पा॒हि सोम॑मुरु॒ष्य
रायः॑ स॒मिषो॑ यज॒स्वान्त॑स्ते॒ दधा॑मि॒ द्यावा॑पृथि॒वी
अ॒न्तरु॑र्वन्त॒रि॑क्ष॒ स॒जोषा॑ दे॒वैरव॑रैः॒ परै॑श्चान्तर्या॒मे
म॒घवन्॑ मा॒दय॑स्व॒ स्वां कृ॑तोऽसि॒ मधु॑मतीर्न॒ इष॑स्कृधि॒
विश्वे॑भ्यस्त्वेन्द्रि॒येभ्यो॑ दि॒व्येभ्यः॑ पा॒र्थिवे॑भ्यो॒ मन॑स्त्वाष्टृ॒र्वन्त-
रि॑क्ष॒मन्वि॑हि॒ स्वाहा॑ त्वा सु॒भवः॑ सू॒र्याय॑ दे॒वेभ्य॑स्त्वा
मरी॑चि॒पेभ्य॑ ए॒ष ते॒ योनि॑रपा॒नाय॑ त्वा॥ ४॥

देवेभ्यः सप्त च॥ [३]

आ वा॑यो भूष॒ शुचि॑पा॒ उप॑ नः सु॒हस्रं॑ ते नि॒युतो॑
वि॒श्ववा॑र। उ॒पो ते॒ अ॒न्यो म॑द्य॒मया॑मि॒ यस्य॑ दे॒व दधि॑षे

पूर्वपेयम्॥ उपयामगृहीतोऽसि वायवे त्वेन्द्रवायू इमे
 सुताः। उप प्रयोभिरा गंतमिन्द्रवो वामुशन्ति हि॥
 उपयामगृहीतोऽसीन्द्रवायुभ्यां त्वैष ते योनिः सजोषाभ्यां
 त्वा॥ ५॥

आ वांयो त्रिचत्वारिंशत्॥ [४]

अयं वां मित्रावरुणा सुतः सोमं ऋतावृधा। ममेदिह श्रुतं
 हवम्। उपयामगृहीतोऽसि मित्रावरुणाभ्यां त्वैष ते योनिर्
 ऋतायुभ्यां त्वा॥ ६॥

अयं वां विंशतिः॥ [५]

या वां कशा मधुमत्यश्विना सूनृतावती। तया
 यज्ञं मिमिक्षतम्। उपयामगृहीतोऽस्यश्विभ्यां त्वैष ते
 योनिर्माध्वीभ्यां त्वा॥ ७॥

या वांमष्टादश॥ [६]

प्रातर्युजौ वि मुच्येथामश्विनावेह गच्छतम्। अस्य सोमस्य
 पीतये॥ उपयामगृहीतोऽस्यश्विभ्यां त्वैष ते योनिर्श्विभ्यां
 त्वा॥ ८॥

प्रा॒त॒र्यु॒ज॒वेका॒न्नवि॑शतिः॥ [७]

अ॒यं वे॒नश्चो॑द॒यत् पृ॒श्नि॑ग॒र्भा ज्योति॑र्ज॒रायू रज॑सो वि॒माने॑।
इ॒मम॒पा॒ सं॒ङ्ग॒मे सूर्य॑स्य शिशुं न वि॒प्रां म॒तिर्भा॑ रिहन्ति॥
उ॒प॒या॒मगृ॑हीतोऽसि शण्डा॒य त्वैष ते॒ योनि॑र्वी॒रता॑ पाहि॥९॥

अ॒यं वे॒नः पञ्च॑वि॒शतिः॥ [८]

तं प्र॒त्न॒था पूर्॒व॒था वि॒श्वथे॒मथा॑ ज्ये॒ष्ठता॑तिं ब॒र्हिष॑द॒सुव॑र्वि॒दं प्र॒तीची॑नं वृ॒जनं॑ दोह॒से गि॒राऽऽशुं॑ जय॑न्त॒मनु॒ यासु॒वर्ध॑से। उ॒प॒या॒मगृ॑हीतोऽसि म॒र्काय॑ त्वैष ते॒ योनिः॑ प्र॒जाः पा॑हि॥१०॥

त॒स्य षड्वि॑शतिः॥ [९]

ये दे॒वा दि॒व्येका॑दश॒ स्थ पृ॑थि॒व्याम॑ध्येका॑दश॒
स्थाऽप्सु॑षदो॒ महि॑नैका॑दश॒ स्थ ते दे॒वा य॒ज्ञमि॑मं
जु॒षध्व॑मु॒पया॒मगृ॑हीतोऽस्याग्र॒यणो॑ऽसि॒ स्वा॑ग्र॒यणो॒ जिन्व॑
य॒ज्ञं जिन्व॑ य॒ज्ञप॑तिम॒भि सर्व॑ना पाहि॒ विष्णु॑स्त्वां पा॒तु विशं॑
त्वं पा॑हीन्द्रि॒येणै॒ष ते॒ योनि॑र्वि॒श्वेभ्य॑स्त्वा दे॒वेभ्यः॑॥११॥

ये दे॒वास्त्रि॑च॒त्वारि॑शत्॥ [१०]

त्रिंशत्त्रयंश्च गुणिनो रुजन्तो दिवः रुद्राः पृथिवीं च
 सचन्ते। एकादशासो अप्सुषदः सुतः सोमं जुषन्ताः
 सर्वनाय विश्वे॥ उपयामगृहीतोऽस्याग्रयणोऽसि स्वाग्रयणो
 जिन्वं यज्ञं जिन्वं यज्ञपतिमभि सर्वना पाहि विष्णुस्त्वां पातु
 विशं त्वं पाहीन्द्रियेणैष ते योनिर्विश्वेभ्यस्त्वा देवेभ्यः॥१२॥

त्रिंशद् द्विचत्वारिंशत्॥ [११]

उपयामगृहीतोऽसीन्द्राय त्वा बृहद्वते वयस्वत उक्थायुवे
 यत् तं इन्द्र बृहद्वयस्तस्मै त्वा विष्णावे त्वैष ते योनिरिन्द्राय
 त्वोक्थायुवे॥१३॥

उपयामगृहीतो द्वाविंशतिः॥ [१२]

मूर्धानं दिवो अरतिं पृथिव्या वैश्वानरमृताय जातमग्निम्।
 कविः सम्राजमतिथिं जनानामासन्ना पात्रं जनयन्त
 देवाः॥ उपयामगृहीतोऽस्यग्रये त्वा वैश्वानराय ध्रुवोऽसि
 ध्रुवक्षितिर्ध्रुवाणां ध्रुवतमोऽच्युतानामच्युतक्षित्तम एष ते
 योनिरग्रये त्वा वैश्वानराय॥१४॥

मूर्धानं पञ्चत्रिंशत्॥ [१३]

मधु॑श्च माध॑वश्च शुक्र॑श्च शुचि॑श्च नभ॑श्च नभ॒स्य॑श्चेषश्चोर्ज॑श्च
सह॑श्च सह॒स्य॑श्च तप॑श्च तप॒स्य॑श्चोपया॒मगृ॑हीतोऽसि स॒ः सर्पो॑-
ऽस्य॑ ह॒स्पत्या॑य त्वा॥१५॥

मधु॑स्त्रि॒शत॑॥ [१४]

इन्द्रा॑ग्नी आ ग॑त॒ः सु॒तं गी॒र्भिर्न॑भो वरे॑ण्यम्। अ॒स्य
पा॑तं धि॒येषि॑ता॥ उ॒पया॒मगृ॑हीतोऽसीन्द्रा॒ग्निभ्या॑ त्वैष ते
योनि॑रिन्द्रा॒ग्निभ्या॑ त्वा॥१६॥

इन्द्रा॑ग्नी वि॒शतिः॑॥ [१५]

ओमा॑सश्चर्षणीधृतो विश्वे॑ देवास॒ आ ग॑त। दा॒श्वा॒ः सो
दा॒शुषः॑ सु॒तम्॥ उ॒पया॒मगृ॑हीतोऽसि विश्वे॑भ्यस्त्वा दे॒वेभ्य॑ ए॒ष
ते योनि॑र्विश्वे॑भ्यस्त्वा दे॒वेभ्यः॑॥१७॥

इन्द्रा॑ग्नी ओमा॑सो वि॒शतिर्वि॒शतिः॑॥ [१६]

म॒रुत्व॑न्तं वृष॒भं वा॑वृ॒धान॑मक॑वारिं दि॒व्य॒ः शा॒समि॑न्द्रम्।
वि॒श्वा॒सा॒हम॑व॑से नू॒तना॑यो॒ग्र॒ः स॒होदा॑मि॒ह त॒ः हु॑वेम॥
उ॒पया॒मगृ॑हीतोऽसीन्द्रा॒य त्वा म॒रुत्व॑न्त ए॒ष ते योनि॑रिन्द्रा॒य
त्वा म॒रुत्व॑न्ते॥१८॥

मरुत्वन्तु५ षड्विंशतिः॥ _____ [१७]

इन्द्रं मरुत्व इह पाहि सोमं यथा शार्याते अपिबः सुतस्य।
तव प्रणीती तव शूर शर्मन्ना विवासन्ति कवयः सुयज्ञाः॥
उपयामगृहीतोऽसीन्द्राय त्वा मरुत्वन्त एष ते योनिरिन्द्राय
त्वा मरुत्वन्ते॥१९॥

इन्द्रेकान्नत्रिंशत्॥ _____ [१८]

मरुत्वा५ इन्द्र वृषभो रणाय पिबा सोममनुष्वधं मदाय।
आ सिंश्चस्व जठरे मध्वं ऊर्मिं त्वं राजासि प्रदिवः
सुतानाम्॥ उपयामगृहीतोऽसीन्द्राय त्वा मरुत्वन्त एष ते
योनिरिन्द्राय त्वा मरुत्वन्ते॥२०॥

इन्द्रं मरुत्वो मरुत्वानेकान्न त्रिंशदेकान्न त्रिंशत्॥ _____ [१९]

महा५ इन्द्रो य ओजसा पर्जन्यो वृष्टिमा५ इवा
स्तोमैर्वथ्सस्यं वावृधे॥ उपयामगृहीतोऽसि महेन्द्राय त्वेष
ते योनिर्महेन्द्राय त्वा॥२१॥

महानेकान्नविंशतिः॥ _____ [२०]

महा५ इन्द्रो नृवदा चर्षणिप्रा उत द्विबर्हा अमिनः
सहोभिः। अस्मद्रियग्वावृधे वीर्यायोरुः पृथुः सुकृतः

कर्तृभिर्भूत्॥ उपयामगृहीतोऽसि महेन्द्राय त्वेष ते
योनिर्महेन्द्राय त्वा॥ २२॥

महानृवत्पङ्क्तिः शतिः॥ [२१]

कदा चन स्तरीरसि नेन्द्र सश्वसि दाशुषै। उपोपेन्नु
मघवन् भूय इन्नु ते दानं देवस्य पृच्यते॥ उपयामगृहीतो-
ऽस्यादित्येभ्यस्त्वा॥ कदा चन प्र युच्छस्युभे नि पांसि
जन्मनी। तुरीयादित्य सवनं त इन्द्रियमा तस्थावमृतं दिवि॥
यज्ञो देवानां प्रत्येति सुम्नमादित्यासो भवता मृडयन्तः।
आ वोऽर्वाची सुमतिर्ववृत्याद् होश्चिद्या वरिवोवित्तरासत्॥
विवस्व आदित्येष ते सोमपीथस्तेन मन्दस्व तेन तृप्य
तृप्यास्म ते वयं तर्पयितारो या दिव्या वृष्टिस्तया त्वा
श्रीणामि॥ २३॥

वः सप्तविंशतिश्च॥ [२२]

वाममद्य सवितर्वाममु श्वो दिवेदिवे वाममस्मभ्यः सावीः।
वामस्य हि क्षयस्य देव भूरया धिया वामभाजः स्याम॥
उपयामगृहीतोऽसि देवाय त्वा सवित्रे॥ २४॥

वामं चतुर्विंशतिः॥ [२३]

अद॑ब्धेभिः स॒वितः पा॒युभि॑द्व॒ः शि॒वेभि॑र॒द्य परि॑ पाहि
नो॒ गय॑म्। हि॒र॑ण्यजिह्वः सु॒वि॒ताय॑ नव्य॑से रक्षा॒ माकि॑र्नो
अ॒घश॑ः स ईश॑त॥ उ॒प॒या॒मगृ॑हीतोऽसि दे॒वाय॑ त्वा
सवि॒त्रे॥ २५॥

अद॑ब्धेभिस्त्रयो॑वि॒ः शतिः॥ [२४]

हि॒र॑ण्यपाणि॒मूत॑ये सवि॒तार॒मुप॑ ह्वये। स चेत्ता॑ दे॒वता॑
प॒दम्॥ उ॒प॒या॒मगृ॑हीतोऽसि दे॒वाय॑ त्वा सवि॒त्रे॥ २६॥

हि॒र॑ण्यपाणि॑ चतु॑र्दश॥ [२५]

सु॒शर्मा॑ऽसि सु॒प्रति॑ष्ठा॒नो बृ॒हदु॒क्षे नम॑ ए॒ष ते
योनि॑र्वि॒श्वेभ्य॑स्त्वा दे॒वेभ्यः॑॥ २७॥

सु॒शर्मा॑ द्वा॒दश॥ [२६]

बृ॒ह॒स्पति॑सुतस्य त इ॒न्दो इ॒न्द्रि॒याव॑तः प॒त्नीव॑न्तं ग्र॒हं
गृ॒ह्णाम्य॑ग्ना(३)इ प॒त्नी॒वा(३)ः स॒जूर्दे॒वेन॑ त्वष्ट्रा सोमं॑ पिब
स्वाहा॑॥ २८॥

बृ॒ह॒स्पति॑सुतस्य॒ पञ्च॑दश॥ [२७]

हरि॑रसि हा॒रियो॒ज॒नो ह॒र्योः स्था॒ता वज्र॑स्य भ॒र्ता पृ॒श्नेः

प्रेता तस्य ते देव सोमेष्टयं जुषः स्तुतस्तोमस्य शस्तोक्थस्य
हरिवन्तं ग्रहं गृह्णामि हरीः स्थ हर्योर्धानाः सहसोमा इन्द्राय
स्वाहा ॥ २९ ॥

हरिः षड्विंशतिः ॥ [२८]

अग्र आयूँषि पवस् आ सुवोर्जमिषं च नः। आरे बाधस्व
दुच्छुनाम् ॥ उपयामगृहीतोऽस्यग्रये त्वा तेजस्वत एष ते
योनिर्ग्रये त्वा तेजस्वते ॥ ३० ॥

अग्र आयूँषि त्रयोविंशतिः ॥ [२९]

उत्तिष्ठन्नोजसा सह पीत्वा शिप्रे अवेपयः। सोममिन्द्र
चमू सुतम् ॥ उपयामगृहीतोऽसीन्द्राय त्वौजस्वत एष ते
योनिरिन्द्राय त्वौजस्वते ॥ ३१ ॥

उत्तिष्ठन्नेकविंशतिः ॥ [३०]

तरणिर्विश्वदंशतो ज्योतिष्कदंसि सूर्य। विश्वमा भांसि
रोचनम् ॥ उपयामगृहीतोऽसि सूर्याय त्वा भ्राजस्वत एष ते
योनिः सूर्याय त्वा भ्राजस्वते ॥ ३२ ॥

तरणिर्विंशतिः ॥ [३१]

आ प्यायस्व मदिन्तम् सोम् विश्वाभिरूतिभिः। भवा नः
सप्रथस्तमः॥ ३३ ॥

आ प्यायस्व नवः॥ [३२]

ईयुष्टे ये पूर्वतरामपश्यन् व्युच्छन्तीमुषसं मर्त्यासः।
अस्माभिरू नु प्रतिचक्ष्याऽभूदो ते यन्ति ये अपरीषु
पश्यान्॥ ३४ ॥

ईयुरेकान्नविंशतिः॥ [३३]

ज्योतिष्मतीं त्वा सादयामि ज्योतिष्कृतं त्वा सादयामि
ज्योतिर्विदं त्वा सादयामि भास्वतीं त्वा सादयामि ज्वलन्तीं
त्वा सादयामि मल्मलाभवन्तीं त्वा सादयामि दीप्यमानां
त्वा सादयामि रोचमानां त्वा सादयाम्यजस्रां त्वा सादयामि
बृहज्योतिषं त्वा सादयामि बोधयन्तीं त्वा सादयामि जाग्रतीं
त्वा सादयामि॥ ३५ ॥

ज्योतिष्मतीं षट्त्रिंशत्॥ [३४]

प्रयासाय स्वाहाऽऽयासाय स्वाहा वियासाय स्वाहा
संयासाय स्वाहोद्यासाय स्वाहाऽवयासाय स्वाहा शुचे
स्वाहा शोकाय स्वाहा तप्यत्वै स्वाहा तपते स्वाहा

ब्रह्महृत्यायै स्वाहा सर्वस्मै स्वाहा॥३६॥

प्रयासाय चतुर्विंशतिः॥ [३५]

चित्तं सन्तानेन भवं यक्रा रुद्रं तनिम्ना पशुपतिं
स्थूलहृदयेनाग्निं हृदयेन रुद्रं लोहितेन शर्वं मत्स्नाभ्यां
महादेवमन्तःपार्श्वेनौषिष्ठहनं शिङ्गीनिकोश्याभ्याम्॥३७॥

चित्तमष्टादश॥ [३६]

आ तिष्ठ वृत्रहन् रथं युक्ता ते ब्रह्मणा हरीं। अर्वाचीनं
सु ते मनो ग्रावा कृणोतु वग्नुनां॥ उपयामगृहीतोऽसीन्द्राय
त्वा षोडशिनं एष ते योनिरिन्द्राय त्वा षोडशिनं॥३८॥

आ तिष्ठ षड्विंशतिः॥ [३७]

इन्द्रमिद्धरीं वहतोऽप्रतिधृष्टशवसमृषीणां च स्तुतीरुपं यज्ञं
च मानुषाणाम्॥ उपयामगृहीतोऽसीन्द्राय त्वा षोडशिनं एष
ते योनिरिन्द्राय त्वा षोडशिनं॥३९॥

इन्द्रमित्रयोर्विंशतिः॥ [३८]

असावि सोमं इन्द्र ते शविष्ठ धृष्णवा गंहि। आ त्वां
पृणक्तिन्द्रियं रजः सूर्यं न रश्मिभिः॥ उपयामगृहीतो-

ऽसीन्द्राय त्वा षोडशिनं एष ते योनिरिन्द्राय त्वा
षोडशिनै॥४०॥

असावि सप्तविंशतिः॥ [३९]

सर्वस्य प्रतिशीवरी भूमिस्त्वोपस्थ आऽर्धित। स्योनास्मै
सुषदा भव यच्छास्मै शर्म सप्रथाः॥ उपयामगृहीतोऽसीन्द्राय
त्वा षोडशिनं एष ते योनिरिन्द्राय त्वा षोडशिनै॥४१॥

सर्वस्य षड्विंशतिः॥ [४०]

महा९ इन्द्रो वज्रबाहुः षोडशी शर्म यच्छतु। स्वस्ति
नो मघवा करोतु हन्तु पाप्मानं योऽस्मान् द्वेष्टि॥
उपयामगृहीतोऽसीन्द्राय त्वा षोडशिनं एष ते योनिरिन्द्राय
त्वा षोडशिनै॥४२॥

सर्वस्य महान्ष्टड्विंशतिः षड्विंशतिः॥ [४१]

सजोषा इन्द्र सगणो मरुद्भिः सोमं पिब वृत्रहञ्छूर
विद्वान्। जहि शत्रूँ रप मृधो नुदस्वाऽथाभयं कृणुहि
विश्वतो नः॥ उपयामगृहीतोऽसीन्द्राय त्वा षोडशिनं एष ते
योनिरिन्द्राय त्वा षोडशिनै॥४३॥

सजोषाँस्त्रिंशत्॥ _____ [४२]

उदु त्यं जा॒तवे॑दसं दे॒वं व॑हन्ति के॒तवः॑। दृ॒शे
वि॒श्वाय॑ सूर्यम्॥ चि॒त्रं दे॒वाना॑मु॒दगा॑दनी॒कं चक्षु॑र्मि॒त्रस्य॑
वरु॑णस्या॒ग्नेः। आऽप्रा॒द्यावा॑पृथि॒वी अ॒न्तरि॑क्ष॒ः सूर्य॑ आ॒त्मा
जग॑तस्त॒स्थुष॑श्च॥ अ॒ग्ने नय॑ सु॒पथा॑ रा॒ये अ॒स्मान् वि॒श्वानि॑
देव॑ व॒युना॑नि वि॒द्वान्। यु॒यो॒र्ध्य॑स्म॒ञ्जु॒हुरा॑णमे॒नो भूयि॑ष्ठां ते
नम॑उक्तिं विधेम॥ दि॒वं गच्छ॑ सु॒वः प॒त रू॒पेण॑॥ ४४॥

वो रू॒पम॒भ्यैमि॑ वयंसा॒ वयः॑। तु॒थो वो॑ वि॒श्ववे॑दा वि
भ॑जतु॒ वर्षि॑ष्ठे अ॒धि ना॑के॥ ए॒तत् ते॑ अ॒ग्ने रा॒ध ऐति॑
सोम॑च्युतं तन्मि॒त्रस्य॑ प॒था न॑य॒र्तस्य॑ प॒था प्रे॒तं च॒न्द्रद॑क्षिणा
य॒ज्ञस्य॑ प॒था सु॑वि॒ता न॑य॒न्ती ब्रा॒ह्मण॑म॒द्य रा॑ध्यास॒मृषि॑मा॒र्षेयं॑
पि॒तृम॑न्तं पै॒तृम॑त्य॒ः सु॒धातु॑दक्षिणं वि सु॒वः प॒श्य व्य॑न्त॒रि॒क्षं
यत॑स्व स॒दस्यै॑र॒स्मद्वा॑त्रा दे॒वत्रा॑ गच्छ॒त म॑धु॒मतीः॑ प्र॒दा॒ता र॒मा
वि॒श॒तान॑वहाया॒स्मान् दै॒व॒याने॑न प॒थेत॑ सु॒कृता॑ लो॒के सी॑द॒त
तन्नः॑ सङ्स्कृ॒तम्॥ ४५॥

रूपेण स॒दस्यै॑र॒ष्टाद॑श च॥ _____ [४३]

धा॒ता रा॒तिः स॑वि॒तेदं जु॑षन्तां प्र॒जाप॑ति॒र्निधि॑पति॒र्नो अ॒ग्निः।

त्वष्टा विष्णुः प्रजयां सः रराणो यजमानाय द्रविणं दधातु॥
 समिन्द्र णो मनसा नेषि गोभिः सः सूरिभिर्मघवन्त्सः
 स्वस्त्या। सं ब्रह्मणा देवकृतं यदस्ति सं देवानां सुमत्या
 यज्ञियानाम्॥ सं वर्चसा पयसा सं तनूभिर्गन्महि मनसा
 सः शिवेन। त्वष्टा नो अत्र वरिवः कृणो-॥४६॥

त्वनुं मार्ष्टु तनुवो यद्विलिष्टम्॥ यदद्य त्वां प्रयति यज्ञे
 अस्मिन्नग्रे होता रमवृणीमहीह। ऋधगया इधगुताशमिष्ठाः
 प्रजानन् यज्ञमुपयाहि विद्वान्॥ स्वगा वो देवाः सदनमकर्म
 य आजग्म सवनेदं जुषाणाः। जक्षिवांसः पपिवांसश्च
 विश्वेऽस्मे धत्त वसवो वसूनि॥ यानाऽवह उशतो देव
 देवान्तान्॥४७॥

प्रेरय स्वे अंग्रे सुधस्थै। वहमाना भरमाणा हवींषि वसुं
 घर्मं दिवमा तिष्ठतानु॥ यज्ञं यज्ञं गच्छ यज्ञपतिं गच्छ स्वां
 योनिं गच्छ स्वाहैष ते यज्ञो यज्ञपते सहसूक्तवाकः सुवीरः
 स्वाहा देवा गातुविदो गातुं वित्वा गातुमित मनसस्पत इमं
 नो देव देवेषु यज्ञं स्वाहा वाचि स्वाहा वाते धाः॥४८॥

उरु॑ हि राजा॒ वरु॑णश्चकार॒ सूर्या॑य पन्था॒मन्वे॑त॒वा उ॑।
 अप॑दे पादा॒ प्रति॑धातवेऽकरु॒ताप॑वक्ता हृ॒दया॑विध॑श्चित्॥ श॒तं
 ते॒ राजन्॑ भिष॒जः स॒हस्र॑मुर्वी ग॒म्भीरा॑ सु॒म॒तिष्टे॑ अस्तु।
 बाध॑स्व द्वेषो॒ निर्ऋ॑तिं परा॒चैः कृतं॑ चि॒देनः॒ प्र मु॑मुग्ध्य॒स्मत्॥
 अ॒भिष्टि॑तो वरु॑णस्य॒ पाशो॑ऽग्नेरनी॒कम॑प आ वि॒वेश। अपा॑
 नपात्॑ प्रति॒रक्ष॑न्नसूर्यं॒ दमे॑दमे॥ ४९॥

स॒मिधं॑ यक्ष्य॒ग्ने॥ प्रति॑ ते जि॒ह्वा घृ॑तमुच्च॑रण्ये॒त्समु॑द्रे ते
 हृ॒दय॑म॒प्स्वन्तः। सं त्वा॑ वि॒शन्त्वोष॑धीरु॒ताऽऽपो॑ य॒ज्ञस्य॑
 त्वा य॒ज्ञप॑ते ह॒विर्भिः॑॥ सू॒क्तवा॑के न॒मोवा॑के वि॒धेमा॑व॒भृथ
 निच॑ङ्कु॒ण निचे॑रुर॒सि निच॑ङ्कु॒णाव॑ दे॒वैर्दे॒वकृ॑त॒मेनो॑ऽया॒डव॑
 म॒र्त्यैर्म॒र्त्यकृ॑त॒मुरो॑रा नो॒ देव॑ रि॒षस्पा॑हि सुमि॒त्रा न॒ आप॑
 ओष॑धयः॥ ५०॥

सन्तु॑ दुर्मि॒त्रास्तस्मै॑ भूया॒सुर्यो॑ऽस्मान् द्वेष्टि॒ यं च॑ व॒यं
 द्वि॒ष्मो दे॒वीरा॑प ए॒ष वो॒ गर्भ॑स्तं वः सु॒प्रीत॑ः सु॒भृत॑मकर्म
 दे॒वेषु॑ नः सु॒कृतो॑ ब्रूता॒त् प्रति॑युतो वरु॑णस्य॒ पाशः॑ प्रत्य॑स्तो
 वरु॑णस्य॒ पाश॑ एधो॑ऽस्येधिषी॒महि॑ स॒मिद॑सि तेजो॑ऽसि तेजो॑
 मयि॑ धेह्य॒पो अन्व॑चारिषः॒ रसे॑न॒ सम॑सृक्ष्महि। पय॑स्वाः

अग्र आऽगमं तं मा स९ सृज वर्चसा॥५१॥

दमैदम् ओषधय आ पट च॥ [४५]

यस्त्वा हृदा कीरिणा मन्यमानोऽमर्त्यं मर्त्यो जोहवीमि।
जातवेदो यशो अस्मासु धेहि प्रजाभिरग्रे अमृतत्वमंश्याम्॥
यस्मै त्व९ सुकृते जातवेद् उ लोकमग्रे कृणवः स्योनम्।
अश्विन९ स पुत्रिणं वीरवन्तं गोमन्त९ रयिं नशते
स्वस्ति॥ त्वे सु पुत्र शवसोऽवृत्रन् कामकातयः। न
त्वामिन्द्राति रिच्यते॥ उक्थउक्थे सोम इन्द्रं ममाद
नीथेनीथे मघवान९॥५२॥

सुतासः। यदी९ सुबाधः पितरं न पुत्राः समानदक्षा
अवसे हवन्ते॥ अग्रे रसेन तेजसा जातवेदो वि
रौचसे। रक्षोहाऽमीवचातनः॥ अपो अन्वचारिष९ रसेन
समसृक्ष्महि। पयस्वा९ अग्र आऽगमं तं मा स९ सृज
वर्चसा॥ वसुर्वसुपतिरहिकमस्यग्रे विभावसुः। स्याम ते
सुमतावपि॥ त्वामग्रे वसुपतिं वसूनामभि प्र मन्दे॥५३॥

अध्वरेषु राजन्। त्वया वाजं वाजयन्तो जयेमाभि
ष्याम पृथ्सुतीर्मर्त्यानाम्। त्वामग्रे वाजसातमं विप्रा वर्धन्ति

सुष्टुतम्। स नो रास्व सुवीर्यम्॥ अयं नो अग्निर्वरिवः
 कृणोत्वयं मृधः पुर एतु प्रभिन्दन्। अयं शत्रूञ्जयतु
 जर्हृषाणोऽयं वाजं जयतु वाजंसातौ॥ अग्निनाऽग्निः
 समिध्यते कविर्गृहपतिर्युवा॥ हव्यवाङ् जुह्वांस्यः॥ त्वं ह्यग्ने
 अग्निना विप्रो विप्रेण सन्धस्ता। सखा सख्या समिध्यसे॥
 उदग्ने शुचयस्तव वि ज्योतिषा॥५४॥

मघवानं मन्दे ह्यग्ने चतुर्दश च॥ [४६]

॥पञ्चमः प्रश्नः॥

॥तैत्तिरीयसंहितायां प्रथमकाण्डे पञ्चमः प्रश्नः॥

देवासुराः संयत्ता आसन् ते देवा विजयमुपयन्तो-
 ऽग्नौ वामं वसु सं न्यदधतेदमुं नो भविष्यति यदि
 नो जेष्यन्तीति तदग्निर्न्यकामयत् तेनापाक्रामत् तद्देवा
 विजित्यावरुरुत्समाना अन्वायन् तदस्य सहसाऽदिथ्सन्त
 सोऽरोदीद्यदरोदीत् तद्गुद्रस्य रुद्रत्वं यदश्वशीयत् तद्॥१॥

रजतं हिरण्यमभवत् तस्माद्रजतं हिरण्यमदक्षिण्य-
 मंश्रुजं हि यो बर्हिषि ददाति पुराऽस्य संवत्सराद्गृहे

रुदन्ति तस्माद्ब्रह्मिणि न देयः सौऽग्निरब्रवीद्भाग्यसान्ध्यथ
 व इदमिति पुनराधेयं ते केवलमित्यब्रुवन्नृध्रुवत् खलु स
 इत्यब्रवीद्यो मदेवत्यमग्निमादधाता इति तं पूषाऽऽधत्त
 तेन ॥ २ ॥

पूषाऽऽधोत् तस्मात् पौष्णाः पशवं उच्यन्ते तं त्वष्टाऽऽधत्त
 तेन त्वष्टाऽऽधोत् तस्मात् त्वाष्ट्राः पशवं उच्यन्ते तं मनुरा-
 ऽधत्त तेन मनुराधोत् तस्मान्मानव्यः प्रजा उच्यन्ते तं धाता-
 ऽऽधत्त तेन धाताऽऽधोऽथ्संवत्सरो वै धाता तस्माऽथ्संवत्सरं
 प्रजाः पशवोऽनु प्र जायन्ते य एवं पुनराधेयस्यर्द्धिं वे- ॥ ३ ॥

दध्रोत्येव योऽस्यैवं बन्धुतां वेद बन्धुमान् भवति भागधेयं
 वा अग्निराहित इच्छमानः प्रजां पशून् यजमानस्योप
 दोद्रावोद्वास्य पुनरा दधीत भागधेयेनैवैनः समर्धयत्यथो
 शान्तिरेवास्यैषा पुनर्वस्वोरा दधीतैतद्वै पुनराधेयस्य
 नक्षत्रं यत्पुनर्वसू स्वायामेवैनं देवतायामाधाय ब्रह्मवर्चसी
 भवति दर्भेरा दधात्ययातयामत्वाय दर्भेरा दधात्यद्भ्य
 एवैनमोषधीभ्योऽवरुध्याऽऽधत्ते पञ्चकपालः पुरोडाशो भवति
 पञ्च वा ऋतवं ऋतुभ्य एवैनमवरुध्याऽऽधत्ते ॥ ४ ॥

अशीयत् तत् तेन वेदं दुर्भेः पञ्चविंशतिश्च॥ [१]

परा वा एष यज्ञं पशून् वपति योऽग्निमुद्वासयते
पञ्चकपालः पुरोडाशो भवति पाङ्क्तो यज्ञः पाङ्क्तः पशवो
यज्ञमेव पशून् व रुन्धे वीरहा वा एष देवानां योऽग्निमुद्वासयते
न वा एतस्य ब्राह्मणा ऋतायवः पुराऽन्नमक्षन् पङ्क्त्यो
याज्यानुवाक्या भवन्ति पाङ्क्तो यज्ञः पाङ्क्तः पुरुषो देवानेव
वीरं निरवदायाग्निं पुनरा॥५॥

धत्ते शताक्षरा भवन्ति शतायुः पुरुषः शतेन्द्रिय
आयुष्येवेन्द्रिये प्रति तिष्ठति यद्वा अग्निराहितो नर्ह्यते
ज्यायो भागधेयं निकामयमानो यदाग्नेयं सर्वं भवति
सैवास्यर्धिः सं वा एतस्य गृहे वाक् सृज्यते योऽग्निमुद्वासयते
स वाचः सः सृष्टां यजमान ईश्वरोऽनु पराभवितोर्विभक्तयो
भवन्ति वाचो विधृत्यै यजमानस्यापराभावाय॥६॥

विभक्तिं करोति ब्रह्मैव तदकरुपांशु यजति यथा वामं
वसुं विविदानो गूहति तादृगेव तदग्निं प्रति स्विष्टकृतं
निराहं यथा वामं वसुं विविदानः प्रकाशं जिगमिषति
तादृगेव तद्विभक्तिमुक्त्वा प्रयाजेन वर्षद्गरोत्यायतनादेव
नैति यजमानो वै पुरोडाशः पशवं एते आहुती यदभितः

पुरोडाशमेते आहुती॥७॥

जुहोति यजमानमेवोभयतः पशुभिः परि गृह्णाति
कृतयजुः सम्भृतसम्भार इत्याहुर्न सम्भृत्याः सम्भारा न
यजुः कर्तव्यमित्यथो खलु सम्भृत्या एव सम्भाराः कर्तव्यं
यजुर्यज्ञस्य समृद्धौ पुनर्निष्कृतो रथो दक्षिणा पुनरुत्स्यूतं
वासः पुनरुत्स्यूतोऽनुद्वान् पुनराधेयस्य समृद्धौ सप्त ते अग्ने
समिधः सप्त जिह्वा इत्यग्निहोत्रं जुहोति यत्रयत्रैवास्य न्यत्तं
तत॥८॥

एवैनमव रुन्धे वीरहा वा एष देवानां योऽग्निमुद्वासयते
तस्य वरुण एवर्णयादोऽग्निवारुणमेकादशकपालमनु निर्वपेद्यं
चैव हन्ति यश्चास्यर्णयात्तौ भागधेयेन प्रीणाति नाऽ-
ऽर्तिमाच्छति यजमानः॥९॥

आऽपराभावाय पुरोडाशमेते आहुती ततः षट्त्रिंशच्च॥ [२]

भूमिर्भूम्ना द्यौर्वरिणाऽन्तरिक्षं महित्वा। उपस्थे ते
देव्यदितेऽग्निमन्नादमन्नाद्यायाऽऽदधे॥ आऽयं गौः
पृश्निरक्रमीदसनन्मातरं पुनः। पितरं च प्रयन्त्सुवः॥
त्रिंशद्धाम वि राजति वाक्पतङ्गाय शिश्रिये। प्रत्यस्य वह्

द्युभिः॥ अस्य प्राणादपानत्यन्तश्चरति रोचना। व्यख्यन्महिषः
सुवः॥ यत् त्वा॥१०॥

क्रुद्धः परोवपं मन्युना यदवर्त्या। सुकल्पमग्रे तत् तव
पुनस्त्वोद्दीपयामसि॥ यत् ते मन्युपरोक्षस्य पृथिवीमनु
दध्वसे। आदित्या विश्वे तद्देवा वसवश्च समाभरन्॥
मनो ज्योतिर्जुषतामाज्यं विच्छिन्नं यज्ञं समिमं दधातु।
बृहस्पतिस्तनुतामिमं नो विश्वे देवा इह मादयन्ताम्॥ सप्त
ते अग्रे समिधः सप्त जिह्वाः सप्त॥११॥

ऋषयः सप्त धामं प्रियाणि। सप्त होत्राः सप्तधा त्वा
यजन्ति सप्त योनीरा पृणस्वा घृतेन॥ पुनरूर्जा नि वर्तस्व
पुनरग्न इषाऽऽयुषा। पुनर्नः पाहि विश्वतः॥ सह रय्या नि
वर्तस्वाग्ने पिन्वस्व धारया। विश्वप्स्त्रिया विश्वतस्परि॥ लेकः
सलेकः सुलेकस्ते न आदित्या आज्यं जुषाणा वियन्तु
केतः सकेतः सुकेतस्ते न आदित्या आज्यं जुषाणा वियन्तु
विवस्वाः अदितिर्देवजूतिस्ते न आदित्या आज्यं जुषाणा
वियन्तु॥१२॥

भूमिर्भूम्ना द्यौर्वरिणेत्याहाऽऽशिषैवैनमा धत्ते सर्पा वै
 जीर्यन्तोऽमन्यन्त स एतं कसर्णीरः काद्रवेयो मन्त्रमपश्यत्
 ततो वै ते जीर्णास्तनूरपाघ्नत सर्पराज्ञिया ऋग्भिर्गार्हपत्यमा
 दधाति पुनर्नवमेवैनमजरं कृत्वाऽऽधत्तेऽथो पूतमेव
 पृथिवीमन्नाद्यं नोपानमथ्सैतं॥१३॥

मन्त्रमपश्यत् ततो वै तामन्नाद्यमुपानमद्यथ्सर्पराज्ञिया
 ऋग्भिर्गार्हपत्यमादधात्यन्नाद्यस्यावरुद्ध्या अथो अस्यामेवैनं
 प्रतिष्ठितमा धत्ते यत्त्वा क्रुद्धः परोवपेत्याहापहृत एवास्मै
 तत् पुनस्त्वोद्दीपयामसीत्याह समिन्ध एवैनं यत्ते
 मन्युपरोत्स्येत्याह देवताभिरे-॥१४॥

वैनुं सं भरति वि वा एतस्य यज्ञश्छिद्यते यो-
 ऽग्निमुद्वासयते बृहस्पतिवत्यर्चोप तिष्ठते ब्रह्म वै देवानां
 बृहस्पतिर्ब्रह्मणैव यज्ञं सं दधाति विच्छिन्नं यज्ञं समिमं
 दधात्वित्याह सन्तत्यै विश्वे देवा इह मादयन्तामित्याह
 सन्तत्यैव यज्ञं देवेभ्योऽनु दिशति सप्त तै अग्ने समिधः सप्त
 जिह्वा - ॥१५॥

इत्याह सप्तसप्त वै सप्तधाऽग्नेः प्रियास्तनुवस्ता एवाव

रुन्धे पुनरूर्जा सह रय्येत्यभितः पुरोडाशमाहुती जुहोति
यजमानमेवोर्जा च रय्या चौभयतः परि गृह्णात्यादित्या वा
अस्माल्लोकादमुं लोकमायन्तेऽमुष्मिल्लोके व्यतृष्यन्त इमं
लोकं पुनरभ्यवेत्याग्निमाधायैतान् होमानजुहवुस्त आर्ध्ववन्
ते सुवर्गल्लोकमायन् यः पराचीनं पुनराधेयादग्निमादधीत
स एतान् होमाञ्जुहयाद्यामेवाऽऽदित्या ऋद्धिमाध्ववन्
तामेवधोति॥१६॥

एतमेव जिह्वा एतान् पञ्चविंशतिश्च॥ [४]

उपप्रयन्तो अध्वरं मन्त्रं वोचेमाग्नये। आरे अस्मे च
शृण्वते॥ अस्य प्रत्नामनु द्युतं शुक्रं दुदुहे अहयः। पयः
सहस्रसामृषिम्॥ अग्निर्मूर्धा दिवः ककुत् पतिः पृथिव्या
अयम्। अपां रेतांसि जिन्वति॥ अयमिह प्रथमो धायि
धातृभिर्होता यजिष्ठो अध्वरेष्वीड्यः। यमप्रवानो भृगवो
विरुरुचुर्वनेषु चित्रं विभुवं विशेविशे॥ उभा वामिन्द्राग्नी
आहुवध्या॥१७॥

उभा राधंसः सह मादयध्यै। उभा दाताराविषां
रयीणामुभा वाजस्य सातये हुवे वाम्॥ अयं ते

योनिर्ऋत्वियो यतो जातो अरोचथाः। तं जानन्नग्न आ
 रोहाथा नो वर्धया रयिम्॥ अग्न आयूँषि पवस आ
 सुवोर्जमिषं च नः। आरे बाधस्व दुच्छुनाम्॥ अग्ने पवस्व
 स्वपा अस्मे वर्चः सुवीर्यम्। दधत्पोषं रयिं॥१८॥

मयि॥ अग्ने पावक रोचिषा मन्द्रया देव जिह्या। आ
 देवान् वक्षि यक्षि च॥ स नः पावक दीदिवोऽग्ने देवाँ
 इहाऽऽवह। उप यज्ञं हविश्च नः॥ अग्निः शुचिव्रततमः
 शुचिर्विप्रः शुचिः कविः। शुची रोचत आहुतः॥ उदग्ने
 शुचयस्तव शुक्रा भ्राजन्त ईरते। तव ज्योतीँष्यर्चयः॥
 आयुर्दा अग्नेऽस्यायुर्मे॥१९॥

देहि वर्चोदा अग्नेऽसि वर्चो मे देहि तनूपा अग्नेऽसि
 तनुवं मे पाह्यग्ने यन्मे तनुवा ऊनं तन्म आ पृण चित्रावसो
 स्वस्ति ते पारमशीयेन्धानास्त्वा शतं हिमाँ द्युमन्तः
 समिधीमहि वयस्वन्तो वयस्कृतं यशस्वन्तो यशस्कृतं
 सुवीराँसो अदाभ्यम्। अग्ने सपत्नदम्भनं वर्षिष्ठे अधि
 नाके॥ सं त्वमग्ने सूर्यस्य वर्चसाऽगथाः समृषीणाँ स्तुतेन
 सं प्रियेण धाम्ना। त्वमग्ने सूर्यवर्चा असि सं मामायुषा

वर्चसा प्रजया सृज॥२०॥

आहुवध्यै रयिं मे वर्चसा सप्तदश च॥ [५]

सं पश्यामि प्रजा अहमिडप्रजसो मानवीः। सर्वा भवन्तु
नो गृहे॥ अम्भः स्थाम्भो वो भक्षीय महः स्थ महो वो
भक्षीय सहः स्थ सहो वो भक्षीयोजः स्थोजं वो भक्षीय रेवंती
रमध्वमस्मिल्लोक्स्मिन् गोष्ठेस्मिन् क्षयेस्मिन् योनाविहैव
स्तेतो माऽपं गात बह्वीर्मे भूयास्त॥२१॥

संहितासिं विश्वरूपीरा मोर्जा विशाऽऽगौपत्येना-
ऽऽरायस्पोषेण सहस्रपोषं वः पुष्यासं मयि वो रायः
श्रयन्ताम्॥ उपं त्वाऽग्ने दिवेदिवे दोषावस्तर्धिया वयम्।
नमो भरन्त एमसि। राजन्तमध्वराणां गोपामृतस्य
दीदिविम्। वर्धमानुः स्वे दमे॥ स नः पितेव सूनवेऽग्ने
सूपायनो भव। सचस्वा नः स्वस्तये॥ अग्ने॥२२॥

त्वं नो अन्तमः। उत त्राता शिवो भव वरूथ्यः॥
तं त्वां शोचिष्ठ दीदिवः। सुम्नाय नूनमीमहे सखिभ्यः॥
वसुरग्निर्वसुश्रवाः। अच्छा नक्षि द्युमत्तमो रयिं दाः॥ ऊर्जा वः

पश्याम्यूर्जा मां पश्यत रायस्पोषेण वः पश्यामि रायस्पोषेण
मा पश्यतेडाः स्थ मधुकृतः स्योना माऽऽविंशतेरा मदः।
सहस्रपोषं वः पुष्यासं॥२३॥

मयि वो रायः श्रयन्ताम्॥ तथ्संवितुर्वरेण्यं भर्गो देवस्य
धीमहि। धियो यो नः प्रचोदयात्॥ सोमानु३ स्वरणं कृणुहि
ब्रह्मणस्पते। कक्षीवन्तं य औशिजम्॥ कदा चन स्तरीरसि
नेन्द्रं सश्वसि दाशुषे। उपोपेन्नु मघवन् भूय इन्नु ते दानं
देवस्य पृच्यते॥ परि त्वाऽग्ने पुरं वयं विप्रः सहस्य
धीमहि। धृषद्वर्णं दिवेदिवे भेतारं भङ्गुरावतः॥ अग्ने गृहपते
सुगृहपतिरहं त्वया गृहपतिना भूयासः सुगृहपतिर्मया त्वं
गृहपतिना भूयाः शतः हिमास्तामाशिषमा शासे तन्तवे
ज्योतिष्मतीं तामाशिषमा शासेऽमुष्मै ज्योतिष्मतीम्॥२४॥

भूयास्त स्वस्तयेऽग्ने पुष्यासं धृषद्वर्णमैकान्रत्रिःशब्दं॥ [६]

अयंज्ञो वा एष योऽसामोपप्रयन्तो अध्वरमित्याह
स्तोममेवास्मै युनक्त्युपेत्याह प्रजा वै पशव उपेमं लोकं
प्रजामेव पशूनिमं लोकमुपैत्यस्य प्रत्नमनुद्युतमित्याह
सुवर्गो वै लोकः प्रत्नः सुवर्गमेव लोकः समारोहत्यग्निर्मूर्धा

दिवः ककुदित्याह मूर्धानं-॥२५॥

मेवैनं॑ समा॒नानां॑ करोत्यथो॑ देवलो॒कादे॒व म॑नुष्यलो॒के
प्रति॑तिष्ठत्ययमिह प्रथ॒मो धा॑यि धा॒तृभि॑रित्याह मुख्यमे॒वैनं॑
करोत्यु॒भा वा॑मिन्द्रा॒ग्नी आ॑हुवध्या॒ इत्या॒हौजो॑ बलमे॒वाव
रुन्धेऽयं॑ ते योनि॑र्ऋत्विय॒ इत्या॑ह प॒शवो॑ वै र॒यिः प॒शूने॒वाव
रुन्धे ष॒ड्भिरुप॑ तिष्ठते षड्वा-॥२६॥

ऋत॑व ऋतुष्वे॒व प्रति॑ तिष्ठति ष॒ड्भिरुत्तरा॑भिरुप॑ तिष्ठते
द्वाद॑श सं प॒द्यन्ते॒ द्वाद॑श मा॒साः संव॑त्सरः संव॑त्सर ए॒व
प्रति॑ तिष्ठति यथा॒ वै पुरु॑षोऽश्वो॒ गौर्जी॑र्यत्ये॒वम॒ग्निरा॑हितो
जी॒र्यति॑ संव॑त्सरस्य॒ प॒रस्ता॑दाग्निपावमा॒नीभि॑रुप॑ तिष्ठते
पुन॑र्न॒वमे॒वैन॑म॒जरं॑ करोत्यथो॑ पु॒नात्ये॒वोप॑ तिष्ठते॒ योगं॑
ए॒वास्यै॒ष उप॑ तिष्ठते॥२७॥

दमं॑ ए॒वास्यै॒ष उप॑ तिष्ठते या॒ज्ञैवा॒स्यैषोप॑ तिष्ठते यथा॒
पापी॑या॒ञ्छ्रेय॑स आ॒हृत्य॑ नम॒स्यति॑ ता॒दृगे॒व तदा॑यु॒र्दा
अ॒ग्नेऽस्या॑यु॒र्मे दे॒हीत्या॑हाऽऽयु॒र्दा ह्येष॑ व॒र्चो॒दा अ॒ग्नेऽसि॑
व॒र्चो मे॑ दे॒हीत्या॑ह व॒र्चो॒दा ह्येष॑ त॒नूपा॑ अ॒ग्नेऽसि॑ त॒नुव॑ मे
पा॒हीत्या॑ह॥२८॥

तनूपा ह्येषोऽग्रे यन्मे तनुवा ऊनं तन्म आ पृणेत्याह यन्मे
 प्रजायै पशूनामूनं तन्म आ पूरयेति वावैतदाह चित्रावसो
 स्वस्ति ते पारमशीयेत्याह रात्रिर्वै चित्रावसुरव्युष्ट्यै वा
 एतस्यै पुरा ब्राह्मणा अभेषुर्व्युष्टिमेवाव रुन्ध इन्धानास्त्वा
 शत९॥२९॥

हिमा इत्याह शतायुः पुरुषः शतेन्द्रिय आयुष्येवेन्द्रिये
 प्रति तिष्ठत्येषा वै सूर्मी कर्णकावत्येतया ह स्म
 वै देवा असुराणां शततरुहाः स्तृहन्ति यदेतया
 समिधमादधाति वज्रमेवैतच्छतघ्नीं यजमानो भ्रातृव्याय
 प्रहरति स्तृत्या अछम्बद्वारं सं त्वमग्रे सूर्यस्य वर्चसा
 गथा इत्याहैतत्त्वमसीदमहं भूयासमिति वावैतदाह त्वमग्रे
 सूर्यवर्चा असीत्याहाऽऽशिषमेवैतामा शास्ते॥३०॥

मूर्धानं वै तिष्ठत आह शतमहं पोटंश च॥ [७]

सं पश्यामि प्रजा अहमित्याह यावन्त एव ग्राम्याः
 पशवस्तानेवाव रुन्धेऽम्भः स्थाम्भो वो भक्षीयेत्याहाम्भो
 ह्येता महः स्थ महो वो भक्षीयेत्याह महो ह्येताः सहः

स्थ॒ सहो॑ वो भक्षी॒येत्या॑ह॒ सहो॑ ह्ये॒ता ऊ॒र्ज॒स्थोर्ज॑ वो
भक्षी॒ये-॥ ३१ ॥

त्या॒होर्जो॑ ह्ये॒ता रेव॑ती॒ रम॑ध्व॒मित्या॑ह॒ प॒शवो॑ वै रे॒वतीः॑
प॒शूने॒वात्मन्॑ र॒मय॑त इ॒हैव॑ स्ते॒तो माऽप॑ गा॒तेत्या॑ह॒ ध्रु॒वा
ए॒वैना॒ अन॑पगाः कुरु॑त इष्ट॒क॒चिद्वा॑ अ॒न्योऽग्निः॑ प॒शुचि॑दन्यः
स॒हि॒तासि॑ विश्व॒रूपी॑रिति॒ व॒थ्सम॑भि मृ॒श॒त्युपै॒वैनं॑ ध॒त्ते
प॒शुचि॑तमेनं कुरु॑ते प्र॥ ३२ ॥

वा ए॒षोऽस्मा॑ल्लो॒काच्च॑वते॒ य आ॑ह॒वनी॑यमु॒पति॑ष्ठते
गा॒र्ह॒पत्य॑मुप॑ तिष्ठ॒तेऽस्मि॑न्ने॒व लो॒के प्र॑ति॒ तिष्ठ॑त्यथो
गा॒र्ह॒पत्या॑यै॒व नि ह्ये॒ते गा॑य॒त्रीभि॑रुप॑ तिष्ठ॒ते तेजो॑ वै
गा॑य॒त्री तेज॑ ए॒वात्मन्॑ ध॒त्तेऽथो॑ यदे॒तं तृ॒चम॑न्वाह॒ सन्त॑त्यै
गा॒र्ह॒पत्यं॑ वा अनु॑ द्वि॒पादो॑ वी॒राः प्र॑जाय॒न्ते य ए॒वं वि॒द्वान्
द्वि॒पदा॑भिर्गा॒र्ह॒पत्य॑मु॒पति॑ष्ठत॒ - ॥ ३३ ॥

आऽस्य॑ वी॒रो जा॑यत ऊ॒र्जा वः॑ प॒श्याम्यूर्जा॑ मां
प॒श्य॒तेत्या॑हाऽऽशिष॑मे॒वैता॑मा शा॒स्ते तथ्सं॑वि॒तुर्वरे॑ण्य॒मित्या॑ह॒
प्रसू॑त्यै सो॒मान्ऽ॒ स्वर॑ण॒मित्या॑ह॒ सोम॑पी॒थमे॒वाव॑ रु॒न्धे
कृ॒णु॒हि ब्र॑ह्मणस्प॒त् इत्या॑ह॒ ब्रह्म॑वर्च॒समे॒वाव॑ रु॒न्धे क॒दा च॒न

स्त॒रीर॒सीत्या॑ह न स्त॒रीः रात्रिं॑ वसति॒ ॥ ३४ ॥

य एवं वि॒द्वान॒ग्निमु॑पतिष्ठते परि त्वाऽग्ने॒ पुरं॑
व॒यमित्या॑ह परि॒धिमे॒वैतं॑ परि दधा॒त्यस्क॑न्दा॒याग्रे॑ गृहप॒त॒
इत्या॑ह यथाय॒जुरे॒वैतच्छ्रु॑तः हिमा॒ इत्या॑ह श॒तं त्वा
हेम॒न्तानि॑न्धिषी॒येति॑ वावैतदा॑ह पु॒त्रस्य॑ नाम गृह्णा॒त्यन्ना॑दमे॒वैनं॑
करोति॒ तामा॑शिष॒मा शा॑से तन्त॒वे ज्योति॑ष्मती॒मिति॑
ब्रूया॒द्यस्य॑ पु॒त्रोऽजा॑तः स्यात्तेज॒स्यैवा॒स्य ब्रह्म॑वर्च॒सी पु॒त्रो
जा॑यते॒ तामा॑शिष॒मा शा॑सेऽमु॒ष्मै ज्योति॑ष्मती॒मिति॑ ब्रूया॒द्यस्य॑
पु॒त्रो जा॑तः स्यात् तेज॑ ए॒वास्मिन् ब्रह्म॑वर्च॒सं दधा॑ति॒ ॥ ३५ ॥

ऊर्जं॑ वो भक्षी॒येति॑ प्र गार्ह॑पत्यमुपतिष्ठते वसति॒ ज्योति॑ष्मती॒मेका॒त्रिंशच्च॒॑ ॥—[८]

अ॒ग्नि॒होत्रं॑ जु॒होति॑ यदे॒व किं॑ च॒ यज॑मानस्य॒ स्वं
तस्यै॒व तद्रेतः॑ सि॒ञ्चति॑ प्र॒जन॑ने प्र॒जन॑नः॒ हि वा
अ॒ग्निरथो॑ष॒धीर॑न्त॒गता॑ दहति॒ तास्ततो॑ भूय॑सीः प्रजा॑यन्ते
यथ्सा॒यं जु॒होति॑ रेत॑ ए॒व तथ्सि॑ञ्चति॒ प्रैव॑ प्रा॒तस्त॑नेन
जनयति॒ तद्रेतः॑ सि॒क्तं न त्वष्ट्रा॑ऽवि॒कृतं॑ प्रजा॑यते याव॒च्छो
वै रेत॑सः सि॒क्तस्य॒॑ ॥ ३६ ॥

त्वष्टा॑ रू॒पाणि॑ वि॒करोति॑ ताव॒च्छो वै तत्प्रजा॑यत ए॒ष वै

दैव्यस्त्वष्टा यो यजते बह्वीभिरुप तिष्ठते रेतंस एव सिक्तस्य
 बहुशो रूपाणि वि करोति स प्रैव जायते श्वःश्वो भूयान् भवति
 य एवं विद्वानग्निमुपतिष्ठतेऽहर्देवानामासीद्रात्रिरसुराणां ते-
 ऽसुरा यद्देवानां वित्तं वेद्यमासीत्तेन सह॥३७॥

रात्रिं प्राविशन् ते देवा हीना अमन्यन्त तेऽपश्यन्नाग्नेयी
 रात्रिराग्नेयाः पशवं इममेवाग्निं स्तवाम स नः स्तुतः
 पशून् पुनर्दास्यतीति तेऽग्निमस्तुवन्त्स एभ्यः स्तुतो रात्रिया
 अध्यहरभि पशून्निर्गर्जत् ते देवाः पशून् वित्वा कामा
 अकुर्वत य एवं विद्वानग्निमुपतिष्ठते पशुमान् भवत्या-॥३८॥

दित्यो वा अस्माल्लोकादमुं लोकमैत्थसोऽमुं लोकं
 गत्वा पुनरिमं लोकमभ्यध्यायत्स इमं लोकमागत्य
 मृत्योरबिभेन्मृत्युसंयुत इव ह्ययं लोकः सोऽमन्यतेममेवाग्निं
 स्तवानि स मां स्तुतः सुवर्गं लोकं गमयिष्यतीति सो-
 ऽग्निमस्तौत्स एनं स्तुतः सुवर्गं लोकमगमयद्य -॥३९॥

एवं विद्वानग्निमुपतिष्ठते सुवर्गमेव लोकमेति
 सर्वमायुरेत्यभि वा एषोऽग्नी आ रोहति य एनावुपतिष्ठते
 यथा खलु वै श्रेयानभ्यारूढः कामयते तथा करोति नक्तमुप

तिष्ठते न प्रातः सः हि नक्तं व्रतानि सृज्यन्ते सह श्रेयाश्च
पापीयाश्चासाते ज्योतिर्वा अग्निस्तमो रात्रिर्यन्-॥४०॥

नक्तमुपतिष्ठते ज्योतिषैव तमस्तरत्युपस्थेयोऽग्नी(३)र्नोप-
स्थेया(३) इत्याहुर्मनुष्यायेन्वै योऽहरहराहृत्याथैनं याचति
स इन्वै तमुपाच्छत्यथ को देवानहरहर्याचिष्यतीति
तस्मान्नोपस्थेयोऽथो खल्वाहुराशिषे वै कं यजमानो यजत
इत्येषा खलु वा -॥४१॥

आहिताग्नेराशीर्यदग्निमुपतिष्ठते तस्मादुपस्थेयः प्रजापतिः
पशूनसृजत ते सृष्टा अहोरात्रे प्राविशन् ताञ्छन्दो-
भिरन्विन्दद्यच्छन्दोभिरुपतिष्ठते स्वमेव तदन्विच्छति न
तत्र जाम्यस्तीत्याहुर्योऽहरहरुपतिष्ठत इति यो वा अग्निं
प्रत्यङ्मुपतिष्ठते प्रत्येनमोषति यः पराङ् विष्वङ् प्रजयां
पशुभिरेति कवातिर्यङ्मिवोप तिष्ठेत नैनं प्रत्योषति न विष्वङ्
प्रजयां पशुभिरेति॥४२॥

सिक्तस्य सह भवति यो यत्खलु वै पशुभिस्त्रयोदश च॥—————[९]

मम नाम प्रथमं जातवेदः पिता माता च दधतुर्यदग्ने। तत्त्वं
बिभृहि पुनरा मदैतोस्तवाहं नाम बिभराण्यग्ने॥ मम नाम तव

च जा॒तवे॒दो वा॒स॒सी इ॒व वि॒वसा॑नौ॒ ये च॒रा॒वः। आ॒यु॒षे त्वं
जी॒वसे॑ व॒यं य॑था॒य॒थं वि॒ परि॑ द॒धा॒व॒है पु॒न॒स्ते॥ न॒मोऽ॒ग्नये॒-
ऽप्र॑ति॒वि॒द्वाय॒ न॒मोऽना॑धृ॒ष्टाय॒ नमः॑ स॒म्राज॑। अ॒षा॒ढो॥४३॥

अ॒ग्निर्बृ॑ह॒द्वया॑ वि॒श्वजि॒त्सह॑न्त्यः॒ श्रेष्ठो॑ ग॒न्धर्वः॥
त्वत्पि॑ता॒रो अ॒ग्ने दे॒वास्त्वा॒माहु॑त॒यस्त्व॑द्वि॒वाच॑नाः। सं
मा॒मायु॑षा॒ सं गौ॑प॒त्येन॒ सुहि॑ते॒ मा धाः॥ अ॒यम॒ग्निः
श्रेष्ठ॑त॒मोऽयं॑ भ॒गव॑त्त॒मोऽय॑ स॒हस्र॑सा॒त॒मः। अ॒स्मा अ॑स्तु
सु॒वीर्य॑म्॥ म॒नो ज्योति॑र्जुष॒ता॒माज्यं॑ वि॒च्छिन्नं॑ य॒ज्ञं स॒मिमं॑
द॒धातु॑। या इ॒ष्टा उ॒षसो॑ नि॒म्रुचंश्च॒ ताः सं द॑धामि ह॒विषा॑
घृ॒तेन॑॥ प॒यस्व॑ती॒रोष॑ध॒यः॥४४॥

प॒यस्व॑द्वी॒रुधां॑ प॒यः। अ॒पां प॒यसो॑ य॒त्पय॑स्तेन॒ मामिन्द्र॑
सं सृ॑ज॥ अ॒ग्ने व्र॑त॒पते॒ व्रतं॑ च॒रिष्या॑मि॒ तच्छ॑के॒यं तन्मे॑
रा॒ध्यता॑म्॥ अ॒ग्निं हो॑ता॒रमि॑ह॒ तं हु॑वे दे॒वान् य॒ज्ञिया॑नि॒ह
या॒न् ह॒वा॒महे॑॥ आ य॑न्तु दे॒वाः सु॑म॒न॒स्यमा॑ना वि॒यन्तु॑ दे॒वा
ह॒विषो॑ मे अ॒स्य॥ क॒स्त्वा यु॑नक्ति॒ स त्वा॑ यु॒नक्तु॑ या॒नि घ॒र्मे
क॒पाला॑न्यु॒पचि॑न्वन्ति॥४५॥

वे॒धसः॑। पू॒ष्णस्ता॑न्यपि॒ व्र॒त इन्द्र॑वा॒यू वि॒मुञ्च॑ताम्॥
अभि॑न्नो घ॒र्मो जी॒रदा॑नुर्य॒त आ॒त्त॒स्तद॑ग॒न् पुनः॑। इ॒ध्मो

वेदिः परिधयंश्च सर्वं यज्ञस्याऽऽयुरनु सं चरन्ति॥
 त्रयस्त्रिंशत्तन्तवो ये वितन्त्रिरे य इमं यज्ञं स्वधया ददन्ते
 तेषां छिन्नं प्रत्येतद्धामि स्वाहा घर्मो देवा अर्प्येतु॥४६॥

अषाढ ओषधय उपचिन्वन्ति पञ्चचत्वारिंशच्च॥—————[१०]

वैश्वानरो न ऊत्याऽऽप्र यातु परावतः। अग्निरुक्थेन
 बाहसा॥ ऋतावानं वैश्वानरमृतस्य ज्योतिषस्पतिम्।
 अजस्रं घर्ममीमहे॥ वैश्वानरस्य दंसनाभ्यो बृहदरिणादेकः
 स्वपस्यया कविः। उभा पितरा महयन्नजायताग्निर्द्यावापृथिवी
 भूरिरेतसा॥ पृष्ठो दिवि पृष्ठो अग्निः पृथिव्यां पृष्ठो विश्वा
 ओषधीरा विवेश। वैश्वानरः सहसा पृष्ठो अग्निः स नो दिवा
 स॥४७॥

रिषः पातु नक्तम्॥ जातो यदग्ने भुवना व्यख्यः पशुं न
 गोपा इर्यः परिज्मा। वैश्वानर ब्रह्मणे विन्द गातुं यूयं पात
 स्वस्तिभिः सदा नः॥ त्वमग्ने शोचिषा शोशुचान आ रोदसी
 अपृणा जायमानः। त्वं देवा अभिशास्तेरमुञ्चो वैश्वानर
 जातवेदो महित्वा॥ अस्माकमग्ने मघवत्सु धारयानामि
 क्षत्रमजरं सुवीर्यम्। वयं जयेम शतिनं सहस्रिणं

वैश्वानर॥४८॥

वाजमग्रे तवोतिभिः॥ वैश्वानरस्य सुमतौ स्याम
राजा हिकं भुवनानामभिः। इतो जातो विश्वमिदं
वि चष्टे वैश्वानरो यतते सूर्येण॥ अव ते हेडो वरुण
नमोभिरव यज्ञेभिरीमहे हविर्भिः। क्षयन्नस्मभ्यमसुर प्रचेतो
राजन्नेनांसि शिश्रथः कृतानि॥ उदुत्तमं वरुण पाशमस्मद-
वाधमं वि मध्यमं श्रथाय। अथा वयमादित्य॥४९॥

व्रते तवानागसो अदितये स्याम॥ दधिक्राव्णो अकारिषं
जिष्णोरश्वस्य वाजिनः॥ सुरभि नो मुखां करत् प्र ण
आयूँषि तारिषत्॥ आ दधिक्राः शवसा पञ्च कृष्टीः सूर्य
इव ज्योतिषाऽपस्ततान। सहस्रसाः शतसा वाज्यर्वा पृणक्तु
मध्वा समिमा वचाँसि॥ अग्निर्मूर्धा भुवः। मरुतो यद्ध वो
दिवः सुम्नायन्तो हवामहे। आ तू न॥५०॥

उप गन्तन॥ या वः शर्म शशमानाय सन्ति त्रिधातूनि
दाशुषे यच्छताधि। अस्मभ्यं तानि मरुतो वि यन्त
रयिं नो धत्त वृषणः सुवीरम्॥ अदितिर्न उरुष्यत्वदितिः
शर्म यच्छतु। अदितिः पात्वँहंसः॥ महीमू षु मातरँ

सुव्र॒ताना॑मृ॒तस्य॒ पत्नी॑मव॑से हुवेम। तुवि॒क्षत्रा॑म॒जर॑न्ती-
 मुरु॒चीः सु॒शर्मा॑ण॒मदि॑तिः सु॒प्रणी॑तिम्॥ सु॒त्रामा॑णं पृथि॒वीं
 द्याम॑ने॒हसः सु॒शर्मा॑ण॒मदि॑तिः सु॒प्रणी॑तिम्। दैवीं॑ नावः
 स्वरि॒त्राम॑ना॒गस॑मस्र॑वन्ती॒मा रु॑हे॒मा स्व॒स्तये॑॥ इ॒माः
 सु॒ नाव॑माऽरु॑हः श॒तारि॑त्राः श॒तस्फ्या॑म्। अ॒च्छिद्रां॑
 पारयि॑ष्णुम्॥ ५१॥

दिवा स संहस्त्रिणं वैश्वानराऽऽदित्य तू नोऽनेहसः सुशर्माणमेकान्नविः शतिश्च॥—[११]

॥षष्ठमः प्रश्नः॥

॥तैत्तिरीयसंहितायां प्रथमकाण्डे षष्ठमः प्रश्नः॥

सं त्वा॑ सि॒श्चामि॒ यजु॑षा प्र॒जामा॑यु॒र्धनं॑ च। बृह॒स्पति॑प्रसूतो
 यज॑मान इ॒ह मा रि॑षत्॥ आ॒ज्यम॑सि स॒त्यम॑सि
 स॒त्यस्या॑ध्य॒क्षम॑सि ह॒विर॑सि वै॒श्वान॑रं वै॒श्वदे॒वमु॑त्पू॒तशु॑ष्मः
 स॒त्यौजाः॑ सहो॑ऽसि सह॑मानमसि सह॒स्वारा॑तीः
 सह॑स्वारातीयतः सह॑स्व पृ॒तनाः॑ सह॑स्व पृ॒तन्य॑तः।
 सह॑स्रवी॒र्यम॑सि तन्मा॑ जि॒न्वाऽऽज्य॑स्याऽऽज्य॑मसि स॒त्यस्य॑
 स॒त्यम॑सि स॒त्यायु॑-॥ १॥

रसि स॒त्यशु॑ष्मसि स॒त्येन॑ त्वा॒ऽभि घा॑रयामि॒ तस्य॑ ते
भक्षी॑य

पश्चानां॑ त्वा॒ वाता॑नां य॒न्त्राय॑ ध॒र्त्राय॑ गृह्णामि
पश्चानां॑ त्व॒र्तूनां॑ य॒न्त्राय॑ ध॒र्त्राय॑ गृह्णामि
पश्चानां॑ त्वा॒ दि॒शां य॒न्त्राय॑ ध॒र्त्राय॑ गृह्णामि
पश्चानां॑ त्वा॒ पश्च॑ज॒नानां॑ य॒न्त्राय॑ ध॒र्त्राय॑ गृह्णामि
च॒रोस्त्वा॒ पश्च॑बिलस्य य॒न्त्राय॑ ध॒र्त्राय॑ गृह्णामि
ब्रह्म॑णस्त्वा॒ तेज॑से य॒न्त्राय॑ ध॒र्त्राय॑ गृह्णामि
क्ष॒त्रस्य॒ त्वौज॑से य॒न्त्राय॑॥२॥

ध॒र्त्राय॑ गृह्णामि
वि॒शे त्वा॑ य॒न्त्राय॑ ध॒र्त्राय॑ गृह्णामि
सु॒वीर्या॑य त्वा गृह्णामि सुप्रजा॒स्त्वाय॑ त्वा गृह्णामि
रा॒यस्पोषा॑य त्वा गृह्णामि ब्रह्मवर्च॒साय॑ त्वा गृह्णामि
भूर॒स्माक॑ ह॒विर्दे॒वाना॑मा॒शिषो॑ यज॒मानस्य॑ दे॒वानां॑ त्वा
दे॒वता॑भ्यो गृह्णामि॒ कामा॑य त्वा गृह्णामि॥३॥

स॒त्यायु॑रोज॑से य॒न्त्राय॒ त्रय॑स्त्रि॒शच्च॑॥ [१]

ध्रु॒वो॑ऽसि ध्रु॒वो॑ऽह॒ संजा॑तेषु भूयासं

धीरश्चेत्ता वसुविदुग्रोऽस्युग्रोऽह॥ संजातेषु भूयास-
 मुग्रश्चेत्ता वसुविदभिभूरस्यभिभूरह॥ संजातेषु भूयास-
 मभिभूश्चेत्ता वसुविद्युनज्मि त्वा ब्रह्मणा दैव्येन हव्यायास्मै
 वोढवे जातवेदः। इन्धानास्त्वा सुप्रजसः सुवीरा ज्योग्जीवेम
 बलिहृतो वयं ते॥ यन्मे अग्रे अस्य यज्ञस्य रिष्या-॥४॥

द्यद्वा स्कन्दादाज्यस्योत विष्णो। तेन हन्मि सपत्नं
 दुर्मरायुमैनं दधामि निर्ऋत्या उपस्थे। भूर्भुवः सुवरुच्छुष्मो
 अग्रे यजमानायैधि निशुष्मो अभिदासते। अग्रे देवैद्ध
 मन्विद्ध मन्द्रजिह्वामर्त्यस्य ते होतर्मूर्धन्ना जिघर्मि
 रायस्पोषाय सुप्रजास्त्वाय सुवीर्याय मनोऽसि प्राजापत्यं
 मनसा मा भूतेनाऽऽविंश वागस्यैन्द्री संपत्क्षयणी॥५॥

वाचा मैन्द्रियेणाऽऽविंश
 वसन्तमृतूनां प्रीणामि स मां प्रीतः प्रीणातु
 ग्रीष्ममृतूनां प्रीणामि स मां प्रीतः प्रीणातु
 वर्षा ऋतूनां प्रीणामि ता मां प्रीताः प्रीणन्तु
 शरदमृतूनां प्रीणामि सा मां प्रीता प्रीणातु
 हेमन्तशिशिरावृतूनां प्रीणामि तौ मां प्रीतौ प्रीणीता-

म॒ग्नी॒षोम॑यो॒र॒हं दै॒वय॑ज्यया चक्षु॒ष्मान् भू॒यास॑म॒-
ग्रे॒र॒हं दै॒वय॑ज्यया॑न्ना॒दो भू॒यासं॑॥६॥

द॒ब्धि॑र॒स्यद॑ब्धो भू॒यास॑-

म॒मुं द॑भेयम॒ग्नी॒षोम॑यो॒र॒हं दै॒वय॑ज्यया वृ॒त्रहा भू॒यास॑-
मि॒न्द्रा॒ग्नि॒यो॒र॒हं दै॒वय॑ज्यये॑न्द्रि॒याव्य॑न्ना॒दो भू॒यास॑-
मि॒न्द्र॑स्या॒हं दै॒वय॑ज्यये॑न्द्रि॒यावी भू॒यासं॑

महे॒न्द्र॑स्या॒हं दै॒वय॑ज्यया जे॒मानं॑ महि॒मानं॑ गमे॒यम॑ग्नेः
स्वि॑ष्ट॒कृ॒तोऽहं॑ दै॒वय॑ज्ययाऽऽयु॒ष्मान् य॒ज्ञेन॑ प्रति॒ष्ठां
गमे॒यम्॥७॥

रि॒प्याँ॑त्सप॒त्नक्ष॑यंयन्ना॒दो भू॒यास॑ꣳ ष॒ड्विꣳश॒च्च॥ [२]

अ॒ग्नि॒र्मा दुरि॑ष्टात् पातु सवि॒ताऽघ॑शꣳसा॒द्यो मेऽन्ति॑ दू॒रै-
ऽरा॑ती॒यति॑ तमे॒तेन॑ जेषꣳ सु॒रूप॑व॒र्षव॑र्ण एही॒मान् भ॒द्रान्
दुर्याꣳ अ॒भ्येहि॑ मामनु॒व्रता॑ न्यु शी॒र्षाणि॑ मृ॒द्धमि॑ड ए॒ह्यदि॑त
एहि॑ सर॒स्वत्येहि॑ रन्ति॒रसि॑ रम॒तिर॑सि सून॒र्यसि॑ जुष्टे जुष्टि॑
तेऽशी॒योप॑हूत उपहू॒वं॥८॥

तेऽशी॒य सा मे॑ स॒त्याशी॒रस्य॑ य॒ज्ञस्य॑ भू॒यादरे॑डता
मन॑सा तच्छ॒केयं॑ य॒ज्ञो दि॒वꣳ रो॑हतु य॒ज्ञो दि॒वं गच्छ॑तु यो

दै॒व॒या॒नः॒ प॒न्था॒स्तेन॑ य॒ज्ञो दे॒वाः॑ अ॒प्यै॒त्व॒स्मा॒स्विन्द्र॑ इन्द्रि॒यं
 द॒धा॒त्व॒स्मा॒न्नाय॑ उ॒त य॒ज्ञाः स॑च॒न्ताम॒स्मासु॑ स॒न्त्वा॒शिषः॑
 सा नः॑ प्रि॒या सु॒प्र॒तू॒र्तिर्म॒घोनी॑ जुष्टि॒रसि॑ जुष॒स्व नो॒ जुष्टा॑
 नो॒॥१॥

ऽसि॒ जुष्टि॑ ते ग॒मेयं॒ मनो॒ ज्योति॑र्जुष॒तामा॒ज्यं वि॒च्छिन्नं॑
 य॒ज्ञः॑ स॒मिमं॑ द॒धातु॑। बृह॒स्पति॑स्तनु॒तामिमं॑ नो वि॒श्वे दे॒वा
 इ॒ह मा॑दय॒न्ताम्॥ ब्र॒ध्न पि॒न्वस्व॑ द॒दतो॑ मे॒ मा क्षा॑यि कुर्व॒तो मे॒
 मोप॑दसत् प्र॒जाप॑तेर्भा॒गो॑ऽस्यूर्ज॑स्वान् पय॑स्वान् प्रा॒णापा॑नौ मे॒
 पा॒हि स॒मान॑व्या॒नौ मे॒ पा॒ह्यु॒दान॑व्या॒नौ मे॒ पा॒ह्यक्षि॑तो॒ऽस्यक्षि॑त्यै
 त्वा॒ मा मे॑ क्षे॒ष्टा अ॒मुत्रा॑मुष्मिन् लो॒के॥१०॥

उ॒प॒ह्वं जुष्टा॑ नस्त्वा॒ षट् च॑॥ [३]

ब॒र्हिषो॑ऽहं दै॒व॒य॒ज्यया॑ प्र॒जावा॑न् भू॒यासं॑ नरा॒शः॑ स॒स्याहं॑
 दै॒व॒य॒ज्यया॑ पशु॒मान् भू॒यास॑म॒ग्नेः स्वि॑ष्ट॒कृतो॑ऽहं दै॒व॒य॒ज्यया॑-
 ऽऽयु॑ष्मान् य॒ज्ञेन॑ प्र॒तिष्ठां॑ ग॒मेय॑म॒ग्नेर॒हमु॑ज्जि॒तिम॑नू॒ज्जेष॑ः
 सोम॑स्या॒हमु॑ज्जि॒तिम॑नू॒ज्जेष॑म॒ग्नेर॒हमु॑ज्जि॒तिम॑नू॒ज्जेष॑म॒ग्नीषो॑म॒यो-
 र॒हमु॑ज्जि॒तिम॑नू॒ज्जेष॑मिन्द्रा॒ग्नि॒यो र॒हमु॑ज्जि॒तिम॑नू॒ज्जेष॑मिन्द्र॒स्याह॑मु-
 ॥११॥

ज्जितिमनूजैषं महेन्द्रस्याहमुज्जितिमनूजैषमुग्रेः स्विष्टकृतो-
 ऽहमुज्जितिमनूजैषं वाजस्य मा प्रसवेनोद्ग्राभेणोदग्रभीत्।
 अथा सपत्ना९ इन्द्रो मे निग्राभेणाधरा९ अकः॥ उद्ग्राभं
 च निग्राभं च ब्रह्म देवा अवीवृधन्। अथा सपत्नानिन्द्राग्नी
 मे विषूचीनान्व्यस्यताम्॥ एमा अगमन्नाशिषो दोहकामा
 इन्द्रवन्तो॥१२॥

वनामहे धुक्षीमहि प्रजामिषम्॥ रोहितेन त्वाऽग्निर्देवतां
 गमयतु हरिभ्यां त्वेन्द्रो देवतां गमयत्वेतशेन त्वा सूर्यो
 देवतां गमयतु वि ते मुञ्चामि रशना वि रश्मीन् वि योक्त्रा
 यानि परिचर्तनानि धत्तादस्मासु द्रविणं यच्च भद्रं प्र णो
 ब्रूताद्वागधान् देवतासु॥ विष्णोः शंयोरहं देवयज्यया यज्ञेन
 प्रतिष्ठां गमेय९ सोमस्याहं देवयज्यया॥१३॥

सुरेता रेतो धिषीय त्वष्टुरहं देवयज्यया पशूना९
 रूपं पुषेयं देवानां पत्नीरग्निर्गृहपतिर्यज्ञस्य मिथुनं तयोरहं
 देवयज्यया मिथुनेन प्र भूयासं वेदोऽसि वित्तिरसि विदेय
 कर्मासि करुणमसि क्रियास९ सनिरसि सनितासि सनेयं
 घृतवन्तं कुलायिन९ रायस्पोष९ सहस्रिणं वेदो ददातु

वाजिनम्॥१४॥

इन्द्रस्याहमिन्द्रवन्तः सोमस्याहं दैवयज्यया चतुश्चत्वारिंशच्च॥ [४]

आ प्यायतां ध्रुवा घृतेन यज्ञं यज्ञं प्रति देवयज्यः।
सूर्याया ऊधोऽदित्या उपस्थ उरुधारा पृथिवी यज्ञे
अस्मिन्॥ प्रजापतेर्विभान्नाम लोकस्तस्मिंस्त्वा दधामि
सह यजमानेन सदसि सन्मे भूयाः सर्वमसि सर्वं मे भूयाः
पूर्णमसि पूर्णं मे भूया अक्षितमसि मा मे क्षेष्टाः प्राच्या
दिशि देवा ऋत्विजो मार्जयन्तां दक्षिणायां॥१५॥

दिशि मासाः पितरो मार्जयन्तां प्रतीच्यां दिशि गृहाः
पशवो मार्जयन्तामुदीच्यां दिश्याप ओषधयो वनस्पतयो
मार्जयन्तामूर्ध्व्यां दिशि यज्ञः संवत्सरो यज्ञपतिर्मार्जयन्तां
विष्णोः क्रमोऽस्यभिमातिहा गायत्रेण छन्दसा पृथिवीमनु
वि क्रमे निर्भक्तः स यं द्विष्मो विष्णोः क्रमोऽस्यभिशस्तिहा
त्रैष्टुभेन छन्दसाऽन्तरिक्षमनु वि क्रमे निर्भक्तः स यं द्विष्मो
विष्णोः क्रमोऽस्यरातीयतो हन्ता जागतेन छन्दसा दिवमनु
वि क्रमे निर्भक्तः स यं द्विष्मो विष्णोः क्रमोऽसि शत्रूयतो

हन्ताऽऽनुष्टुभेन छन्दसा दिशोऽनु वि क्रमे निर्भक्तः स यं
द्विष्मः ॥१६॥

दक्षिणायां द्विष्मो विष्णोरेकात्रिंशच्च ॥ [५]

अगन्म सुवः सुवरगन्म सन्दृशस्ते मा छिन्धिस् यत्ते
तपस्तस्मै ते माऽऽवृक्षि सुभूरसि श्रेष्ठो रश्मीनामायुर्धा
अस्यायुर्मे धेहि वर्चोधा असि वर्चो मयि धेहीदमहममुं
भ्रातृव्यमाभ्यो दिग्भ्योऽस्यै दिवोऽस्मादन्तरिक्षादस्यै पृथिव्या
अस्मादन्नाद्यान्निर्भजामि निर्भक्तः स यं द्विष्मः ॥१७॥

सं ज्योतिषाऽभूवमैन्द्रीमावृतमन्वावर्ते समहं प्रजया सं
मया प्रजा समहं रायस्पोषेण सं मया रायस्पोषः समिद्धो
अग्ने मे दीदिहि समेद्धा ते अग्ने दीद्यासं वसुमान् यज्ञो
वसीयान् भूयासमग्र आयूँषि पवस आ सुवोर्जमिषं च
नः। आरे बाधस्व दुच्छुनाम् ॥ अग्ने पवस्व स्वपा अस्मे वर्चः
सुवीर्यम् ॥१८॥

दधत् पोषं रुयिं मयि। अग्ने गृहपते सुगृहपतिरहं
त्वया गृहपतिना भूयासं सुगृहपतिर्मया त्वं गृहपतिना
भूयाः शतं हिमास्तामाशिषमा शासे तन्तवे ज्योतिष्मतीं

तामा॒शिष॒माशा॑सेऽमुष्मै॒ ज्योति॑ष्मतीं॒ कस्त्वा॑ युनक्ति॒ स त्वा॒
विमु॑ञ्चत्व॒ग्ने॑ व्रतपते॒ व्रतम॑चारिषं॒ तद॑शकं॒ तन्मै॑ऽराधि॒ यज्ञो॑
ब॒भूव॒ स आ॥१९॥

ब॒भूव॒ स प्र ज॑ज्ञे॒ स वा॑वृधे। स दे॒वाना॒मधि॑पतिर्ब॒भूव॒
सो अ॒स्मा॑ अ॒धिप॑तीन् करोतु॒ वय॑ः स्या॒म प॑तयो
रयी॒णाम्॥ गोमा॑ अ॒ग्नेऽवि॑मा॑ अ॒श्वी य॒ज्ञो नृ॑वत्स॒खा
सद॑मिद॒प्रमृ॑ष्यः। इडा॑वा॑ ए॒षो अ॑सुर प्र॒जावा॑न् दी॒र्घो र॒यिः
पृ॒थुबु॑ध्रः स॒भावान्॥२०॥

द्विष्मः सुवीर्यं स आ पञ्चत्रिंशच्च॥ [६]

यथा॒ वै सं॑मृतसो॒मा ए॒वं वा ए॒ते सं॑मृतय॒ज्ञा
यद॑र्शपूर्णमा॒सौ क॑स्य॒ वाह॑ दे॒वा य॒ज्ञमा॒ गच्छ॑न्ति॒ कस्य॑ वा
न ब॑हूनां॒ यज॑मानानां॒ यो वै दे॒वताः॒ पूर्वः॑ परिगृ॒ह्णाति॒ स ए॑नाः
श्वो भू॒ते य॑जत ए॒तद्वै दे॒वाना॑मा॒यत॑नं॒ यदा॑हव॒नीयो॑ऽन्त॒राग्नी॑
प॑शूनां॒ गार्ह॑पत्यो मनु॒ष्या॑णामन्वाहार्य॒पच॑नः॒ पित॑रूनाम॒ग्निं
गृ॑ह्णाति॒ स्व ए॒वाय॑तने॒ देव॑ताः परि॥२१॥

गृ॒ह्णाति॒ ताः श्वो भू॒ते य॑जते॒ व्रते॑न॒ वै मे॒ध्यो-
ऽग्नि॑र्व्रतप॒तिर्ब्रा॑ह्म॒णो व्र॑तभृद् व्रतमु॒पैष्य॑न् ब्रूया॒दग्ने॑ व्रतपते

व्रतं चरिष्यामीत्यग्निर्वै देवानां व्रतपतिस्तस्मा एव
 प्रतिप्रोच्य व्रतमालभते बरुहिषा पूर्णमासे व्रतमुपैति
 वत्सैरमावास्यायामेतद्ध्योतयोरायतनमुपस्तीर्यः पूर्वश्चाग्निरप-
 श्वेत्याहुर्मनुष्या॥ २२॥

इत्वा उपस्तीर्णमिच्छन्ति किमु देवा येषां नवावसान-
 मुपास्मिञ्छ्वो यक्ष्यमाणे देवता वसन्ति य एवं
 विद्वानग्निमुपस्तृणाति यजमानेन ग्राम्याश्च पशवो-
 ऽवुरुध्या आरण्याश्चेत्याहुयद्ग्राम्यानुपवसन्ति तेन ग्राम्यानव-
 रुन्धे यदारण्यस्याश्जाति तेनारण्यान् यदनाश्वानुपवसेत्
 पितृदेवत्यः स्यादारण्यस्याश्जातीन्द्रियं॥ २३॥

वा आरण्यमिन्द्रियमेवाऽऽत्मन् धत्ते यदनाश्वानुपवसेत्
 क्षोधुकः स्याद्यदशजीयाद्रुद्रोऽस्य पशूनभिमन्येतापोऽश्जाति
 तन्नेवाशितं नेवानशितं न क्षोधुको भवति नास्य रुद्रः
 पशूनभि मन्यते वज्रो वै यज्ञः क्षुत्खलु वै मनुष्यस्य
 भ्रातृव्यो यदनाश्वानुपवसन्ति वज्रेणैव साक्षात्क्षुधं भ्रातृव्यं
 हन्ति॥ २४॥

यो वै श्रद्धामनारभ्य यज्ञेन यजते नास्येष्टाय श्रद्धधतेऽपः
 प्र णयति श्रद्धा वा आपः श्रद्धामेवाऽऽरभ्य यज्ञेन यजत
 उभयैऽस्य देवमनुष्या इष्टाय श्रद्धधते तदाहुरति वा एता
 वर्त्रन्नेदन्त्यति वाचं मनो वावैता नाति नेदन्तीति मनसा प्र
 णयतीयं वै मनो-॥२५॥

ऽनयैवैनाः प्र णयत्यस्कन्नहविर्भवति य एवं वेद
 यज्ञायुधानि सम्भरति यज्ञो वै यज्ञायुधानि यज्ञमेव
 तथ्सम्भरति यदेकमेकं सम्भरेत् पितृदेवत्यानि स्युर्यथ्सह
 सर्वाणि मानुषाणि द्वेद्वे सम्भरति याज्यानुवाक्ययोरेव
 रूपं करोत्यथो मिथुनमेव यो वै दशं यज्ञायुधानि वेदं
 मुखतोऽस्य यज्ञः कल्पते स्फ्य-॥२६॥

श्च कपालानि चाग्निहोत्रहवणी च शूर्पं च कृष्णाजिनं
 च शम्यां चोलूखलं च मुसलं च दृषच्चोपला चैतानि वै
 दशं यज्ञायुधानि य एवं वेद मुखतोऽस्य यज्ञः कल्पते
 यो वै देवेभ्यः प्रतिप्रोच्य यज्ञेन यजते जुषन्तेऽस्य देवा
 हव्यः हविर्निरूप्यमाणमभि मन्त्रयेताग्निः होतारमिह तः
 हव इति॥२७॥

देवेभ्य एव प्रतिप्रोच्य यज्ञेन यजते जुषन्तेऽस्य देवा
 हव्यमेष वै यज्ञस्य ग्रहो गृहीत्वैव यज्ञेन यजते तदुदित्वा वाचं
 यच्छति यज्ञस्य धृत्या अथो मनसा वै प्रजापतिर्यज्ञमतनुत
 मनसैव तद्यज्ञं तनुते रक्षसामनन्ववचाराय यो वै यज्ञं
 योग आगते युनक्ति युक्ते युञ्जानेषु कस्त्वा युनक्ति स त्वां
 युनक्तित्याह प्रजापतिर्वै कः प्रजापतिनैवेन युनक्ति युक्ते
 युञ्जानेषु॥ २८॥

वै मनः स्पष्ट इति युनक्तेकादश च॥ [८]

प्रजापतिर्यज्ञानसृजताग्निहोत्रं चाग्निष्टोमं च पौर्णमासीं
 चोक्थ्यं चामावास्यां चातिरात्रं च तानुदमिमीत
 यावदग्निहोत्रमासीत् तावानग्निष्टोमो यावती पौर्णमासी
 तावानुक्थ्यो यावत्यमावास्यां तावानतिरात्रो य
 एवं विद्वानग्निहोत्रं जुहोति यावदग्निष्टोमेनोपाप्नोति
 तावदुपाऽऽप्नोति य एवं विद्वान् पौर्णमासीं यजते
 यावदुक्थ्येनोपाप्नोति॥ २९॥

तावदुपाऽऽप्नोति य एवं विद्वानमावास्यां यजते
 यावदतिरात्रेणोपाप्नोति तावदुपाऽऽप्नोति परमेष्ठिनो वा एष

यज्ञोऽग्रं आसीत् तेन स परमां काष्ठामगच्छत् तेन प्रजापतिं
 निरवासाययत् तेन प्रजापतिः परमां काष्ठामगच्छत् तेनेन्द्रं
 निरवासाययत् तेनेन्द्रः परमां काष्ठामगच्छत् तेनाग्नीषोमौ
 निरवासाययत् तेनाग्नीषोमौ परमां काष्ठामगच्छतां य॥ ३० ॥

एवं विद्वान् दर्शपूर्णमासौ यजते परमामेव काष्ठां
 गच्छति यो वै प्रजातेन यज्ञेन यजते प्र प्रजयां
 पशुभिर्मिथुनैर्जायते द्वादश मासाः संवत्सरो द्वादश
 द्वन्द्वानि दर्शपूर्णमासयोस्तानि सम्पादानीत्याहुर्वत्सं
 चोपावसृजत्युखां चाधि श्रयत्यव च हन्ति दृषदौ च
 समाहन्त्यधि च वपते कपालानि चोप दधाति पुरोडाशं
 चा-॥ ३१ ॥

धिश्रयत्याज्यं च स्तम्बयजुश्च हरत्यभि च गृह्णाति वेदिं
 च परिगृह्णाति पत्नीं च सं नह्यति प्रोक्षणीश्चाऽऽसादयत्याज्यं
 चैतानि वै द्वादश द्वन्द्वानि दर्शपूर्णमासयोस्तानि य
 एव५ सम्पाद्य यजते प्रजातेनैव यज्ञेन यजते प्र प्रजयां
 पशुभिर्मिथुनैर्जायते॥ ३२ ॥

ध्रुवोऽसि ध्रुवोऽहः संजातेषु भूयासमित्याह ध्रुवानेवैनान्
 कुरुत उग्रोऽस्युग्रोऽहः संजातेषु भूयासमित्याहाप्रतिवादिन
 एवैनान्कुरुतेऽभिभूरस्यभिभूरहः संजातेषु भूयासमित्याह
 य एवैनं प्रत्युत्पिपीते तमुपास्यते युनज्मि त्वा ब्रह्मणा
 दैव्येनेत्याहैष वा अग्रेर्योगस्तेनै-॥३३॥

वैनं युनक्ति यज्ञस्य वै समृद्धेन देवाः सुवर्गं
 लोकमायन् यज्ञस्य व्यृद्धेनासुरान् पराभावयन् यन्मै
 अग्रे अस्य यज्ञस्य रिष्यादित्याह यज्ञस्यैव तत्समृद्धेन
 यजमानः सुवर्गं लोकमेति यज्ञस्य व्यृद्धेन भ्रातृव्यान् परा
 भावयत्यग्निहोत्रमेताभिर्व्याहृतीभिरुप सादयेद्यज्ञमुखं वा
 अग्निहोत्रं ब्रह्मैता व्याहृतयो यज्ञमुख एव ब्रह्म॥३४॥

कुरुते संवत्सरे पर्यागत एताभिरेवोपसादयेद्
 ब्रह्मणैवोभयतः संवत्सरं परिगृह्णाति दर्शपूर्णमासौ
 चातुर्मास्यान्यालभमान एताभिर्व्याहृतीभिर् हवींष्यासाद-
 येद्यज्ञमुखं वै दर्शपूर्णमासौ चातुर्मास्यानि ब्रह्मैता व्याहृतयो
 यज्ञमुख एव ब्रह्म कुरुते संवत्सरे पर्यागत एताभिरेवासाद-
 येद् ब्रह्मणैवोभयतः संवत्सरं परिगृह्णाति यद्वै यज्ञस्य साम्ना

क्रियते राष्ट्रं॥ ३५॥

यज्ञस्याऽऽशीर्गच्छति यद्वा विशं यज्ञस्याऽऽशीर्गच्छत्यथ ब्राह्मणोऽनाशीर्केण यज्ञेन यजते सामिधेनीरनुवक्ष्यन्नेता व्याहृतीः पुरस्तादध्याद् ब्रह्मैव प्रतिपदं कुरुते तथा ब्राह्मणः साशीर्केण यज्ञेन यजते यं कामयेत् यजमानं भ्रातृव्यमस्य यज्ञस्याऽऽशीर्गच्छेदिति तस्यैता व्याहृतीः पुरोऽनुवाक्यायां दध्याद् भ्रातृव्यदेवत्यां वै पुरोऽनुवाक्यां भ्रातृव्यमेवास्य यज्ञस्याऽऽशीर्गच्छति॥ ३६॥

ऽऽशीर्गच्छति यान् कामयेत् यजमानान्त्समावत्येनान् यज्ञस्याऽऽशीर्गच्छेदिति तेषामेता व्याहृतीः पुरोऽनुवाक्याया अर्धर्च एकां दध्याद्याज्यायै पुरस्तादेकां याज्याया अर्धर्च एकां तथैनान्त्समावती यज्ञस्याऽऽशीर्गच्छति यथा वै पर्जन्यः सुवृष्टं वर्षत्येवं यज्ञो यजमानाय वर्षति स्थलयोदकं परिगृह्णन्त्याशिषां यज्ञं यजमानः परिगृह्णाति मनोऽसि प्राजापत्यं॥ ३७॥

मनसा मा भूतेनाऽऽविशेत्याहु मनो वै प्राजापत्यं प्राजापत्यो यज्ञो मन एव यज्ञमात्मन् धत्ते वागस्यैन्द्री

संपत्क्षयणी वाचा मैन्द्रियेणाऽऽविशेत्याहैन्द्री वै
वाग्वाचमेवैन्द्रीमात्मन् धत्ते ॥ ३८ ॥

तेनैव ब्रह्म राष्ट्रमेवास्य यज्ञस्य प्राजापत्यं षड्विंशच्च ॥ [१०]

यो वै सप्तदशं प्रजापतिं यज्ञमन्वायत्तं वेदं प्रति यज्ञेन
तिष्ठति न यज्ञाद् भ्रंशत आ श्रावयेति चतुरक्षरमस्तु
श्रौषडिति चतुरक्षरं यजेति द्व्यक्षरं ये यजामह इति पञ्चाक्षरं
द्व्यक्षरो वषट्कार एष वै सप्तदशः प्रजापतिर्यज्ञमन्वायत्तो य
एवं वेदं प्रति यज्ञेन तिष्ठति न यज्ञाद् भ्रंशते यो वै यज्ञस्य
प्रायणं प्रतिष्ठा ॥ ३९ ॥

मुदयनं वेदं प्रतिष्ठितेनारिष्टेन यज्ञेन सङ्स्थां गच्छत्या
श्रावयास्तु श्रौषड्यज्ञं ये यजामहे वषट्कार एतद्वै यज्ञस्य
प्रायणमेषां प्रतिष्ठैतदुदयनं य एवं वेदं प्रतिष्ठितेनारिष्टेन यज्ञेन
सङ्स्थां गच्छति यो वै सूनृतायै दोहं वेदं दुह एवैनां यज्ञो
वै सूनृताऽऽश्रावयेत्यैवैनामहूदस्तु ॥ ४० ॥

श्रौषडित्युपावांस्त्राग्यजेत्युदनैषीद्ये यजामह इत्युपास-
दद्वषट्कारेण दोग्ध्येष वै सूनृतायै दोहो य एवं वेदं दुह
एवैनां देवा वै सत्रमांसत तेषां दिशोऽदस्यन्त एतामाद्रां

प॒ङ्क्तिम॑पश्य॒न्ना श्रा॑व॒येति॑ पुरोवा॒तम॑जनय॒न्नस्तु॑ श्रौष॒डित्य॒भ्रः
सम॑प्लावय॒न् यजे॑ति वि॒द्युत॑-॥४१॥

मजनय॒न् ये यजा॑मह॒ इति॑ प्राव॑र्षयन्न॒भ्यस्त॑नयन्
वष॑ट्कारेण॒ ततो॒ वै तेभ्यो॑ दि॒शः प्रा॒प्याय॑न्त॒ य ए॒वं वेद॑
प्रा॒स्मै दि॒शः प्या॑यन्ते प्र॒जाप॑तिं त्वो॒वेदं॑ प्र॒जाप॑तिस्त्वं वेद॒
यं प्र॒जाप॑तिर्वेद॒ स पु॒ण्यो भव॑त्येष॒ वै छन्द॑स्यः प्र॒जाप॑तिरा
श्रा॑व॒यास्तु॑ श्रौष॒ड्यज॒ ये यजा॑महे वष॑ट्कारो य ए॒वं वेद॑ पु॒ण्यो
भव॑ति वस॒न्त-॥४२॥

मृ॒तूनां॑ प्री॒णामी॒त्याह॑र्तवो॒ वै प्र॑या॒जा ऋ॒तूने॒व प्री॑णाति
तै॒ऽस्मै प्री॒ता य॑थापूर्व॒ कल्प॑न्ते॒ कल्प॑न्तेऽस्मा॒ ऋ॒तवो॑
य ए॒वं वेदा॒ग्नीषो॑म॒योर्हं॑ दै॒वय॑ज्यया॒ चक्षु॑ष्मान्
भू॒यास॑मि॒त्याहा॒ग्नीषो॑मा॒भ्यां॑ वै य॒ज्ञश्चक्षु॑ष्मान् ता॒भ्यामे॒व
चक्षु॑रा॒त्मन् ध॑त्ते॒ऽग्नेर्हं॑ दै॒वय॑ज्यया॒न्नादो॑ भू॒यास॑मि॒त्याहा॒ग्निर्वै
दे॒वाना॑म॒न्नाद॑स्तेनै॒वा-॥४३॥

ऽन्नाद्य॑मा॒त्मन् ध॑त्ते॒ दब्धि॑र॒स्यद॑ब्धो भू॒यास॑म॒मुं
द॑भेय॒मित्या॑हैतया॒ वै द॑ब्ध्या॒ दे॒वा असु॑रानद॒भ्रुव॑न्
तयै॒व भ्रातृ॑व्यं द॒भ्रोत्य॑ग्नीषोम॒योर्हं॑ दै॒वय॑ज्यया॒ वृत्र॑हा

भूयासमित्याहाग्नीषोमाभ्यां वा इन्द्रो वृत्रमंहन् ताभ्यामेव
भ्रातृव्यः स्तृणुत इन्द्राग्रियो र्हं देवयज्ययेन्द्रियाव्यन्नादो
भूयासमित्याहेन्द्रियाव्येवान्नादो भवतीन्द्रस्या-॥४४॥

ऽहं देवयज्ययेन्द्रियावी भूयासमित्याहेन्द्रियाव्येव भवति
महेन्द्रस्याहं देवयज्यया जेमानं महिमानं गमेयमित्याह
जेमानमेव महिमानं गच्छत्यग्नेः स्विष्टकृतोऽहं देवयज्यया-
ऽऽयुष्मान् युजेन प्रतिष्ठां गमेयमित्याहायुरेवात्मन् धत्ते प्रति
युजेन तिष्ठति॥४५॥

प्रतिष्ठामह्वदस्तु विद्युतं वसन्तमेवेन्द्रस्याऽष्टात्रिंशच्च॥ [११]

इन्द्रं वो विश्वतस्परि हवामहे जनेभ्यः। अस्माकमस्तु
केवलः॥ इन्द्रं नरो नेमघिता हवन्ते यत्पार्या युनजते
धियस्ताः। शूरो नृषांता शवसश्चकान आ गोमंति व्रजे भजा
त्वं नः॥ इन्द्रियाणि शतक्रतो या ते जनेषु पञ्चसु। इन्द्र
तानि त आ वृणे॥ अनु ते दायि मह इन्द्रियाय सत्रा ते
विश्वमनु वृत्रहत्ये। अनु॥४६॥

क्षत्रमनु सहो यजत्रेन्द्र देवेभिरनु ते नृषह्ये॥ आ
यस्मिन्त्सप्त वासवास्तिष्ठन्ति स्वारुहो यथा। ऋषिर्ह

दीर्घश्रुत्तमं इन्द्रस्य घर्मो अतिथिः॥ आमासु पक्वमैरय आ
सूर्यः रोहयो दिवि। घर्मं न सामन्तपता सुवृक्तिभिर्जुष्टं
गिर्वणसे गिरः॥ इन्द्रमिद्राथिनो बृहदिन्द्रमर्केभिर्किणः।
इन्द्रं वाणीरनूषत॥ गायन्ति त्वा गायत्रिणो-॥४७॥

चन्त्यर्कमर्किणः। ब्रह्माणस्त्वा शतक्रतुवुद्धः शमिव येमिरे॥
अहोमुचे प्र भरेमा मनीषामोषिष्ठदाब्ने सुमतिं गृणानाः।
इदमिन्द्र प्रति हव्यं गृभाय सत्याः सन्तु यजमानस्य कामाः॥
विवेष यन्मा धिषणा जजानु स्तवै पुरा पार्यादिन्द्रमहः।
अहंसो यत्र पीपरद्यथा नो नावेव यान्तमुभये हवन्ते॥ प्र
सम्राजं प्रथममध्वराणां-॥४८॥

महोमुचं वृषभं यज्ञियांनाम्। अपां नपांतमश्विना
हयन्तमस्मिन्नर इन्द्रियं धत्तमोजः॥ वि न इन्द्र मृधो जहि
नीचा यच्छ पृतन्यतः। अधस्पदं तमी कृधि यो अस्मा
अभिदासन्ति॥ इन्द्रं क्षत्रमभि वाममोजोऽजायथा वृषभ
चर्षणीनाम्। अपानुदो जनममित्रयन्तमुरुं देवेभ्यो अकृणोरु
लोकम्॥ मृगो न भीमः कुचरो गिरिष्ठाः परावत -॥४९॥

आ जंगामा परस्याः। सूकः सशायं पविमिन्द्र तिग्मं

वि शत्रून् ताडि वि मृधो नुदस्व॥ वि शत्रून् वि मृधो नुद वि
 वृत्रस्य हनू रुज। वि मन्युमिन्द्र भामितोऽमित्रस्याभिदासतः॥
 त्रातारमिन्द्रमवितारमिन्द्र९ हवेहवे सुहव९ शूरमिन्द्रम्। हुवे
 नु शक्रं पुरुहूतमिन्द्र९ स्वस्ति नो मघवां धात्विन्द्रः॥ मा ते
 अस्या९॥५०॥

संहसावन् परिष्ठावघायं भूम हरिवः परादै। त्रायस्व
 नोऽवृकेभिर्वरूथैस्तव प्रियासः सूरिषु स्याम॥ अनवस्ते
 रथमश्वाय तक्षन् त्वष्टा वज्रं पुरुहूत द्युमन्तम्। ब्रह्माण इन्द्र
 महयन्तो अर्कैरवर्धयन्नहये हन्तवा उ॥ वृष्णे यत् ते वृषणो
 अर्कमर्चानिन्द्र ग्रावाणो अदितिः सजोषाः। अनश्वासो ये
 पवयोऽरथा इन्द्रैषिता अभ्यवर्तन्त दस्यून्॥५१॥

वृत्रहत्येऽनुं गायत्रिणोऽध्वराणां परावतोऽस्यामष्टाचत्वारि९शच्च॥ [१२]

॥सप्तमः प्रश्नः॥

॥तैत्तिरीयसंहितायां प्रथमकाण्डे सप्तमः प्रश्नः॥

पाकयज्ञं वा अन्वाहिताग्नेः पशव उप तिष्ठन्त इडा खलु
 वै पाकयज्ञः सैषाऽन्तरा प्रयाजानूयाजान् यजमानस्य लोके-

ऽवहिता॑ तामा॑ह्निय॑माणाम॒भि मन्त्र॑येत् सु॒रूप॑व॒र्षव॑र्ण ए॒हीति॑
 प॒शवो॑ वा इडा॑ प॒शूने॒वोप॑ ह्वयते य॒ज्ञं वै दे॒वा अदु॑हन् य॒ज्ञो-
 ऽसुरा॑ ५ अदु॑हत् तेऽसुरा य॒ज्ञदु॑ग्धाः परा॑ऽभवन् यो वै य॒ज्ञस्य॑
 दोहं॑ वि॒द्वान्॥१॥

यज॑तेऽप्य॒न्यं यज॑मानं दुहे सा मे स॒त्याऽऽशी॑र॒स्य
 य॒ज्ञस्य॑ भूया॒दित्या॑हैष वै य॒ज्ञस्य॑ दोह॒स्तेनै॒वैनं॑ दुहे प्र॒त्ता
 वै गौर्दु॑हे प्र॒त्तेडा॑ यज॑मानाय दुह ए॒ते वा इडा॑यै स्तना
 इडोप॑हृतेति वा॒युर्व॒त्सो यर्हि॑ हो॒तेडा॑मुप॒ह्वये॑त् तर्हि॑
 यज॑मानो हो॒ता॒र॒मीक्ष॑माणो वा॒युं मन॑सा ध्यायेन्॥२॥

मा॒त्रे व॒त्समु॑पाव॑सृजति॒ सर्वे॑ण वै य॒ज्ञेन॑ दे॒वाः सु॑व॒र्गं
 लो॒कमा॑यन् पा॒कय॑ज्ञेन॒ मन॑र॒श्राम्य॑त्सेडा॒ मन॑मु॒पाव॑र्तत
 ता॒न्दे॒वासुरा॑ व्य॒ह्वय॑न्त प्र॒तीचीं॑ दे॒वाः परा॑ची॒मसुराः॑ सा
 दे॒वानु॑पाव॑र्तत प॒शवो॑ वै तद्दे॒वान॑वृणत प॒शवो॑ऽसुरा॑नज॒हुर्य॑
 का॒मये॑ताप॒शुः स्या॒दिति॑ परा॑चीं तस्येडा॒मुप॑ह्वयेताप॒शुरे॒व
 भ॑वति यं॥३॥

का॒मये॑त पशु॒मान्थ॒स्यादि॑ति प्र॒तीचीं॑ तस्येडा॒मुप॑ह्वयेत
 पशु॒माने॒व भ॑वति ब्रह्मवा॒दिनो॑ वदन्ति स त्वा इडा॒मुप॑ह्वयेत्

य इडा॑मु॒प॒हूया॒ऽऽत्मान॑मिडा॑यामु॒प॒ह्वये॑तेति॒ सा नः॑ प्रि॒या
सुप्र॑तू॒र्तिर्म॑घोनीत्या॒हेडा॑मेवो॒प॒हूया॒ऽऽत्मान॑मिडा॑यामु॒प॒ ह्वये॑ते
व्य॑स्तमिव॒ वा ए॒तद्य॑ज्ञस्य॒ यदि॑डा॑ सा॒मि प्रा॒श्नन्ति॑॥४॥

सा॒मि मा॑र्जयन्त ए॒तत् प्रति॑ वा अ॒सुरा॑णां य॒ज्ञो
व्य॑च्छिद्यत॒ ब्रह्म॑णा दे॒वाः सम॑दधु॒र्बृह॑स्पतिस्तनुतामि॒मं न॒
इत्या॑ह॒ ब्रह्म॑ वै दे॒वानां॑ बृह॑स्पतिर्ब्रह्म॑णै॒व य॒ज्ञः स॒न्दधा॑ति
विच्छि॑न्नं य॒ज्ञः स॒मि॒मं द॑धात्वित्या॑ह॒ सन्त॑त्यै वि॒श्वे दे॒वा
इ॒ह मा॑दयन्ता॒मित्या॑ह॒ सन्त॑त्यै॒व य॒ज्ञं दे॒वेभ्यो॑ऽनु॒ दिश॑ति॒ यां
वै॥५॥

य॒ज्ञे दक्षि॑णां ददा॑ति॒ ताम॑स्य प॒शवो॑ऽनु॒ सङ्क्रा॑मन्ति॒ स ए॒ष
ई॒जा॒नो॑ऽप॒शुर्भा॑वु॒को य॑ज॒माने॑न॒ खलु॑ वै तत्का॒र्यमि॑त्या॒हुर्यथा॑
दे॒वत्रा॑ दत्तं कु॒र्वीता॑ऽऽत्मन् प॒शून् र॑मये॑तेति॒ ब्रध्न॑ पि॒न्वस्वे॑त्या॒ह
य॒ज्ञो वै ब्र॑ध्नो य॒ज्ञमे॒व तन्म॑हयत्यथो॑ दे॒वत्रै॒व दत्तं॑ कु॒रुत
आ॒त्मन् प॒शून् र॑मयते दद॑तो मे॒ मा क्षा॒यीत्या॑हाक्षि॑तिमे॒वोपै॑ति
कु॒र्वतो॑ मे॒ मोष॑ दस॒दित्या॑ह॒ भू॒मान॑मे॒वोपै॑ति॥६॥

वि॒द्वान्ध्या॑ये द्यं प्रा॒श्नन्ति॒ यां वै म॒ एका॑न्नवि॒शति॑श्च॥ [१]

स॒ः श्र॑वा ह सौव॑र्चन॒सस्तु॑मि॒ञ्जमौ॑पो॒दिति॑मुवाच॒

यथ्स॒त्रिणा॒ं होता॑ऽभूः कामिडा॒मुपा॑ह्वा॒ इति॒ तामुपा॑ह्वा॒ इति॒
 होवाच॒ या प्रा॒णेन॑ दे॒वान् दा॑धार॒ व्या॒नेन॑ मनु॒ष्या॑नपा॒नेन॑
 पि॒तृनि॑तिं छि॒नन्ति॒ सा न छि॑नन्ती (३) इति॒ छि॑नन्तीति॒
 होवाच॒ शरी॑रं वा अ॒स्यै तदुपा॑ह्वा॒ इति॒ होवाच॒ गौर्वा - ॥ ७ ॥

अ॒स्यै शरी॑रं गां वाव तौ तत्पर्य॑वदतां या य॒ज्ञे दी॒यते॒ सा
 प्रा॒णेन॑ दे॒वान् दा॑धार॒ यया॑ मनु॒ष्या जी॒वन्ति॒ सा व्या॒नेन॑
 मनु॒ष्यान् यां पि॒तृभ्यो॒ घ्नन्ति॒ साऽपा॒नेन॑ पि॒तृन् य ए॒वं
 वेद॑ पशु॒मान् भ॑वत्यथ॒ वै तामुपा॑ह्वा॒ इति॒ होवाच॒ या प्र॒जाः
 प्र॒भवंतीः॒ प्रत्या॒भव॑तीत्यन्नं वा अ॒स्यै त- ॥ ८ ॥

दुपा॑ह्वा॒ इति॒ होवा॒चौष॑धयो वा अ॒स्या अन्न॑मोष॑धयो वै
 प्र॒जाः प्र॒भवंतीः॒ प्रत्या॒ भव॑न्ति॒ य ए॒वं वेद॑ान्नादो भ॑वत्यथ॒
 वै तामुपा॑ह्वा॒ इति॒ होवाच॒ या प्र॒जाः प॑रा॒भवंती॑रनु॒गृह्णा॑ति
 प्रत्या॒भवंती॑र्गृह्णातीति॒ प्रति॑ष्ठां वा अ॒स्यै तदुपा॑ह्वा॒ इति॒
 होवा॒चेयं॒ वा अ॒स्यै प्रति॑ष्ठे- ॥ ९ ॥

-यं वै प्र॒जाः प॑रा॒भवंती॑रनु॒गृह्णा॑ति प्रत्या॒भवंती॑र्गृह्णाति॒ य
 ए॒वं वेद॑ प्रत्ये॒व ति॑ष्ठत्यथ॒ वै तामुपा॑ह्वा॒ इति॒ होवाच॒ यस्यै॑
 नि॒क्रम॑णे घृ॒तं प्र॒जाः स॒जीव॑न्तीः पि॒बन्तीति॒ छि॑नन्ति॒ सा न
 छि॑नन्ती (३) इति॒ न छि॑नन्तीति॒ होवाच॒ प्र तु ज॑नय॒तीत्येष॑

वा इडा॒मुपा॑ह॒था इति॑ होवाच॒ वृष्टि॑र्वा इडा॒ वृष्ट्यै॑ वै नि॒क्रम॑णे
घृ॒तं प्र॒जाः स॒ञ्जीव॑न्तीः पिबन्ति॒ य एवं॑ वेद॒ प्रैव जा॑यतेऽन्ना॒दो
भव॑ति॥१०॥

गौर्वा अस्यै॒ तत् प्र॑तिष्ठाऽह॒था इति॑ वि॒श्व॒श्रुति॑श्च॥ [२]

प॒रोक्षं॑ वा अ॒न्ये दे॒वा इ॒ज्यन्ते॑ प्र॒त्यक्षं॑ म॒न्ये यद्य॑जते॒ य ए॒व
दे॒वाः प॒रोक्ष॑मि॒ज्यन्ते॒ ताने॒व तद्य॑जति॒ यद॑न्वाहा॒र्यमा॑हर॒त्येते॒
वै दे॒वाः प्र॒त्यक्षं॑ यद् ब्रा॑ह्म॒णास्ता॒नेव तेन॑ प्रीणा॒त्यथो॑
दक्षि॑णै॒वास्यै॑षाऽथो॑ य॒ज्ञस्यै॑व छि॒द्रम॑पि दधाति॒ यद्वै य॒ज्ञस्यै॑
क्रू॒रं यद्वि॑लिष्टं॒ तद॑न्वाहा॒र्येणा॑-॥११॥

न्वाह॑रति॒ तद॑न्वाहा॒र्यस्या॑न्वाहा॒र्यत्वं दे॑वदू॒ता वा ए॒ते
यदृ॒त्विजो॑ यद॑न्वाहा॒र्यमा॑हर॒ति दे॑वदू॒ताने॒व प्री॑णाति
प्र॒जाप॑तिर्दे॒वेभ्यो॑ य॒ज्ञान् व्यादि॑श॒त्स रि॑रिचा॒नोऽम॑न्यत॒
स ए॒तम॑न्वाहा॒र्यम॑भ॒क्तम॑पश्यत् तमा॒त्मन्न॑धत्त॒ स वा ए॒ष
प्रा॑जाप॒त्यो यद॑न्वाहा॒र्यो यस्यै॑वं वि॒दुषो॑ऽन्वाहा॒र्य आ॑ह्रियते
सा॒क्षादे॒व प्र॒जाप॑तिमृ॒ध्नोत्य॑प॒रिमि॑तो नि॒रुप्योऽप॑रिमितः
प्र॒जाप॑तिः प्र॒जाप॑ते-॥१२॥

रा॒प्त्यै दे॒वा वै यद्य॒ज्ञेऽकुर्व॑त॒ तदसु॑रा अकुर्व॑त॒ ते दे॒वा ए॒तं
 प्रा॑जाप॒त्यम॑न्वाहा॒र्यम॑पश्यन् तम॒न्वाह॑रन्त॒ ततो॑ दे॒वा अभ॑वन्
 परा॑सु॒रा यस्यै॒वं वि॒दुषो॑ऽन्वाहा॒र्य आ॑ह्रियते भव॑त्या॒त्मना॒
 परा॑स्य॒ भ्रातृ॑व्यो भवति य॒ज्ञेन॒ वा इ॒ष्टी प॒क्वेन॑ पू॒र्त्तिं यस्यै॒वं
 वि॒दुषो॑ऽन्वाहा॒र्य आ॑ह्रियते स त्वे॒वेष्टा॑पू॒र्त्तिं प्र॒जाप॑तेर्भा॒गो-
 ऽसी॑-॥१३॥

त्या॑ह प्र॒जाप॑तिमे॒व भा॑ग॒धेये॑न॒ सम॑र्धय॒त्यूर्ज॑स्वा॒न्
 पय॑स्वा॒नित्या॒होर्ज॑मे॒वास्मि॑न् पयो॑ दधाति प्रा॒णापा॒नौ मे॑
 पा॒हि स॒मान॒व्या॒नौ मे॑ पा॒हीत्या॑हाऽऽशिष॑मे॒वेता॑मा शा॒स्ते-
 ऽक्षि॑तो॒ऽस्यक्षि॑त्यै त्वा॒ मा मे॑ क्षे॒ष्टा अ॒मुत्रा॒मुष्मि॑ल्लो॒क इत्या॑ह
 क्षी॒यते॒ वा अ॒मुष्मि॑ल्लो॒केऽन्न॑मि॒तः प्र॑दान॒ः ह्य॒मुष्मि॑ल्लो॒के
 प्र॒जा उ॑प॒जीव॑न्ति यदे॒वम॑भि॒मृश॑त्यक्षि॑तिमे॒वैन॑द्रमयति
 नास्या॒मुष्मि॑ल्लो॒केऽन्न॑ क्षी॒यते॑॥१४॥

अ॒न्वाहा॒र्येण॑ प्र॒जाप॑तेरसि ह्य॒मुष्मि॑ल्लो॒के प॑ञ्चदश च॥ [३]

ब॒र्हिषो॑ऽहं दै॒वय॒ज्यया॑ प्र॒जावा॑न् भूया॑स॒मित्या॑ह
 ब॒र्हिषा॒ वै प्र॒जाप॑तिः प्र॒जा अ॑सृजत॒ तेनै॒व प्र॒जाः सृ॑जते
 नरा॒शंस॑स्या॒हं दै॒वय॒ज्यया॑ पशु॒मान् भूया॑स॒मित्या॑ह

नरा॒श॒सैन॒ वै प्र॒जाप॑तिः प॒शून॑सृजत् तेनै॒व प॒शून्त्सृ॑जते-
 ऽग्नेः स्वि॑ष्ट॒कृतो॑ऽहं दै॒वय॑ज्ययाऽऽयु॑ष्मान् य॒ज्ञेन॑ प्रति॒ष्ठां
 ग॑मेय॒मित्या॑हाऽऽयु॑रे॒वात्मन् ध॑त्ते प्रति॑ य॒ज्ञेन॑ तिष्ठति
 दर्श॑पूर्णमा॒सयो॑र्-॥१५॥

वै दे॒वा उ॒ज्जि॑तिम॒नूद॑जयन् दर्श॑पूर्णमा॒साभ्या॑मसु॒रान॑पा-
 नुद॑न्ता॒ग्नेर॑हमु॒ज्जि॑तिम॒नूज्जै॑ष॒मित्या॑ह दर्श॑पूर्णमा॒सयो॑रे॒व
 दे॒वता॑नां यज॑मान् उ॒ज्जि॑तिम॒नूज्ज॑यति दर्श॑पूर्णमा॒साभ्या॑
 भ्रातृ॑व्या॒नप॑ नुदते वाज॑वतीभ्यां व्यू॒ह॒त्यन्नं॑ वै वाजो-
 ऽन्न॑मे॒वावरु॑न्धे द्वाभ्यां प्रति॑ष्ठित्यै॒ यो वै य॒ज्ञस्य॑ द्वौ दोहौ
 वि॒द्वान् यज॑त उ॒भय॑त -॥१६॥

ए॒व य॒ज्ञं दु॑हे पु॒रस्ता॑च्चो॒परि॑ष्ठाच्चैष वा अ॒न्यो य॒ज्ञस्य॑ दोह॑
 इडा॑याम॒न्यो यर्हि॑ होता॒ यज॑मानस्य॒ नाम॑ गृही॒यात् तर्हि॑
 ब्रू॒यादे॒मा अ॑ग्नन्नाशिषो॒ दोह॑कामा॒ इति॑ स॒स्तुता॑ ए॒व दे॒वता॑
 दु॒हेऽथो॑ उ॒भय॑त ए॒व य॒ज्ञं दु॑हे पु॒रस्ता॑च्चो॒परि॑ष्ठाच्च॒ रोहि॑तेन
 त्वाऽग्नि॑र्दे॒वता॑ गमय॒त्वित्या॑हैते वै दे॒वाश्वा -॥१७॥

यज॑मानः प्र॒स्त॒रो यदे॑तैः प्र॒स्तरं॑ प्र॒हर॑ति दे॒वाश्चै॒रे॒व
 यज॑मानः सु॒व॒र्गं लो॒कं ग॑मयति॒ वि ते॑ मु॒श्चामि॑ र॒शना॑ वि

र॒श्मी॒नित्या॑हैष वा अ॒ग्नेर्वि॒मो॒कस्ते॒नैव॑नं वि मु॑ञ्चति वि॒ष्णोः॑
 शं॒यो॒र॒हं दै॒वय॒ज्यया॑ य॒ज्ञेन॑ प्र॒तिष्ठां॑ ग॒मेय॒मित्या॑ह य॒ज्ञो वै
 वि॒ष्णुर्य॒ज्ञ ए॒वान्त॒तः प्र॒ति तिष्ठ॑ति सोम॑स्या॒हं दै॒वय॒ज्यया॑
 सु॒रेता॒ - ॥१८॥

रेतो॑ धिषी॒येत्या॑ह सोमो॒ वै रेतो॑धास्तेनै॒व रेत॑ आ॒त्मन्
 ध॒त्ते त्वष्ट॑र॒हं दै॒वय॒ज्यया॑ प॒शूनां॑ रू॒पं पु॑षेय॒मित्या॑ह
 त्वष्टा॒ वै प॑शूनां मि॒थुना॑नां रू॒पकृ॑त्तेनै॒व प॑शूनां
 रू॒पमा॒त्मन् ध॒त्ते दे॒वानां॑ प॒त्नीर॒ग्निर्गृ॑हप॒तिर्य॒ज्ञस्य॑ मि॒थुनं॑
 तयो॑र॒हं दै॒वय॒ज्यया॑ मि॒थुने॒न प्र भू॑यास॒मित्या॑हैतस्मा॒द्वै
 मि॒थुना॒त्प्रजा॑प॒तिर्मि॒थुने॒न ॥१९॥

प्राजा॑यत॒ तस्मा॑दे॒व यज॑मानो मि॒थुने॒न प्र जा॑यते वे॒दो-
 ऽसि॑ वि॒त्तिर॑सि वि॒देये॒त्या॑ह वे॒देन॑ वै दे॒वा असु॑राणां वि॒त्तं
 वेद्य॑मविन्दन्त॒ तद्वे॒दस्य॑ वे॒दत्वं यद्य॑द् भ्रातृ॒व्यस्या॑भि॒ध्याये॑त्
 तस्य॑ नाम॑ गृ॒ह्णीया॑त् तदे॒वास्य॑ सर्व॑ वृ॒द्धे घृ॑तवन्तं कुला॒यिनः॑
 रा॒यस्पोषः॑ सह॒स्रिणं॑ वे॒दो द॑दातु वा॒जिन॒मित्या॑ह प्र सह॑स्रं
 प॒शूना॑प्रो॒त्यास्य॑ प्र॒जायां॑ वा॒जी जा॑यते॒ य ए॒वं वेद॑ ॥२०॥

ध्रुवां वै रिच्यमानां यज्ञोऽनु रिच्यते यज्ञं यजमानो
यजमानं प्रजा ध्रुवामाप्यायमानां यज्ञोऽन्वा प्यायते यज्ञं
यजमानो यजमानं प्रजा आ प्यायतां ध्रुवा घृतेनेत्याह
ध्रुवामेवाऽऽप्याययति तामाप्यायमानां यज्ञोऽन्वा प्यायते यज्ञं
यजमानो यजमानं प्रजाः प्रजापतेर्विभान्नाम लोकस्तस्मिं
स्त्वा दधामि सह यजमानेने-॥२१॥

त्याहायं वै प्रजापतेर्विभान्नाम लोकस्तस्मिन्नेवैनं
दधाति सह यजमानेन रिच्यत इव वा एतद्यद्यजते
यद्यजमानभागं प्राश्नात्यात्मानमेव प्रीणात्येतावान् वै यज्ञो
यावान् यजमानभागो यज्ञो यजमानो यद्यजमानभागं
प्राश्नाति यज्ञ एव यज्ञं प्रतिष्ठापयत्येतद्वै सूयवसꣳ सोदकं
यद्वरुहिश्चाऽऽपश्चैतद्॥२२॥

यजमानस्याऽऽयतनं यद्वेदिर्यत् पूर्णपात्रमन्तर्वेदि
निनयति स्व एवाऽऽयतने सूयवसꣳ सोदकं कुरुते
सदसि सन्मे भूया इत्याहाऽऽपो वै यज्ञ आपोऽमृतं
यज्ञमेवामृतमात्मन्धत्ते सर्वाणि वै भूतानि व्रतमुपयन्तमनूपं
यन्ति प्राच्यां दिशि देवा ऋत्विजो मार्जयन्तामित्याहैष वै

दर्शपूर्णमासयोरवभृथो ॥ २३ ॥

यान्येवैनं भूतानि व्रतमुपयन्तमनूपयन्ति तैरेव
सहावभृथमवैति विष्णुमुखा वै देवाश्छन्दोभिरिमाल्लोकाननप-
ज्यमभ्यजयन् यद्विष्णुक्रमान् क्रमते विष्णुरेव भूत्वा
यजमानश्छन्दोभिरिमाल्लोकाननपज्यमभि जयति विष्णोः
क्रमोऽस्यभिमातिहेत्याह गायत्री वै पृथिवी त्रैष्टुभमन्तरिक्षं
जागती द्यौरानुष्टुभीर्दिशश्छन्दोभिरेवेमाल्लोकान् यथापूर्वमभि
जयति ॥ २४ ॥

इत्येतदवभृथो दिशः सप्त च ॥ [५]

अगन्म सुवः सुवर्गन्मेत्याह सुवर्गमेव लोकमेति
सन्दृशस्ते मा छिन्सि यत्ते तपस्तस्मै ते मा
वृक्षीत्याह यथायजुरेवैतत्सुभूरसि श्रेष्ठो रश्मीनामायुर्धा
अस्यायुर्मे धेहीत्याहाऽऽशिषमेवैतामा शास्ते प्र वा
एषोऽस्माल्लोकाच्च्यवते यो ॥ २५ ॥

विष्णुक्रमान् क्रमते सुवर्गाय हि लोकाय विष्णुक्रमाः
क्रम्यन्ते ब्रह्मवादिनो वदन्ति स त्वै विष्णुक्रमान्
क्रमेत य इमाल्लोकान् भ्रातृव्यस्य संविद्य पुनरिमं

लो॒कं प्र॒त्यव॒रोहे॒दित्ये॒ष वा अ॒स्य लो॒कस्य॑ प्र॒त्यव॒रोहो॑
 यदाहे॒दम॒हम॒मुं भ्रातृ॑व्यमा॒भ्यो दिग्भ्यो॑ऽस्यै दि॒व इती॑माने॒व
 लो॒कान्भ्रातृ॑व्यस्य सं॒विद्य पुन॑रि॒मं लो॒कं प्र॒त्यव॒रोह॑ति
 सं॥२६॥

ज्योति॑षाऽभू॒वमित्या॑हास्मिन्ने॒व लो॒के प्र॒ति तिष्ठ॑त्यै॒न्द्रीमा॒-
 वृ॒तम॒न्वाव॑र्त॒ इत्या॑हासौ वा आ॒दित्य॑ इन्द्र॒स्तस्यै॒वाऽऽ-
 वृ॒तम॒नु प॒र्याव॑र्तते दक्षि॒णा प॒र्याव॑र्तते स्वमे॒व वी॒र्यम॑नु
 प॒र्याव॑र्तते तस्मा॒द्वक्षि॑णोऽर्ध आ॒त्मनो॑ वी॒र्याव॑त्तरोऽथो॑
 आ॒दित्य॑स्यै॒वाऽऽवृ॒तम॒नु प॒र्याव॑र्तते स॒महं प्र॒जया॑ सं मया॑
 प्र॒जेत्या॑हाऽऽशिष॑-॥२७॥

मे॒वैता॑मा शा॒स्ते समि॑द्धो अ॒ग्ने मे दी॑दिहि स॒मेद्धा
 ते अ॒ग्ने दी॒द्यास॑मित्या॑ह यथाय॒जुरे॒वैतद्व॑सु॒मान् य॒ज्ञो
 वसी॑यान् भूयास॑मित्या॑हाऽऽशिष॑मे॒वैता॑मा शा॒स्ते ब॒हु वै
 गा॒र्हप॑त्यस्यान्ते॑ मि॒श्रमि॑व च॒र्यत आ॒ग्निपा॑वमा॒नीभ्यां॑
 गा॒र्हप॑त्यमुप॑ तिष्ठते पु॒नात्ये॑वाग्निं पु॒नीत आ॒त्मानं॑ द्वा॒भ्यां
 प्र॒तिष्ठि॑त्या अ॒ग्ने गृ॑हप॒त इत्या॑ह॥२८॥

यथाय॒जुरे॒वैतच्छ्रु॑तं हि॒मा इत्या॑ह श॒तं त्वा॑

हेमन्तानिन्धिषीयेति वावैतदाह पुत्रस्य नामं गृह्णात्यन्नादमेवैनं
 करोति तामाशिषमा शासे तन्तवे ज्योतिष्मतीमिति
 ब्रूयाद्यस्य पुत्रोऽजातः स्यात् तेजस्व्येवास्य ब्रह्मवर्चसी
 पुत्रो जायते तामाशिषमा शासेऽमुष्मै ज्योतिष्मतीमिति
 ब्रूयाद्यस्य पुत्रो॥२९॥

जातः स्यात् तेज एवास्मिन् ब्रह्मवर्चसं दधाति यो वै यज्ञं
 प्रयुज्य न विमुञ्चत्यप्रतिष्ठानो वै स भवति कस्त्वा युनक्ति स
 त्वा वि मुञ्चत्वित्याह प्रजापतिर्वै कः प्रजापतिनैवैनं युनक्ति
 प्रजापतिना वि मुञ्चति प्रतिष्ठित्या ईश्वरं वै व्रतमविसृष्टं
 प्रदहोऽग्ने व्रतपते व्रतमचारिषमित्याह व्रतमेव॥३०॥

वि सृजते शान्त्या अप्रदाहाय पराङ् वाव यज्ञ एति
 न नि वर्तते पुनर्यो वै यज्ञस्य पुनरालम्भं विद्वान् यजते
 तमभि नि वर्तते यज्ञो बभूव स आ बभूवेत्याहैष वै यज्ञस्य
 पुनरालम्भस्तेनैवैनं पुनरालभतेऽनवरुद्धा वा एतस्य विराड्य
 आहिताग्निः सन्नसभः पशवः खलु वै ब्राह्मणस्य सभेष्टा
 प्राडुत्क्रम्य ब्रूयाद्गोमां अग्नेऽविमां अश्वी यज्ञ इत्यव
 सभां रुन्धे प्र सहस्रं पशूनां प्रोत्यास्य प्रजायां वाजी

जायते॥ ३१॥

यः स म॒शिषं॑ गृहप॒त इत्या॑ह॒ यस्य॑ पु॒त्रो ब्र॑तमे॒व खलु॑ वै चतुर्विंशतिश्च॥—[६]

दे॒वं स॒वि॒तः प्र॒सु॒व य॒ज्ञं प्र॒सु॒व य॒ज्ञप॑तिं॒ भगा॑य दि॒व्यो
गन्ध॑र्वः। के॒त॒पूः के॒तं नः॑ पु॒नातु॑ वा॒चस्प॑ति॒र्वाचं॑म॒द्य स्व॑दाति
नः॥ इन्द्र॑स्य॒ वज्रो॑ऽसि॒ वार्त्र॑घ्न॒स्त्वया॑ऽयं वृ॒त्रं व॑ध्यात्॥
वाज॑स्य॒ नु प्र॑स॒वे मा॒तरं॑ म॒हीम॑दि॒तिं नाम॑ वच॒सा करा॑महे।
यस्या॑मि॒दं वि॒श्वं भुव॑नमावि॒वेश॑ तस्यां॑ नो दे॒वः स॒वि॒ता ध॑र्म
सावि॑षत्॥ अ-॥ ३२॥

फ॒स्वन्त॑र॒मृतं॑म॒प्सु भै॑ष॒जम॒पामु॑त प्र॒शंस्ति॒ष्वश्वा॑ भवथ
वाजि॑नः॥ वा॒युर्वा॑ त्वा॒ मनु॑र्वा॒ त्वा गन्ध॑र्वाः सप्तविंशतिः। ते
अ॒ग्रे अ॒श्वमा॑युञ्जन्ते अ॒स्मिञ्ज॒वमा॑दधुः॥ अ॒पां न॑पादाशुहेमन्
य ऊ॒र्मिः क॒कुद्भान् प्र॑तू॒र्तिर्वा॒जसा॑त॒मस्ते॒नायं॑ वाज॑ः सेत्॥
वि॒ष्णोः क्र॒मोऽसि॒ वि॒ष्णोः क्रान्त॑म॒सि वि॒ष्णोर्वि॒क्रान्त॑मस्य॒ङ्कौ
न्य॒ङ्काव॑भि॒तो रथं॑ यौ ध्वा॒न्तं वा॑ता॒ग्रम॑नु॒ स॒श्वर॑न्तौ
दूरे॑हेतिरिन्द्रि॒यावा॑न्प॒त॒त्री ते नो॑ऽग्नयः॒ पप्र॑यः पारयन्तु॥ ३३॥

अ॒प्सु न्य॒ङ्कौ प॑ञ्चदश च॥—[७]

देवस्याह॑ स॒वितुः प्र॑स॒वे बृह॑स्पति॒ना वाज॑जिता॒ वाजं
 जेषं देवस्याह॑ स॒वितुः प्र॑स॒वे बृह॑स्पति॒ना वाज॑जिता॒
 वर्षि॑ष्ठं नाक॑ रुहेय॒मिन्द्रा॑य॒ वाचं वद॑तेन्द्रं॒ वाजं
 जापय॑तेन्द्रो॒ वाजंमजयित्। अश्वा॑जनि॒ वाजिनि॒ वाजेषु॑
 वाजिनीव॒त्यश्वा॑न्त्स॒मत्सु॑ वाजय॥ अर्वा॑ऽसि॒ सप्ति॑रसि
 वाज्य॑सि॒ वाजिनो॒ वाजं धावत॑ म॒रुता॑ प्रस॒वे ज॑यत॒ वि
 यो॒जना॑ मिमीध्व॒मध्व॑नः स्क॒न्नीत॑॥ ३४॥

काष्ठां गच्छ॑त॒ वाजे॑वाजेऽवत॒ वाजिनो॒ नो धने॑षु विप्रा
 अमृ॑ता ऋत॒ज्ञाः॥ अ॒स्य मध्वः॑ पिबत मा॒दय॑ध्वं तृ॒प्ता या॑त
 प॒थिभिर्दे॒व्याना॑ः॥ ते नो अ॒र्वन्तो ह॑वन्श्रुतो॒ हवं विश्वे॑ शृण्वन्तु
 वा॒जिनः॑॥ मि॒तद्र॑वः सहस्र॒सा मेध॑सा॒ता सनि॑ष्यवः। म॒हो
 ये रत्न॑ स॒मिथे॑षु ज॒ग्निरे॑ शं नो भवन्तु वा॒जिनो॒ हवेषु॑॥
 दे॒वता॑ता मि॒तद्र॑वः स्व॒र्काः। ज॒म्भय॑न्तोऽहिं वृ॒कः रक्षा॑सि॒
 सने॑म्य॒स्मद्यु॑यव॒न्न॥ ३५॥

मी॒वाः॥ ए॒ष स्य वा॒जी क्षि॑प॒णिं तु॑र॒ण्यति॑ ग्री॒वायां॑
 ब॒द्धो अ॑पि॒कक्ष॑ आ॒सनि॑। ऋतुं दधि॒क्रा अनु॑ स॒न्तवी॑त्वत्
 प॒थाम॑ङ्का॒स्यन्वा॒पनी॑फणत्॥ उ॒त स्मा॑स्य॒ द्रव॑तस्तु॒रण्य॑तः

पु॒र्णं न वे॒रनु॑ वा॒ति प्र॒ग॒र्धि॒नः॑। श्ये॒नस्यै॒व ध्र॒ज॑तो अ॒ङ्ग॒सं
परि॑ दधि॒क्राव्णः॑ स॒होर्जा॑ त॒रि॒त्रतः॑॥ आ मा॒ वाज॑स्य
प्रस॒वो ज॑ग॒म्या॒दा द्या॒वापृ॑थि॒वी वि॒श्वश॑म्भू। आ मा॑ ग॒न्तां
पि॒तरा॑॥ ३६॥

मा॒तरा॒ चाऽऽमा॒ सोमो॑ अमृ॒त॒त्वाय॑ ग॒म्यात्॥
वाजि॑नो वाजजि॒तो वाज॑ꣳ स॒रि॒ष्यन्तो॒ वाजं॑ जे॒ष्यन्तो॒
बृ॒ह॒स्पते॑र्भा॒गम॑व जिघ्र॒त वाजि॑नो वाजजि॒तो वाज॑ꣳ
ससृ॒वाꣳसो॒ वाजं॑ जि॒गि॒वाꣳसो॒ बृ॒ह॒स्पते॑र्भा॒गे नि मृ॑द्धमि॒यं
वः सा स॒त्या स॒न्धाऽभू॑द्यामि॒न्द्रेण॑ स॒मध॑ध्व॒मर्जी॑जि॒पत॑
व॒नस्प॑तय॒ इन्द्रं॑ वाजं॒ विमु॑च्यध्वम्॥ ३७॥

स्क॒न्नीत॑ यु॒यव॑न्पि॒तरा॒ द्विच॑त्वारिꣳशच्च॥ [८]

क्ष॒त्रस्यो॒ल्ब॑मसि क्ष॒त्रस्य॑ योनि॑रसि जा॒य ए॒हि सु॒वो
रोहा॑व॒ रोहा॑व॒ हि सु॒व॑र॒हं ना॑वु॒भयोः॒ सुवो॑ रोक्ष्यामि॒ वाजं॑श्च
प्रस॒वश्चा॑पि॒जश्च॒ क्रतु॑श्च सु॒वश्च॒ मूर्धा॑ च॒ व्यश्जि॑यश्चाऽ-
ऽन्त्याय॒नश्चान्त्य॑श्च भौ॒वन॑श्च भु॒वन॑श्चाधि॒पति॑श्च। आ॒यु॑र्य॒ज्ञेन॑
कल्प॑तां प्रा॒णो य॒ज्ञेन॑ कल्प॑तामपा॒नो -॥ ३८॥

य॒ज्ञेन॑ कल्प॑तां व्या॒नो य॒ज्ञेन॑ कल्प॑तां चक्षु॑र्य॒ज्ञेन॑

कल्पतां॑ श्रोत्रं॑ यज्ञेन॑ कल्पतां॑ मनो॑ यज्ञेन॑ कल्पतां॑
 वाग्यज्ञेन॑ कल्पतामात्मा॑ यज्ञेन॑ कल्पतां॑ यज्ञो॑ यज्ञेन॑
 कल्पतां॑ सुवर्दे॒वाः अ॒गन्मा॒मृता॑ अभूम॒ प्रजाप॑तेः प्रजा
 अभूम॒ सम॒हं प्र॒जया॑ सं मया॑ प्रजा॒ सम॒हः रा॒यस्पोषे॑ण
 सं मया॑ रा॒यस्पोषो॑ऽन्नाय॒ त्वाऽन्नाद्या॑य॒ त्वा वाजा॑य॒ त्वा
 वाज॒जित्या॑यै॒ त्वाऽमृत॑मसि॒ पुष्टि॑रसि प्र॒जन॑नमसि॥ ३९॥

अ॒पा॒नो वाजा॑य॒ नवं॑ च॥ [९]

वाज॑स्ये॒मं प्र॑स॒वः सु॑षुवे॒ अग्रे॑ सोम॒ः राजा॑न॒मोष॑धीष्वप्सु।
 ता अ॒स्मभ्यं॑ मधु॒मती॑र्भवन्तु व॒यः रा॒ष्ट्रे जा॑ग्रियाम॒ पुरोहि॑ताः॥
 वाज॑स्ये॒दं प्र॑स॒व आ ब॑भूवे॒मा च॒ विश्वा॒ भुव॑नानि स॒र्वतः॑।
 स वि॒राजं॑ प॒र्येति॑ प्रजा॒नन् प्र॒जां पुष्टि॑ व॒र्धय॑मानो अ॒स्मे॥
 वाज॑स्ये॒मां प्र॑स॒वः शि॑श्रिये दिव॑मि॒मा च॒ विश्वा॒ भुव॑नानि
 स॒म्राट्। अदि॑त्सन्तं दापयतु प्रजा॒नन् र॒यिं॥ ४०॥

च॑ नः॒ सर्व॑वीरां॒ नि य॑च्छतु॥ अग्रे॑ अ॒च्छा व॑दे॒ह नः॒ प्रति॑
 नः सु॒मना॑ भव। प्र॒ णो॑ यच्छ॒ भुव॑स्पते धन॒दा अ॑सि न॒स्त्वम्॥
 प्र॒ णो॑ यच्छ॒ त्वर्य॑मा प्र॒ भगः॒ प्र बृ॑हस्पतिः। प्र॒ दे॒वाः प्रो॑त
 सू॒नृता॒ प्र वाग्दे॒वी द॑दातु नः॥ अ॒र्यम॑णं बृहस्पति॒मिन्द्रं॑ दाना॑य

चोदय। वाचं विष्णुं सरस्वतीं सवितारं॥४१॥

च वाजिनम्॥ सोमं राजानं वरुणमग्निमन्वारभामहे।
आदित्यान् विष्णुं सूर्यं ब्रह्माणं च बृहस्पतिम्॥ देवस्य त्वा
सवितुः प्रसवेऽश्विनोर्बाहुभ्यां पूष्णो हस्ताभ्यां सरस्वत्यै
वाचो यन्तुर्यत्रेणाग्नेस्त्वा साम्राज्येनाभिषिञ्चामीन्द्रस्य
बृहस्पतेस्त्वा साम्राज्येनाभिषिञ्चामि॥४२॥

रयिं सवितारं षड्विंशच्च॥ [१०]

अग्निरेकाक्षरेण वाचमुदजयदश्विनौ द्व्यक्षरेण प्राणापाना-
वुदजयतां विष्णुस्त्र्यक्षरेण त्रीलोकानुदजयत्सोमश्चतुरक्षरेण
चतुष्पदः पशूनुदजयत् पूषा पञ्चाक्षरेण पङ्क्तिमुदजयद्धाता
षडक्षरेण षडृतूनुदजयन्मरुतः सप्ताक्षरेण सप्तपदां
शक्वरीमुदजयन् बृहस्पतिरष्टाक्षरेण गायत्रीमुदजयन्मित्रो
नवाक्षरेण त्रिवृतं स्तोममुदजय-॥४३॥

द्वरुणो दशाक्षरेण विराजमुदजयदिन्द्र एकादशाक्षरेण
त्रिष्टुभमुदजयद् विश्वे देवा द्वादशाक्षरेण जगतीमुदजयन्
वसवस्त्रयोदशाक्षरेण त्रयोदशं स्तोममुदजयन् रुद्राश्चतुर्दशा-
क्षरेण चतुर्दशं स्तोममुदजयन्नादित्याः पञ्चदशाक्षरेण

पञ्चद॒शः॑ स्तोम॒मुद॑जयन्नदि॒तिः॑ षोड॑शाक्षरेण षोड॒शः॑
 स्तोम॒मुद॑जयत् प्र॒जाप॑तिः सप्तद॑शाक्षरेण सप्तद॒शः॑
 स्तोम॒मुद॑जयत् ॥ ४४ ॥

अ॒ज॒य॒त् षट्त्वारि॑ंशच्च॥ [११]

उ॒प॒या॒म॒गृ॒हीतो॑ऽसि नृष॑दं त्वा द्रुष॑दं भुवन॒सद॑मिन्द्रा॒य
 जुष्टं॑ गृ॒ह्णाम्ये॒ष ते॒ योनि॑रिन्द्रा॒य त्वो॒प॒या॒म॒गृ॒हीतो॑-
 ऽस्य॑प्सुष॑दं त्वा घृ॒त॒सदं॑ व्योम॒सद॑मिन्द्रा॒य जुष्टं॑ गृ॒ह्णाम्ये॒ष
 ते॒ योनि॑रिन्द्रा॒य त्वो॒प॒या॒म॒गृ॒हीतो॑ऽसि पृथि॒विष॑दं त्वा-
 ऽन्तरि॑क्ष॒सदं॑ ना॒क॒सद॑मिन्द्रा॒य जुष्टं॑ गृ॒ह्णाम्ये॒ष ते॒ योनि॑रिन्द्रा॒य
 त्वा॥ ये ग्र॒हाः॑ पञ्च॒ज॒नीना॒ येषां॑ ति॒स्रः॑ प॑रम॒जाः। दैव्यः॑
 कोशः॑ - ॥ ४५ ॥

सम॑भूजितः। तेषां॑ वि॒शि॒प्रि॒याणा॒मिष॑मूर्जः॑ स॒म॒ग्र॒भीमे॑ष
 ते॒ योनि॑रिन्द्रा॒य त्वा॥ अ॒पाः॑ र॒स॒मुद्व॑यसः॑ सूर्य॑रश्मिः॑
 स॒माभू॑तम्। अ॒पाः॑ र॒स॑स्य॒ यो र॒स॒स्तं वो॑ गृ॒ह्णाम्यु॒त्त॒ममे॑ष
 ते॒ योनि॑रिन्द्रा॒य त्वा॥ अ॒या वि॒ष्ठा ज॒नय॑न्कर्व॒राणि॑ स हि
 घृ॒णि॒रु॒रुर्व॑रा॒य गा॒तुः। स प्र॒त्युदै॑द्धरु॒णो म॒ध्वो अ॒ग्रः॑ स्वा॒यां
 यत्त॑नुवा॑ त॒नूमेर॑यत। उ॒प॒या॒म॒गृ॒हीतो॑ऽसि प्र॒जाप॑तये त्वा

जुष्टं गृह्णाम्येष ते योनिः प्रजापतये त्वा॥४६॥

कोशस्तनुवां त्रयोदश च॥ [१२]

अन्वह मासा अन्विद्वनान्यन्वोषधीरनु पर्वतासः।
अन्विन्द्रः रोदसी वावशाने अन्वापो अजिहत जायमानम्॥
अनु ते दायि मह इन्द्रियाय सत्रा ते विश्वमनु वृत्रहत्ये।
अनु क्षत्रमनु सहो यजत्रेन्द्र देवेभिरनु ते नृषह्ये॥
इन्द्राणीमासु नारिषु सुपत्नीमहमश्रवम्। न ह्यस्या अपरं
चन जरसा॥४७॥

मरते पतिः॥ नाहमिन्द्राणि रारण सख्युर्वृषाकपेर् ऋते।
यस्येदमप्यः हविः प्रियं देवेषु गच्छति॥ यो जात एव प्रथमो
मनस्वान् देवो देवान् क्रतुना पर्यभूषत्। यस्य शुष्माद्रोदसी
अभ्यसेतां नृम्णस्य महा स जनासु इन्द्रः॥ आ ते मह
इन्द्रोत्युग्र समन्यवो यथ्समरन्त सेनाः। पताति दिद्युन्नर्यस्य
बाहुवोर्मा ते॥४८॥

मनो विष्वद्रियग्विचारीत्॥ मा नो मर्धीरा भरा दद्धि तन्नः
प्र दाशुषे दातवे भूरि यत् ते। नव्ये देष्णे शस्ते अस्मिन् ते
उक्थे प्र ब्रवाम वयमिन्द्र स्तुवन्तः॥ आ तू भर माकिरेतत्

परि॑ष्ठाद्विद्वा॒ हि त्वा॒ वसु॑पतिं॒ वसू॑नाम्। इन्द्र॒ यत् ते॒ माहि॑नं॒
दत्र॑मस्त्य॒स्मभ्यं॒ तद्ध॑र्यश्च॒॥४९॥

प्र य॑न्धि॥ प्र॒दा॒तार॑ ह॒वाम॑ह॒ इन्द्र॒मा ह॒विषा॑ व॒यम्। उ॒भा
हि ह॒स्ता वसु॑ना पृ॒णस्वाऽऽप्र॑ यच्छ॒ दक्षि॑णा॒दोत॑ स॒व्यात्॥
प्र॒दा॒ता व॒ज्री वृष॑भस्तु॒राषा॑द्दुष्मी॒ राजा॑ वृ॒त्रहा॑ सौ॒मपा॑वा॒।
अ॒स्मिन् य॒ज्ञे ब॒र्हिष्या॑ नि॒षद्या॑था भव॒ यज॑मानाय॒ शं योः॥
इन्द्रः॑ सु॒त्रामा॒ स्ववा॑ अ॒वोभिः॑ सुमृ॒डीको॑ भ॒वतु॑ वि॒श्ववे॑दाः।
बा॒धतां॑ द्वेषो॒ अभ॑यं कृ॒णोतु॑ सु॒वीर्य॑स्य॒॥५०॥

पत॑यः स्याम॥ तस्य॑ व॒यं सु॑म॒तौ य॒ज्ञिय॑स्यापि॒ भद्रे॑
सौम॑न॒से स्या॑म। स सु॒त्रामा॒ स्ववा॑ इन्द्रो॑ अ॒स्मे आ॒राचि॑द्वेषः
सनु॑तर्यु॒योतु॥ रे॒वती॑र्नः सध॒माद् इन्द्रे॑ सन्तु तु॒विवा॑जाः।
क्षु॑मन्तो॒ याभि॑र्मदे॒म॥ प्रो ष्व॑स्मै पु॒रोर॒थमिन्द्रा॑य शू॒षम॑र्चत।
अ॒भीके॑ चिदु॒ लोक॑कृ॒त्सङ्गे॑ स॒मथ्सु॑ वृ॒त्रहा॑। अ॒स्माकं॑ बोधि
चो॒दिता॑ नभ॒न्ताम॑न्य॒केषा॑म्। ज्या॒का अधि॑ धन्व॒सु॥५१॥

ज॒रसा॒ मा तै॑ ह॒र्यश्च॑ सु॒वीर्य॑स्याध्येकं च॥ [१३]

॥ अष्टमः प्रश्नः ॥

॥ तैत्तिरीयसंहितायां प्रथमकाण्डे अष्टमः प्रश्नः ॥

अनु॑मत्यै पुरो॒डाश॑म॒ष्टाक॑पालं॒ निर्व॑पति धेनु॒र्दक्षि॑णा॒ ये
प्र॒त्यञ्चः॒ शम्या॑या अव॒शीय॑न्ते॒ तन्नैर्ऋ॑तमेक॑कपालं॒ कृष्णं॑
वासः॑ कृष्णतूषं॒ दक्षि॑णा॒ वीहि॑ स्वाहाऽऽहु॑तिं जुषा॒ण ए॒ष
ते॑ निर्ऋ॒ते भा॒गो भू॒ते ह॒विष्म॑त्यसि मु॒ञ्चेम॑म॒हंसः॒ स्वाहा॒
नमो॑ य इ॒दं च॒कारा॑ऽऽदि॒त्यं च॒रुं निर्व॑पति वरो॒ दक्षि॑णाऽ-
ऽग्रावैष्ण॒वमेका॑दशकपालं॒ वाम॑नो व॒ही दक्षि॑णाऽग्री॒षोमी॑य-
॥ १ ॥

मेका॑दशकपालं॒ हिर॑ण्यं॒ दक्षि॑णैन्द्रमेका॑दशकपालमृष॒भो
व॒ही दक्षि॑णाऽऽग्ने॒यम॒ष्टाक॑पालमैन्द्रं॒ दध्य॑ष॒भो व॒ही
दक्षि॑णैन्द्रा॒ग्रं द्वा॑दशकपालं॒ वैश्व॑दे॒वं च॒रुं प्र॑थम॒जो व॒त्सो
दक्षि॑णा सौ॒म्यः॒ श्या॑माकं च॒रुं वा॒सो दक्षि॑णा॒ सर॑स्वत्यै
च॒रुः॒ सर॑स्वते च॒रुं मि॑थुनौ गावौ॒ दक्षि॑णा॥ २ ॥

अ॒ग्री॒षोमी॑यं चतु॒स्त्रिंशच्च॑॥ [१]

आ॒ग्ने॒यम॒ष्टाक॑पालं॒ निर्व॑पति सौ॒म्यं च॒रुः॒ सा॒वि॒त्रं
द्वा॑दशकपालं॒ सा॒रस्व॑तं च॒रुं पौ॒ष्णं च॒रुं मा॒रु॒तः॒

सप्तकपालं वैश्वदेवीमामिक्षां द्यावापृथिव्यमेककपालम्॥३॥

अग्नेयमष्टादश॥ [२]

ऐन्द्राग्रमेकादशकपालं मारुतीमामिक्षां वारुणीमामिक्षां
कायमेककपालं प्रधास्यान् हवामहे मरुतो यज्ञवाहसः
करम्भेण सजोषसः॥ मो षू णं इन्द्र पृथ्सु देवास्तु स्म ते
शुष्मिन्नवया। मही ह्यस्य मीढुषो यव्या। हविष्मतो मरुतो
वन्दते गीः॥ यद् ग्रामे यदरण्ये यत्सभायां यदिन्द्रिये।
यच्छूद्रे यदर्य एनश्चकृमा वयम्। यदेकस्याधि धर्मणि
तस्यावयजनमसि स्वाहा॥ अक्रन् कर्म कर्मकृतः सह वाचा
मयोभुवा॥ देवेभ्यः कर्म कृत्वाऽस्तं प्रेतं सुदानवः॥४॥

वयं यद् विश्वतिश्च॥ [३]

अग्नयेऽनीकवते पुरोडाशमष्टाकपालं निर्वपति साकं
सूर्येणोद्यता मरुद्भ्यः सान्तपनेभ्यो मध्यन्दिने चरुं मरुद्भ्यो
गृहमेधिभ्यः सर्वासां दुग्धे सायं चरुं पूर्णां दर्वि परां पत
सुपूर्णां पुनरापत। वस्त्रेव वि क्रीणावहा इषमूर्जं शतक्रतो॥
देहि मे ददामि ते नि मे धेहि नि ते दधे। निहारमिन्नि मे

हरा निहारं॥५॥

नि हरामि ते॥ मरुद्भ्यः क्रीडिभ्यः पुरोडाशः
सप्तकपालं निर्वपति साकः सूर्येणोद्यताग्नेयमष्टाकपालं
निर्वपति सौम्यं चरुः सावित्रं द्वादशकपालः
सारस्वतं चरुं पौष्णं चरुमैन्द्राग्नमेकादशकपालमैन्द्रं
चरुं वैश्वकर्मणमेककपालम्॥६॥

हरा निहारं त्रिंशच्च॥ [४]

सोमाय पितृमते पुरोडाशः षट्कपालं निर्वपति पितृभ्यो
बर्हिषद्भ्यो धानाः पितृभ्योऽग्निष्वात्तेभ्योऽभिवाच्यायै दुग्धे
मन्थमेतत् ते तत् ये च त्वामन्वेतत् ते पितामह प्रपितामह
ये च त्वामन्वत्रं पितरो यथाभागं मन्दध्वः सुसुन्दशं त्वा
वयं मघवन् मन्दिषीमहि॥ प्र नूनं पूर्णवंशुरः स्तुतो यासि
वशाः अनु॥ योजा न्विन्द्र ते हरी॥॥७॥

अक्षन्नमीमदन्त ह्यवं प्रिया अधूषत॥ अस्तोषत
स्वभानवो विप्रा नविष्ठया मती॥ योजा न्विन्द्र ते हरी॥
अक्षन् पितरोऽमीमदन्त पितरोऽतीतृपन्त पितरोऽमीमृजन्त
पितरः॥ परेत पितरः सोम्या गम्भीरैः पृथिभिः पूर्यैः॥ अथा

पितृन्सुविदत्रा॑ अर्पी॑त य॒मेन॒ ये स॑ध॒मादं॑ मद॑न्ति॥ मनो॒
न्वा हु॑वामहे नारा॑श॒सेन॒ स्तोमै॑न पित॒ृणां च॒ मन्म॑भिः॥
आ॥८॥

न॑ ए॒तु म॒नः पु॒नः क्र॒त्वे द॒क्षा॒य जी॒वसै॑॥ ज्योक् च॒ सूर्य॑
दृ॒शे॥ पु॒नर्नः॑ पि॒तरो॒ मनो॑ ददा॑तु दै॒व्यो ज॒नः॥ जी॒वं ब्रा॒तः
स॒चेम॑हि॥ यद॒न्तरि॑क्षं पृथि॒वीमु॒त द्यां॑ यन्मा॒तरं॑ पि॒तरं॑ वा
जि॒हिःसि॑म॥ अ॒ग्निर्मा॒ तस्मा॑दे॒नसो॒ गार्ह॑पत्यः प्र मु॑ञ्चतु
दुरि॒ता या॒नि च॒कृम॑ क॒रोतु॒ माम॑ने॒नसम्॑॥९॥

हरी॒ मन्म॑भिरा चतु॑श्चत्वारि॑शच्च॥ [५]

प्र॒ति॒पू॒रुष॑मेक॑क॒पाला॒न्निर्व॑प॒त्येक॒मति॑रिक्तं॒ याव॑न्तो गृ॒ह्याः
स्म॒स्तेभ्यः॒ कर्म॑करं पशू॒नाः शर्मा॑सि॒ शर्म॑ यज॑मानस्य॒ शर्म॑ मे
य॒च्छैकं॑ ए॒व रु॒द्रो न॒ द्विती॑याय तस्थ आ॒खुस्तै॑ रु॒द्र प॒शुस्तं॑
जु॒षस्वैष॑ ते॒ रु॒द्र भा॒गः स॒ह स्व॒स्राऽम्बि॑कया॒ तं जु॑षस्व
भे॒षजं॑ ग॒वेऽश्वा॑य॒ पुरु॑षाय भे॒षज॑मथो अ॒स्मभ्य॑ भे॒षजः॑
सुभे॑षजं॥१०॥

यथा॑ऽस॒ति॥ सु॒गं मे॒षाय॑ मे॒ष्या॑ अवा॑म्ब रु॒द्रम॑दि॒मृह्य॑वं दे॒वं
त्र्य॑म्बकम्॥ यथा॑ नः॒ श्रेय॑सः॒ कर॑द्यथा॒ नो व॑स्य॑सः॒ कर॑द्यथा॒

नः पशुमत्तुः करद्वयां नो व्यवसाययात्॥ त्र्यम्बकं यजामहे
सुगन्धिं पुष्टिवर्धनम्॥ उर्वारुकमिव बन्धनान्मृत्योर्मुक्षीय मा-
ऽमृतात्॥ एष ते रुद्र भागस्तं जुषस्व तेनावसेन पुरो
मूर्जवतोऽतीह्यवततधन्वा पिनाकहस्तः कृत्तिवासाः॥११॥

सुभेषजमिहि त्रीणि च॥ [६]

ऐन्द्राग्रं द्वादशकपालं वैश्वदेवं चरुमिन्द्राय शुनासीराय
पुरोडाशं द्वादशकपालं वायव्यं पयः सौर्यमेककपालं
द्वादशगवः सीरं दक्षिणाऽऽग्नेयमष्टाकपालं निर्वपति रौद्रं
गावीधुकं चरुमैन्द्रं दधिं वारुणं यवमयं चरुं वहिनीं
धेनुर्दक्षिणा ये देवाः पुरःसदोऽग्निनेत्रा दक्षिणसदो यमनेत्राः
पश्चात्सदः सवितृनेत्रा उत्तरसदो वरुणनेत्रा उपरिषदो
बृहस्पतिनेत्रा रक्षोहणस्ते नः पान्तु ते नोऽवन्तु तेभ्यो॥१२॥

नमस्तेभ्यः स्वाहा समूढः रक्षः सन्दग्धः रक्ष इदमहः
रक्षोऽभि सं दहाम्यग्नये रक्षोघ्ने स्वाहा यमाय सवित्रे
वरुणाय बृहस्पतये दुवस्वते रक्षोघ्ने स्वाहा प्रष्टिवाही रथो
दक्षिणा देवस्य त्वा सवितुः प्रसवेऽश्विनोर्बाहुभ्यां पूष्णो
हस्ताभ्यां रक्षसो वधं जुहोमि हतः रक्षोऽवधिष्म रक्षो

यद्वस्ते तदक्षिणा॥१३॥

तेभ्यः पञ्चचत्वारिंशच्च॥ [७]

धात्रे पुरोडाशं द्वादशकपालं निर्वपत्यनुमत्यै
चरुं राकायै चरुं सिनीवाल्यै चरुं कुह्वै चरुं
मिथुनौ गावौ दक्षिणाऽऽग्नावैष्णवमेकादशकपालं
निर्वपत्यैन्द्रावैष्णवमेकादशकपालं वैष्णवं त्रिकपालं
वामनो वही दक्षिणाऽग्नीषोमीयमेकादशकपालं निर्वपतीन्द्रा-
सोमीयमेकादशकपालं सौम्यं चरुं बभ्रुर्दक्षिणा सोमापौष्णं
चरुं निर्वपत्यैन्द्रापौष्णं चरुं पौष्णं चरुं श्यामो दक्षिणा
वैश्वानरं द्वादशकपालं निर्वपति हिरण्यं दक्षिणा वारुणं
यवमयं चरुमश्वो दक्षिणा॥१४॥

निरष्टौ च॥ [८]

बारुहस्पत्यं चरुं निर्वपति ब्रह्मणो गृहे शितिपृष्ठो
दक्षिणैन्द्रमेकादशकपालं राजन्यस्य गृह ऋषभो दक्षिणा-
ऽऽदित्यं चरुं महिष्यै गृहे धेनुर्दक्षिणा नैर्ऋतं चरुं
परिवृत्तयै गृहे कृष्णानां व्रीहीणां नखनिर्भिन्नं कृष्णा कूटा

दक्षिणाऽऽग्नेयमृष्टाकपालः५ सेनान्यो गृहे हिरण्यं दक्षिणा
 वारुणं दशकपालः५ सूतस्य गृहे महानिरष्टो दक्षिणा
 मारुतः५ सप्तकपालं ग्रामण्यो गृहे पृश्निर्दक्षिणा सावित्रं
 द्वादशकपालं॥१५॥

क्षत्तुर्गृह उपध्वस्तो दक्षिणाऽऽश्विनं द्विकपालः५
 सङ्गृहीतुर्गृहे संवात्यो दक्षिणा पौष्णं चरुं भागदुघस्य गृहे
 श्यामो दक्षिणा रौद्रं गावीधुकं चरुमक्षावापस्य गृहे शबल
 उद्गारो दक्षिणेन्द्राय सुत्राम्णो पुरोडाशमेकादशकपालं प्रति
 निर्वपतीन्द्रायाः५होमुचेऽयं नो राजा वृत्रहा राजा भूत्वा
 वृत्रं वेध्यान्मैत्राबार्हस्पत्यं भवति श्वेतायै श्वेतवत्सायै दुग्धे
 स्वयम्मूर्ते स्वयम्मथित आज्य आश्वत्थे॥१६॥

पात्रे चतुःस्रक्तौ स्वयमवपन्नायै शाखायै कर्णाः५श्वाकर्णाः५श्च
 तण्डुलान् वि चिनुयाद्ये कर्णाः स पयसि बार्हस्पत्यो
 येऽकर्णाः स आज्ये मैत्रः स्वयं कृता वेदिर्भवति स्वयन्दिनं
 बर्हिः स्वयं कृत इध्मः सैव श्वेता श्वेतवत्सा दक्षिणा॥१७॥

सावित्रं द्वादशकपालमाश्वत्थे त्रयस्त्रिंशच्च॥—————[१]

अग्रये गृहपतये पुरोडाशमृष्टाकपालं निर्वपति कृष्णानां

ब्रीहीणां॑ सोमाय॑ वनस्पतये॑ श्यामाकं॑ चरुं॑ सवित्रे॑
 सत्यप्रसवाय॑ पुरोडाशं॑ द्वादशकपालमाशूनां॑ ब्रीहीणां॑
 रुद्राय॑ पशुपतये॑ गावीधुकं॑ चरुं॑ बृहस्पतये॑ वाचस्पतये॑ नैवारं॑
 चरुमिन्द्राय॑ ज्येष्ठाय॑ पुरोडाशमेकादशकपालं॑ महाब्रीहीणां॑
 मित्राय॑ सत्यायाऽऽम्बानां॑ चरुं॑ वरुणाय॑ धर्मपतये॑ यवमयं॑
 चरुं॑ सविता त्वां॑ प्रसवानां॑ सुवतामग्निर्गृहपतीनां॑ सोमो॑
 वनस्पतीनां॑ रुद्रः॑ पशूनां॑ ॥ १८ ॥

बृहस्पतिर्वाचामिन्द्रो॑ ज्येष्ठानां॑ मित्रः॑ सत्यानां॑ वरुणो॑
 धर्मपतीनां॑ ये देवा देवसुवः॑ स्थ त इममामुष्यायणमनमित्राय॑
 सुवध्वं॑ महते॑ क्षत्राय॑ महत॑ आधिपत्याय॑ महते॑ जानंराज्यायैष
 वो॑ भरता॑ राजा॑ सोमोऽस्माकं॑ ब्राह्मणानां॑ राजा॑ प्रति
 त्यन्नाम॑ राज्यम॑धायि॑ स्वां॑ तनुवं॑ वरुणो॑ अशिश्नेच्छुचैर्मित्रस्य॑
 व्रत्या॑ अभूमाम॑न्महि॑ महत॑ ऋतस्य॑ नाम॑ सर्वे॑ व्राता॑
 वरुणस्याभूवन्वि॑ मित्र॑ एवैररातिमतारीदसूषुदन्त॑ यज्ञियां॑
 ऋतेन॑ व्यु॑ त्रितो॑ जरिमाणं॑ न आनङ् विष्णोः॑ क्रमोऽसि॑
 विष्णोः॑ क्रान्तम॑सि॑ विष्णोर्विक्रान्तम॑सि॑ ॥ १९ ॥

अ॒र्थे॒तः स्था॒ऽपां पति॑रसि॒ वृषा॑स्यूर्मिर्वृष॒सेनो॑ऽसि
 ब्रज॒क्षितः॑ स्थ म॒रुता॒मोजः॑ स्थ सूर्य॑वर्चसः स्थ सूर्य॑त्वचसः
 स्थ मा॒न्दाः स्थ वा॒शाः स्थ श॒क्र॑रीः स्थ वि॒श्वभृ॑तः स्थ
 जन॒भृ॑तः स्था॒ऽग्नेस्ते॑ज॒स्याः स्था॒ऽपामो॑षधीना॒५ रसः॑
 स्था॒ऽपो दे॒वीर्मधु॑मतीरगृह्ण॒न्नूर्ज॑स्वती राज॒सूया॑य चि॒ता॒नाः।
 याभि॑र्मि॒त्रावरु॑णाव॒भ्यषि॑ञ्चन् याभि॒रिन्द्र॑मन॒यन्न॑त्यरा॒तीः॥
 रा॒ष्ट्र॒दाः स्थ रा॒ष्ट्रं द॑त्त॒ स्वाहा॑ रा॒ष्ट्र॒दाः स्थ रा॒ष्ट्रम॑मुष्मै
 दत्त॥ २०॥

अत्येकादश च॥ [११]

दे॒वी॒रापः॑ सं मधु॑मती॒र्मधु॑मतीभिः सृज्य॒ध्वं म॒हि वर्चः॑
 क्ष॒त्रिया॑य वन्वा॒ना अना॑धृष्टाः सी॒द॒तोर्ज॑स्वती॒र्महि॑ वर्चः
 क्ष॒त्रिया॑य दध॑ती॒रनि॑भृष्टमसि वा॒चो ब॒न्धुस्त॑पोजाः सोम॑स्य
 दा॒त्रम॑सि शु॒क्रा वः॑ शु॒क्रेणोत्पु॑नामि च॒न्द्राश्च॒न्द्रेणा॑मृता॒ अमृ॑तेन॒
 स्वाहा॑ राज॒सूया॑य चि॒ता॒नाः॥ स॒ध॒मादो॑ द्यु॒ग्निनी॒रूर्ज॑ ए॒ता
 अ॒नि॑भृष्टा अप॒स्युवो॑ वसा॑नः। प॒स्त्या॑सु च॒क्रे वरु॑णः
 स॒धस्थ॑मपा॒५ शिशु॑र्-॥ २१॥

मातृ॑त॒मास्व॑न्तः॥ क्ष॒त्रस्यो॑ल्ब॒मसि॑ क्ष॒त्रस्य॑ योनि॒रस्यावि॑न्नो
 अ॒ग्निर्गृ॑हप॒तिरावि॑न्न इन्द्रो॑ वृ॒द्धश्र॑वा आ॒विन्नः॑ पू॒षा वि॒श्ववे॑दा
 आ॒विन्नो॑ मि॒त्रावरु॑णावृ॒तावृ॑धावावि॒न्ने द्यावा॑पृथि॒वी धृ॑तव्र॒ते
 आ॒विन्ना॑ दे॒व्यदि॑तिर्वि॒श्वरू॑प्यावि॒न्नोऽय॑म॒सावा॑मु॒ष्याय॑णो॒ऽस्यां
 वि॒श्वस्मिन्॑ रा॒ष्ट्रे म॑ह॒ते क्ष॒त्राय॑ म॒ह॒त आ॑धि॒पत्या॑य म॒ह॒ते
 जान॑राज्यायै॒ष वो॑ भर॒ता राजा॑ सोमो॒ऽस्माकं॑ ब्रा॒ह्मणा॑ना॒ऽ
 राजेन्द्र॑स्य॥ २२॥

वज्रो॑ऽसि॒ वार्त्र॑घ्न॒स्त्वया॑यं वृ॒त्रं वे॒ध्याच्छ॑त्रुबा॒धनाः॑ स्थ
 पा॒त मा॑ प्र॒त्यश्च॑ पा॒त मा॑ ति॒र्यश्च॑म॒न्वश्च॑ मा पा॒त दि॒ग्भ्यो
 मा॑ पा॒त वि॒श्वो॑भ्यो मा ना॒ष्ट्राभ्यः॑ पा॒त हि॒र॒ण्यव॑र्णावु॒षसा॑
 वि॒रोके॑ऽयः॒ स्थू॒णावु॑दि॒तौ सूर्य॑स्याऽऽरो॒हतं॑ वरु॒ण मि॒त्र ग॑र्तं
 तत॑श्चक्षा॒थाम॑दि॒तिं दि॒तिं च॥ २३॥

शिशुरिन्द्रस्यैकचत्वारिंशच्च॥ [१२]

स॒मिध॒मा ति॑ष्ठ गाय॒त्री त्वा॒ छन्द॑सामवतु त्रि॒वृथ॑स्तोमो
 रथ॑न्त॒रः॑ सा॒माग्नि॑र्दे॒वता॒ ब्रह्म॑ द्रवि॑णमु॒ग्रामा॑ ति॒ष्ठ त्रि॑ष्टुप् त्वा
 छन्द॑सामवतु पञ्चद॒शः स्तोमो॑ बृ॒ह॒थ्सामेन्द्रो॑ दे॒वता॑ क्ष॒त्रं द्रवि॑णं
 वि॒राज॒मा ति॑ष्ठ जग॑ती त्वा॒ छन्द॑सामवतु सप्तद॒शः स्तोमो॑

वैरूपं सामं मरुतो देवता विद्वविणमुदीचीमा तिष्ठानुष्टुप्
त्वा॥२४॥

छन्दसामवत्वेकविंशः स्तोमो वैराजं सामं मित्रावरुणौ
देवता बलं द्रविणमूर्ध्वामा तिष्ठ पङ्क्तिस्त्वा छन्दसामवतु
त्रिणवत्रयस्त्रिंशौ स्तोमौ शाक्ररैवते सामनी बृहस्पतिर्देवता
वर्चो द्रविणमीदृङ् चाँन्यादृङ् चैतादृङ् च प्रतिदृङ् च
मितश्च सम्मितश्च सभराः। शुक्रज्योतिश्च चित्रज्योतिश्च
सत्यज्योतिश्च ज्योतिष्मांश्च सत्यश्चर्तपाश्चा-॥२५॥

त्यंहाः। अग्नये स्वाहा सोमाय स्वाहा सवित्रे स्वाहा
सरस्वत्यै स्वाहा पूष्णे स्वाहा बृहस्पतये स्वाहेन्द्राय स्वाहा
घोषाय स्वाहा श्लोकाय स्वाहाऽंशाय स्वाहा भगाय स्वाहा
क्षेत्रस्य पतये स्वाहा पृथिव्यै स्वाहाऽन्तरिक्षाय स्वाहा दिवे
स्वाहा सूर्याय स्वाहा चन्द्रमसे स्वाहा नक्षत्रेभ्यः स्वाहाऽद्भ्यः
स्वाहौषधीभ्यः स्वाहा वनस्पतिभ्यः स्वाहा चराचरेभ्यः स्वाहा
परिप्लवेभ्यः स्वाहा सरीसृपेभ्यः स्वाहा॥२६॥

अनुष्टुप्चर्तपाश्च सरीसृपेभ्यः स्वाहा॥ [१३]

सोमस्य त्विषिरसि तवेव मे त्विषिर्भूयादमृतमसि मृत्योर्मा

पाहि दि॒द्योन्मा॑ पा॒ह्यवै॑ष्टा द॒न्द॒शू॒का नि॒र॒स्तं न॒मु॒चेः शि॒रः॥
 सो॒मो रा॒जा व॒रु॒णो दे॒वा ध॑र्म॒सुव॑श्च॒ ये। ते ते॒ वाच॑ः सु॒वन्तां॑
 ते ते॒ प्रा॒णः सु॒वन्तां॑ ते ते॒ चक्षुः॑ सु॒वन्तां॑ ते ते॒ श्रोत्र॑ः
 सु॒वन्ता॑ः सोम॑स्य त्वा द्यु॒म्नेना॒भिषि॑श्चाम्य॒ग्नेस्-॥२७॥

तेज॑सा॒ सूर्य॑स्य॒ वर्च॑सेन्द्र॒स्येन्द्रि॑येण॒ मि॒त्राव॑रु॒णयोर्वी॑र्येण
 म॒रुता॑मोज॑सा क्ष॒त्राणां॑ क्ष॒त्रप॑तिर॒स्यति॑ दि॒वस्पा॑हि
 स॒माव॑वृ॒त्रन्न॑ध॒रागु॑दी॒चीर॑हि॒ बु॒ध्रिय॑मनु॒ स॒ञ्चर॑न्ती॒स्ताः
 पर्व॑तस्य वृष॒भस्य॑ पृ॒ष्ठे नाव॑श्चरन्ति स्व॒सिचं॑ इ॒या॒नाः॥ रु॒द्र
 यत्ते॒ क्रयी॑ परं॒ नाम॒ तस्मै॑ हु॒तम॑सि य॒मेष्ट॑मसि। प्र॒जाप॑ते॒ न
 त्वदे॒तान्य॑न्यो वि॒श्वा जा॒तानि॑ परि॒ ता ब॑भूव। यत्का॑मास्ते
 जुहु॑मस्तन्नो॑ अस्तु व॒यः स्या॑म॒ पत॑यो रयी॒णाम्॥२८॥

अ॒ग्नेस्तेका॑दश च॥ _____ [१४]

इन्द्र॑स्य॒ वज्रो॑ऽसि॒ वार्त्र॑घ्न॒स्त्वया॑ऽयं वृ॒त्रं व॑ध्यान्मि॒त्राव॑रु॒ण-
 योस्त्वा प्र॑शा॒स्त्रोः प्र॒शिषा॑ युनज्मि य॒ज्ञस्य॑ यो॒गेन॑ वि॒ष्णोः
 क्रमो॑ऽसि॒ वि॒ष्णोः॑ क्रा॒न्तम॑सि॒ वि॒ष्णोर्वि॑क्रा॒न्तम॑सि म॒रुतां॑
 प्र॒सवे॑ जैषमा॒प्तं म॒नः स॒म॒हमिन्द्रि॑येण॒ वी॒र्येण॑ प॒शूनां॑ म॒न्युर॑सि॒

तवेव मे मन्युर्भूयान्नमो मात्रे पृथिव्यै माऽहं मातरं पृथिवीं
हिंसिषं मा॥२९॥

मां माता पृथिवी हिंसीदियदस्यायुरस्यायुर्मे धेह्यूर्गस्यूजं
मे धेहि युङ्क्षि वर्चोऽसि वर्चो मयि धेह्यग्रये गृहपतये
स्वाहा सोमाय वनस्पतये स्वाहेन्द्रस्य बलाय स्वाहा
मरुतामोजसे स्वाहा हंसः शुचिषद्वसुरन्तरिक्षसद्धोता
वेदिषदतिथिर्दुरोणसत्। नृषद्वरसदृतसद्धोमसदब्जा गोजा
ऋतजा अद्रिजा ऋतं बृहत्॥३०॥

हिंसिषं मर्तजास्त्रीणि च॥ [१५]

मित्रोऽसि वरुणोऽसि समहं विश्वेदेवैः क्षत्रस्य नाभिरसि
क्षत्रस्य योनिरसि स्योनामा सीद सुषदामा सीद मा त्वां
हिंसीन्मा मां हिंसीन्निषसाद धृतव्रतो वरुणः पस्त्यांस्वा
साम्राज्याय सुक्रतुर्ब्रह्मा(३)न् त्वं राजन् ब्रह्माऽसि सविता-
ऽसि सत्यसवो ब्रह्मा(३)न् त्वं राजन् ब्रह्माऽसीन्द्रोऽसि
सत्यौजाः॥३१॥

ब्रह्मा(३)न् त्वं राजन् ब्रह्माऽसि मित्रोऽसि सुशेवो
ब्रह्मा(३)न् त्वं राजन् ब्रह्माऽसि वरुणोऽसि सत्यधर्मेन्द्रस्य

वज्रोऽसि वार्त्रघ्नस्तेन मे रध्य दिशोऽभ्ययं राजा-
 ऽभूत्सुश्लोकाँ(४) सुमङ्गलाँ(४) सत्यराजा(३)न्। अपां नष्ट्रे
 स्वाहोर्जो नष्ट्रे स्वाहाऽग्रये गृहपतये स्वाहा॥ ३२॥

सत्योजाँश्चत्वारिंशच्च॥ [१६]

आग्नेयमष्टाकपालं निर्वपति हिरण्यं दक्षिणा सारस्वतं चरुं
 वत्सतुरी दक्षिणा सावित्रं द्वादशकपालमुपध्वस्तो दक्षिणा
 पौष्णं चरुं श्यामो दक्षिणा बार्हस्पत्यं चरुं शितिपृष्ठो
 दक्षिणैन्द्रमेकादशकपालमृषभो दक्षिणा वारुणं दशकपालं
 महानिरष्टो दक्षिणा सौम्यं चरुं बभ्रुर्दक्षिणा त्वाष्ट्रमष्टाकपालं
 शुण्ठो दक्षिणा वैष्णवं त्रिकपालं वामनो दक्षिणा॥ ३३॥

आग्नेयं द्विचत्वारिंशत्॥ [१७]

सृद्यो दीक्षयन्ति सृद्यः सोमं क्रीणन्ति पुण्डरिस्रजां
 प्र यच्छति दशभिर्वत्सतुरैः सोमं क्रीणाति दशपेयो
 भवति शतं ब्राह्मणाः पिबन्ति सप्तदशं स्तोत्रं भवति
 प्राकाशावध्वर्यवे ददाति स्रजमुद्गात्रे रुक्मं होत्रे-
 ऽश्वं प्रस्तोतृप्रतिहर्तृभ्यां द्वादश पष्ठौहीर्ब्रह्मणे वशां
 मैत्रावरुणायर्षभं ब्राह्मणाच्छुं सिने वासंसी नेष्टापोतृभ्यां

स्थूरिं यवाचितमच्छावाकायानुद्वाहमग्नीधे भार्गवो होता
भवति श्रायन्तीयं ब्रह्मसामं भवति वारवन्तीयमग्निष्टोमसामं
सारस्वतीरपो गृह्णाति॥ ३४॥

वारवन्तीयं चत्वारि च॥ [१८]

आग्नेयमष्टाकपालं निर्वपति हिरण्यं दक्षिणैन्द्रमेकादश-
कपालमृषभो दक्षिणा वैश्वदेवं चरुं पिशङ्गीं पष्ठौही दक्षिणा
मैत्रावरुणीमामिक्षां वशा दक्षिणा बारहस्पत्यं चरुं
शितिपृष्ठो दक्षिणाऽऽदित्यां मल्हं गर्भिणीमा लभते मारुतीं
पृश्निं पष्ठौहीमश्विभ्यां पूष्णे पुरोडाशं द्वादशकपालं निर्वपति
सरस्वते सत्यवाचे चरुं सवित्रे सत्यप्रसवाय पुरोडाशं
द्वादशकपालं तिसृधन्वं शुष्कदृतिर्दक्षिणा॥ ३५॥

आग्नेयं सप्तचत्वारिंशत्॥ [१९]

आग्नेयमष्टाकपालं निर्वपति सौम्यं चरुं सवित्रं
द्वादशकपालं बारहस्पत्यं चरुं त्वाष्ट्रमष्टाकपालं वैश्वानरं
द्वादशकपालं दक्षिणो रथवाहनवाहो दक्षिणा सारस्वतं
चरुं निर्वपति पौष्णं चरुं मैत्रं चरुं वारुणं चरुं क्षैत्रपत्यं

च॒रुमा॑दि॒त्यं च॒रुमु॑त्त॒रो रथ॑वा॒हनवा॑हो दक्षि॑णा॥ ३६॥

अ॒ग्नेयं चतु॑स्त्रिंशत्॥ [२०]

स्वा॒द्धीं त्वा॑ स्वा॒दुना॑ ती॒व्रां ती॒व्रेणा॑मृता॑म॒मृतेन॑ सृ॒जामि॑
स॒सोमे॑न॒ सोमो॑ऽस्य॒श्विभ्या॑ पच्य॒स्व सर॑स्वत्यै पच्य॒स्वेन्द्रा॑य
सु॒त्राम्णे॑ पच्य॒स्व पु॒नातु॑ ते परि॒स्रुत॑ः सोम॑ः सूर्य॑स्य
दुहि॑ता। वारे॑ण॒ शश्व॑ता॒ तना॑॥ वा॒युः पू॒तः प॒वित्रे॑ण
प्र॒त्यङ्ख॑सोमो॑ अति॑द्रुतः। इन्द्र॑स्य॒ युज्यः॑ सखा॑॥ कु॒विद॑ङ्ग
यव॑मन्तो॒ यव॑ चि॒द्यथा॑ दान्त्य॑नुपूर्वं वि॒यूय॑। इहे॑हैषां कृणुत॑
भो॒ज॒नानि॑ ये ब॒र्हिषो॑ नमो॑वृत्तिं न ज॒ग्मुः॥ आ॒श्विनं॑ धू॒म्रमा॑
ल॑भते सार॒स्वतं॑ मे॒षमै॑न्द्रमृ॒षभ॑मै॒न्द्रमे॑कादशकपालं॑ निर्वपति॑
सावि॑त्रं द्वा॒दश॑कपालं॑ वा॒रुणं॑ दश॑कपाल॑ः सोम॑प्रतीकाः
पि॒तर॑स्तृ॒ष्णुत॑ वड॑बा दक्षि॑णा॥ ३७॥

भो॒ज॒नानि॑ षड्विंशतिश्च॥ [२१]

अ॒ग्नावि॑ष्णू म॒हि तद्वा॑ म॒हित्वं॑ वी॒तं घृ॒तस्य॑ गु॒ह्यानि॑ नाम॑।
दमे॑दमे स॒प्त रत्ना॑ दधा॑ना॒ प्रति॑ वां जि॒ह्वा घृ॒तमा॑ च॒रण्येत्॥
अ॒ग्नावि॑ष्णू म॒हि धाम॑ प्रि॒यं वा॑ वी॒थो घृ॒तस्य॑ गु॒ह्या जुषा॑णा।

दमेदमे सुष्टुतीर्वावृधाना प्रति वां जिह्वा घृतमुच्चरण्येत्॥ प्र
णो देवी सरस्वती वाजैर्भिर्वाजिनीवती। धीनामवित्र्यवतु।
आ नो दिवो बृहतः॥३८॥

पर्वतादा सरस्वती यजता गन्तु यज्ञम्। हव देवी
जुंजुषाणा घृताचीं शग्मां नो वाचमुशती शृणोतु॥ बृहस्पते
जुषस्व नो हव्यानि विश्वदेव्य। रास्व रत्नानि दाशुषे॥
एवा पित्रे विश्वदेवाय वृष्णे यज्ञैर्विधेम नमसा हविर्भिः।
बृहस्पते सुप्रजा वीरवन्तो वयं स्याम पतयो रयीणाम्॥
बृहस्पते अति यदर्यो अर्हाद्दुमद्विभाति क्रतुमञ्जनेषु।
यद्दीदयच्छवसा॥३९॥

ऋतप्रजात तदस्मासु द्रविणं धेहि चित्रम्॥ आ नो
मित्रावरुणा घृतैर्गव्यूतिमुक्षतम्। मध्वा रजांसि सुक्रतू॥
प्र बाहवांसि सृतं जीवसे न आ नो गव्यूतिमुक्षतं घृतेन।
आ नो जने श्रवयतं युवाना श्रुतं मे मित्रावरुणा हवेमा॥
अग्निं वः पूर्य गिरा देवमीडे वसूनाम्। सपर्यन्तः पुरुप्रियं
मित्रं न क्षेत्रसाधसम्॥ मक्षू देववन्तो रथः॥४०॥

शूरो वा पृथ्सु कासु चित्। देवानां य इन्मनो यजमान

इयक्षत्यभीदयज्वनो भुवत्॥ न यजमान रिष्यसि न सुन्वान्
 न देवयो॥ असदत्र सुवीर्यमुत त्यदाश्वश्वियम्॥ नकिष्टं
 कर्मणा नशन्न प्र योषन्न योषति॥ उप क्षरन्ति सिन्धवो
 मयोभुवं ईजानं च यक्ष्यमाणं च धेनवं। पृणन्तं च पपुंरिं
 च॥४१॥

श्रवस्यवो घृतस्य धारा उप यन्ति विश्वतः॥ सोमारुद्रा
 वि वृहतं विषूचीममीवा या नो गयमाविवेश। आरे बांधेथां
 निर्ऋतिं पराचैः कृतं चिदेनः प्रमुमुक्तमस्मत्॥ सोमारुद्रा
 युवमेतान्यस्मे विश्वा तनूषु भेषजानि धत्तम्। अव स्यतं
 मुञ्चतं यन्नो अस्ति तनूषु बद्धं कृतमेनो अस्मत्॥ सोमापूषणा
 जनना रयीणां जनना दिवो जनना पृथिव्याः। जातौ विश्वस्य
 भुवनस्य गोपौ देवा अंकृण्वन्नमृतस्य नाभिम्॥ इमौ देवौ
 जायमानौ जुषन्तेमौ तमांसि गूहतामजुष्टा। आभ्यामिन्द्रः
 पक्वमामास्वन्तः सोमापूषभ्यां जनदुस्त्रियांसु॥४२॥

बृहतः शवसा रथः पपुंरिं च दिवो जनना पञ्चविंशतिश्च॥ [२२]

This PDF was downloaded from <http://stotrasamhita.github.io>.

GitHub: <http://stotrasamhita.github.io> | <http://github.com/stotrasamhita>

Credits: <http://stotrasamhita.github.io/about/>